

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Iustitia Et, Ivs. Sex Libris totidem Tractatus appono, nempe de rerum
Dominio, de Restitutione, de Contractibus Gratuitis, de Contractibus
Onerosis, de Contractibus Fortunæ, de Contractibus Adminicularis, de
Quasi-Contractibus, & nonnullis Innominatis

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663**

Liber XLVI. Præceptum Quintum de Decimis ac Primitis soluendis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80681](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-80681)

LIBER XLVI.

PRÆCEPTVM QVINTVM.

De Decimis, ac Primitiis soluendis.

DRÆCEPTVM quintum Ecclesia Decimas, Primitias, aliasque oblationes Sacris Ministris exhibendas indicit. Exponam Decimarum definitionem & diuisiōnēm: quoniam iure pendantur: quanam persone ad Decimas obligentur: quae si nam pendenda sint, quando, & ubi? Attexam varios modos ius Decimarum acquirendi, de Primitiisque & aliis oblationibus nonnulla indicabo.

SECTIO PRIMA.

De Præcepto pendendi Decimas, ac Primitias Receptiores sine pugna Sententiæ.

CAPVT I.

De Decimarum Definitione, ac Diui-

locatione penduntur Personales, quæ ex lucro personalis industria, puta negotiatione, artificio, venatione, militia, artium perfectione soluuntur. Mixtae sunt partim prædiales, quæ ex fructibus pecorum, aut animalium in propriis prædiis, concurrente personali industria videlicet ex caeo, lacte, &c, penduntur. Hostiensis de decim. n. 3. Nauar. sum. c. 21. m. 29. Petrus. Gregor. l. 2. Syntag. c. 22. Abul. ad cap. 23. Mat. Canili. sr. de decim. c. 1.

Altera est diuisio decimarum in *Maiores*, *Decimæ* ac *Minores*. Maiores decimæ dicuntur, quæ ex vino, frumento, & aliis similibus præstantur. *maiores*, & *minores*. Minores verò, quæ hortis, & aliis huiusmodi minoribus offeruntur. Laym. l. 4. tr. 6. c. 1. n. 4. & alij.

Terrio diuiditur in *Profanae*, & *Ecclesiastice*. *Decimæ* *profane* & *Ecclesiastice*. Profanae decimæ genus quoddam tributi sunt, quod olim temporales domini prædiis subditorum solebant imponere, quæ quidem mere laicales possunt appellari. Ecclesiastice vero duplicitis generis sunt. Aliae, quæ primam suam institutionem retinentes, Ecclesiæ Ministris ob spirituales eorum functiones stipendijs loco à fidelibus præstantur, ideoque proprie spirituales, & Ecclesiastice dicuntur. Aliae autem sunt, quæ ex Ecclesiæ concessione ob iustam causam laicis personis obaenerunt ideoque laicales etiam decimæ solent dictari. Petrus. Gregor. l. 2. Syntag. c. 20.

Profecto si dubitetur, utrum decimæ profane sint, an Ecclesiastice, secundum primam originem, an dubio, aut genem ac ius radicale Ecclesiasticas esse inter profane sint Christicolas est presumendum, quippe quibus cōtra Ecclesiasticis lex, & consuetudo semper fuit, ut ex sacerdotiis &c.

M prædiis

¹ Car. Deci. mas pluralis numero numerus. **D**ecima dicitur, quia pars decima est fructuum, aut bonorum, quibus penditur. leg. 2. ff. de pollici. Sed plerumque plurali numero Decimas nuncupamus eo quod agrorum, vel arborum fructibus in plurimas partes diuisi, plures partiales Decimæ in solutionem veniant. Iuxta illud Leuit. c. vlt. Omnes decima terra siue de frangib, siue de pomis arborum, Domini sunt. Layman. lib. 4. tr. 6. cap. 10. numeri. ² Eatur hæc est definitio, Decima pars bonorum mobilium in se quæstitorum Ecclesiæ Ministris excluenda. Sumitur ex cap. Ex transmissione, de Decimis, Fidelis homo de omnibus, que licite potest acquirere decimas erogare tenetur. Eaque particulatum in cap. Non est, eodem titul. recententur. De vino, grano, fructibus arborum, pecoribus, hortis, negotiacione, de ipsa etiam militia, venatione, & de omnibus bonis decimæ sunt Ministris Ecclesiæ tribuenda, ut qui de his eas soluere neglexerint Ecclesiastica distributione debeat percelli.

³ Decima diuiduntur primo in *Prædiales*, *personales*, & *Mixtas*. Prædiales sunt, quæ ex fundis seu bonis immobilibus, puta agris vineis, sylvis, hortis, piscinis molendinis, &c. ⁴ *Decimæ* *profane* & *Ecclesiastice*. ⁵ *Decimæ* *profane* & *Ecclesiastice*. ⁶ *Decimæ* *profane* & *Ecclesiastice*.

Decimæ diuiduntur primo in *Prædiales*, *personales*, & *Mixtas*. Prædiales sunt, quæ ex fundis seu bonis immobilibus, puta agris vineis, sylvis, hortis, piscinis molendinis, &c. ⁷ *Decimæ* *profane* & *Ecclesiastice*. ⁸ *Decimæ* *profane* & *Ecclesiastice*.

Ecclesiæ Ministris ob spirituales eorum functiones stipendijs loco à fidelibus præstantur, ideoque proprie spirituales, & Ecclesiastice dicuntur. Aliae autem sunt, quæ ex Ecclesiæ concessione ob iustam causam laicis personis obaenerunt ideoque laicales etiam decimæ solent dictari. Petrus. Gregor. l. 2. Syntag. c. 20.

Profecto si dubitetur, utrum decimæ profane sint, an Ecclesiastice, secundum primam originem, an dubio, aut genem ac ius radicale Ecclesiasticas esse inter profane sint Christicolas est presumendum, quippe quibus cōtra Ecclesiasticis lex, & consuetudo semper fuit, ut ex sacerdotiis &c.

M prædiis

134 Theologiæ Moraliæ Lib. XLVI.

prædiis suis Ecclesiæ decimas penderent. At si dubitetur, num ius decimari ad Ecclesiasticos, an vero ad laicos pertinet, sive utrum decimæ & spirituales manferint, an vero à spirituali titulo abstracte, & laici in perpetuū collatae fuerint, pro Ecclesia præsumendum. Quia quod mutatio, sive alienatio talis acciderit, est factū & odiosum Ecclesiæ, quod non præsumi sed ostendi debet. Laym. l. 4. tr. 6. c. 1. n. 5.

ratione lata, & populi approbatione confit. Ex lege iurata est, contra iustitiam peccat, & quodammodo contra Deum, sacrilegus est, qui eas eis praefraudat. Quia decimæ tanquam iustum fit de jure, pendit Ecclesiastico præcepto C' ericis deputata sunt ratione spiritualium officiorum, quæ pro fideli salute Deo exhibent. Quare decimarum solutio non tantum iustitia est actus, sed etiam ad Dei cultum pertinet; quia Deo in Ministeris suis sunt consecratae; unde consequenter eorum defraudatio non tantum iniuriam aduersus homines continet, sed quodammodo etiam aduersus Deum. Innocet. cap. tua de de in Trident. ses. 25. c. 11. D. August. ser. 219. Ioan. Molan. orat. quæ est de decinis defendit?

10 Competit
Ecclesiæ
Parochi.

CAPVT II.

Quoniam iure Decima Ministeris Ecclesiæ soluantur?

Decimæ materialiter, & secundum substantiam spectatae quatenus sunt nematerialiter cessarium Ministeriorum Ecclesiæ stipendum, de iure naturali à iure naturali ac divino descendunt. Quia naturali & di. lex naturalis iustitia dicitur, & Deus iubet, ut iuno sunt, laborantibus, & spiritualia Ecclesiæ ministriis necessaria vita sustentatio, consideratur personarum qualitate, præbeantur. Mat. 10. Diagnus enim (ait Dominus) operaris cibo suo. D. Tho. 2. 2. q. 28. Nauta de redditib. Eccles. q. 1. n. 58. Gutier. l. 2. qq. Canon. c. 21. n. 9. & omnes.

Decimæ secundum determinationem, seu aliquotam ex iure positivo eoque diuino Mosaicæ tempore Sacerdotibus, ac Legionis vero sunt debeat: sed ea abolita, in novo Testamento non solum Ecclesiastica lex, verum antiquissima pariter & aequissima non de iure naturali ad decimam obligat præstationem. Porro in noua lege huiusmodi decimarum præstatio non est iuris diuini nec naturalis, sed ioli Ecclesiastici. Non naturalis iuris, quia lex & ratio naturalis, supposita etiam fide diuina, plus non exigit, quam ut spiritualia officia ministrantibus sufficiens ac congrua sustentatio præbeatur. Quare ante Mosis legem, nulla extrabat lex decimarum & credibile est. Abrahahum Gen. 14. non ex obligatione, sed spontanea devotione erga Deum, & erga Sacerdotalem dignitatem reverentia Melchisedech de decimas oblitus. Quod vero ex vi legis Mosaicæ dum ab aliis Christiani non obligant ad decimas soluendas, est certum: sicut & illud, quod obligatio soluendi decimas, nec ex diuino legis Euangelice præcepto proficitur, siquidem Christus Dominus supra leges naturæ alias non prescriptis, nisi quæ sunt fidei; & circa substantiales ritus Sacramentorum, & Sacrificij, reliqua vero Ecclesiæ disponente reliquit. Restat igitur, ut Ecclesiastica solum lege decimæ debeat, eaque antiquissima, & Apostolica ad hæc vñque empora cum Christiani populi approbatione deriuata. D. Tho. Alen. Antonin. & alij quos citat, ac sequitur Laym. l. 4. tr. 6. c. 2. n. 2. Henric. quodl. 4. qu. 28. Abul. ad cap. 23. Mat. Adrian. quodl. 5. a. 1. Sotus l. 9. de inst. q. 1. art. 1. concl. 3. Lessi l. 2. c. 29. Aub. 1. Valent. tom. 3. d. 6. q. 1. pun. 1. & ex Canonistis plures, apud Layman. vbi supra.

Postquam Ecclesiastica lex de decimis iusta

aduersus quemlibet etiam alium decimatum possessorum utilis eorum vindicatio Ecclesiæ, seu Parochi quasi domino competit. cap. Pabolus de decimis, ibi: Frustrus alienari non possunt, nisi cum onere decimorum, haud dubie reali sive ipsis fructibus inherente, sicut apertius dicitur in cap. Cum non sit eodem iur. & notauit Glos. ad cap. In aq'ibus, de decim. Abbas hie, n. 6. Abul. ad cap. 29. Mat. q. 15. 8. Sylvestr. v. Decima, q. 7. dicto 4. & 5. Suar. l. 1. c. 36. n. 11. post D. Thomam q. 87. a. 2. ad 4. Clemens I. de decim. confundens?

Etiam aduersus iniustum destructorem frumenti cum solo hærenti, cum separato actione ab Ecclesiæ potest constitui. Innocent. & Abbas ad cap. Commissionem, & decim. Si autem reges, qua actione Ecclesiæ leu. Parochus decidimus petere possit? Respondeo, Conditione ex lege sive canone, non tantum si decimæ extantes sint, sed etiam si consumpta, ac destruxit, vel alienata sine causa, eaque iusta, argum. leg. znic. ff. de condic. ex lege si obligatio lege non introducta sit, nec causum eadem legi, quo genera actionis experiarum, ex legi agendum est. Ex commun. docet id Abbas ad cap. Commissionem, n. 4. de decim. Ibidem Henric. Canis. in 3.

11 Etiam ad
uerius immu-
nerit
fructu
rem.

CAPVT III.

De personis, que ad decimas obligantur.

Debitis modis persona potest ad præstan- das decimas obligari. Primo per se, vt obligatio ex conditione, seu subiectio eius decimando in spiritualibus præficitur: & exinde in bñis personæ, seu fructus rei derineretur. Secundò per maleficium accidentis tantum; quia persona aliquin legit non obligata possidet rem fructiferam, aut eius fructus percipit, quibus decimatum onus incurbit. Prior illa obligatio onus sive debitum personale, posterior reale potest appellari. Laym. libr. 4. tract. 6. cap. 3. n. mer. 1.

Omnis & sola illæ persona, que in spiritualibus subditæ est manu Sacerdotis Sacra sententia subditæ inscipere debent ad decimam præstationem per spiritualis ac propriæ personali debito obligantur.

Qui è ma-
nus Sacerdo-

Sect. I. De Ræcept. V. Recep. Sentent. 135

Quia decima datur tanquam stipendiū pro spirituali cura, ac ministerio, quod fidelibus exhibetur. Colligitur ex *Ex transmissa*, ex c. *Ad Apostolicā de decimis*. D. Tho. q. 87. a. 1. ad 4. Vnde Iudei, & aliae non baptizatae personæ per se ac proprii personali debito ad decimas non possunt obligari. *Glos. cap. De terris, de Iudeis* ait: *Ratione prædiorum soluere debent decimas, & non ratione peccatorum quia non sunt de corpore Ecclesiæ quare nec Ecclesiasticis legibus constringantur.* *Sotus l. 9. de inst. qu. 4. a. 4. Suar. c. 16. m. 5.*

¹⁴ Summus Pontifex per se, seu ex vi persona sua per se non potest ad decimas obligari. Quia persona per se non obligatur ad prestandas decimas nisi ordinario Pastori suo, cui in spiritualibus habilitetur: Papa vero talē in terris Pastorem habere non potest. *Abul. ad cap. 23. M. at. Suar. c. 17. n. 8.*

Licet Episcopi, ac Parochi per se, ac debito spirituali, personali obligari ad decimas soluendas non possunt, neque ex iure Ecclesiastico, neq; ex præstabilitate consuetudine talis obligatio potest ostendī. Possumus tamen a Pôtifice sumo ab absoluā eius plena potestatem obligari. Quia in Episcopis, ac Parochiis est subiectio erga superiorēm Pastorēm suum, propter quam legē, aut præceptō Pontificis ad decimas soluendas possunt adstringi. Ipsi tamen Episcopi Parochiis, alisque inferioribus Sacerdotibus nequeunt decimas simileve exactiones inre cōmuni non concebras imponere, ut constat ex *cap. constitutum*, c. *Nulli Episcopori, & ex aliis iuribus in causa 16. q. 1. D. Tho. Sotus, Suarez quos refert, ac sequitur Laym. l. 4. r. 6. c. 3. m. 1. Lefsi. l. 2. cap. 29. n. 28.*

¹⁶ Clerici vero non Curati communī iure spectato, ex lucis ac redditibus suis temporali titulo acquisitis, per se, & personali debito obligantur ad prestandas decimas. Sacerdoti Parochiali, à quo Sacraenta percipere debent.

cap. 1. de decim. ibi: Illi profecto Clerici, qui à Clericis spiritualium ministeriorum labores accipiunt, decimas eis debent. Quia doctrina licet hodie nullum vsum habeat, in decimis meret personalibus, quippe quas nec laici, multo minus Clerici pendere solent: locum tamen habet in terris noualibus, quas si excusat Clericus, cum ante nullum fructum aut modicum afferrent, ad decimas Parochio suo ex illis soluendas obligari incipit, non per accidentes ratione rei, sive tertie: sed per se, & propriæ personæ ratione. *Canon. ita cōmunicer. D. Tho. 2. q. 87. a. 4. Refut. tr. de decim. qu. 5. Couar. l. 1. refol. c. 17. m. 8. Suar. to. 1. de Relig. l. 1. a. 17. m. 21.*

¹⁷ Religiosi, sicut & aliae personæ Ecclesiastice per se, personali debito, ad decimorum præstationem tenentur Parochiali Ecclesiæ, peccato iure communi antiquo, & exclusis privilegiis, & confuerudine. Quia huiusmodi etiam personæ sunt Parochiis subiectæ, nisi priuilegio, aut confuerudine eximantur. *cap. ex multiplici. cap. Commissum. cap. ex parte de decim.*

Profecto Regulares omnes in communī viuentes privilegia varia exemptionis in corporei iuri contenta à summis Pontificibus accepte. *Paschalis II. c. Decimas 16. q. 1. dedit, vt de labōribus, seu nutrimentis suis propriis, adeoque etiā de prædiis, quæ ipsi propriis manibus, vel sumptibus pro vite sic sustentatio- Euseb. & Mend. Theol. Moral. Tom. V. P. II,*

ne colant, decimas soluere non cogantur. *sicuti cap. Ex parte, i. de decim. explicatur.* Sed prævilegium hoc tam amplè Religiosis concessum revocatum fuit ab Adriano IV. & successore eius Alexandro III. *in cap. Ex parte, 1. art. 3. ad folios Cistercienses, Templarios, & Hospitalarios restitutū.* Postea vero Innocentius III. in Concilio Lateranensi c. *penult. de decim.* etiā his ipsi Religiosis privilegiū limitauit, ut folū excedente ad terras ante Conciliū Lateranense acquisitas: de aliis autē postea acquirēdis decimas soluere deberent Ecclesiæ, quibus antea ratione prædiorū soluebantur: manente nihilominus in pristino vigore prævilegio ab Adriano IV. *Alexandro III. omnibus Religiosis in communī viuentibus concessō in cap. Ex parte, i. de noualibus suis, que propriis manib; vel sumptibus excolunt, & de nutrimentis animalium suorum, & de hortis suis decimas non persolvant.* Quod ipsum similiter ratione indolū est Leprosi in *cap. 2. de Eccles. adific.* si ij in communī viuentes propriam Ecclesiæ cum cōmeterio, propriumque Presbyterum habere permittantur. Ex quibus intelligitur hodierno quo utimur, contrariam regulam statuēdam esse, scilicet Religiosos virtusque sexus per se ad debito personali non obligari ad decimā solutionē. Cuius prævilegij utilitas nō tā in eo cōsistit, quod Religiosi nō teneantur ad decimas personales proprij laboris ex lucris: siquidem huiusmodi decimas properet desuetudinem nec laci quidam soluere coguntur, quæ antequā, ad ipsos pertinuerint, nullos, aut exiguos fructus afferebant: ideoque vel nullis, vel modicis decimas Ecclesiæ Parochiali pendendis erant obnoxia, si postea eas propria manu, vel sumptu excolant, à decimā præstatione sint immunes. *Glos. recepta ad cap. Quid per nouale vi. de verb. signific. & ad cap. Commissum. verb. pascuis, de decim. Abulens. ad cap. 23. M. at. qu. 19. 4. & alij communiter.*

¹⁹ *Ad decimā ex rea- li obligatio- ne omnes cūnscīque conditionis obligantur.*

Ad decimas autem prestandas ex debito reali, id est, orto ex re decimis obligata, ante quā ad alterius possessionē deueniret, omnes omnino cuiuscūq; ordinis, status religionis, ac dignitatis personæ, etiam ipse summus Pontifex, Episcopi, ac Regulares obligantur, nisi vel præscripta cōsuetudine, vel Pôtifica dispētatione, aut prævilegio eximantur. Quia postquam Diceses Parochias diuīse fuere, prædia parochiarū intra quālibet Parochianā sita obligatiōne acquisierunt decimā partis fructuum ex iis Ecclesiæ parochiali inferiōre, eamq; obligatiōne secū ad quēlibet possessorē deferuntur. Ita sit enim res cū onere suo. *D. Tho. 2. 2. q. 87. a. 4. & DD. ad c. De terris de decim. & ad c. Quant. vbi Abbas n. 4. de Iudeis. Suar. to. 1. de Relig. l. 1. c. 17. m. 10. Laym. l. 4. r. 6. c. 3. m. 5.*

Qui communī ac tolerabili paupertate laborant, habentes tamen ea, quæ ad se suōque alendos absolute, etiam decimis persolutis, sūt necessaria, decimārum obligatione perinde ac alij haud dubie tenentur. Quia licet decimæ & alij Ecclesiastici redditus, si superflui sint, ad pauperum, vel alium pīm vsum debeat erogari: hæc tamen dispensatio ipsi Clericis est commissa, neque particulares pauperes speciale aliquod ius habent: sed ipsi in primis debent sive obligationi ac debito satisfacere. *D. Tho. 2. 2. q. 87. art. 4. Abulens. & Mend. Theol. Moral. Tom. V. P. II.*

²⁰ *Etiā paup- peres qui tolerabili laborent in opere.*

SCORAP.
or. Mor.
VVI.VII.
EIV
G

136 Theologiæ Moralis Lib. XLV.

bas cap. Cum omnes, nū. 4. de decim. Rebus. qu. 5.
num. 14.

21 Qui grani Qui vero grani paupertate premuntur, ita paupertate ut solitus decimis, non habeant necessaria ad premuntur. se, suo que alendos, à solutione, vel potius dilations decimorum, donec ad meliorum fortunam deueniant, exculcentur. Quia vniuersim solutio debiri ex titulo iusto contracti, potest ob grāē necessitatē seu debitoris inopiam differri. Et quia in debito decimorum credibile non est, piam Ecclesiam velle, vt tanto rigore à fidelibus exigantur: & cū Parochi ipsi obligati sint, ad subueniendum Parochianis tanta pressis inopiam, non possunt ipsi iniquo animo ferre, si parochiani ante retineant, quod eis tribendum, aut concedendum esset. Id vero discrimen est inter inopiam grauem, & extre- mā, quod qui extreman patitur, obligatione omnino liberatur: qui autem grāē tamū afficitur, non simpliciter est ab obligatione h. c immunitis, sed donec factus opulentior fuerit. Suar. 10. 1. de Relig. l. a. 16. n. 16. Laym. l. 4. tr. 6. c. 3. n. 6. & alij.

22 Panē Mē Monuerim, in Clementina Cupientes, §. 1. de penas inferri ipso facto Religiosis Ordinantis Mendicantium (quia ipsi decimas nullas percipere solent) si homines à decimaru solutione retrahant.

CAPVT IV.

De iis quibus Decima sunt soluenda.

23 Decimae personales spectato iure cōmu- ni, (nā confuetudine vbiq̄e fere sūt abrogata) præstari debent propriæ Ecclesiæ parochiali, ad quam quisque fidelium pertinet, vt in ea officia diuina audire, & Sacramenta percipere teneatur. Quia id habetur cap. Ad Apol. 10. 1. de decim. iuncto ver. personales, & cap. ultim. de Parochiis. Glos. & Abbas ibi, num. 5.

24 Prædiales spectato communi iure, vel salte Ecclesiæ recepta cōfuetudine, soluenda sunt Ecclesiæ parochiali, intra cuius terminos prædia sunt sita. Quia cū crescente fidelium multitudine, ad confusionem vitrandam necesse esset, Parochias diuidere, oportuit etiam fines singulis, ac terminos suos terrarum designare, in quibus pro Parochi, & sua. Cooperatorū eius sustentatione certi decimaru redditis prouenient, sicut colligitur ex cap. Licet. 16. q. 3. & ex cap. Super eo, de Parochiis. & ex Tridentino f. 1. 4. c. 9. & f. 24. cap. 13. Glos. ad cap. vii. v. prediorum. & alij communiter.

25 Parochi ad. Vnde Parochi communi iure aduersus quē libet possessorum iurius decimandi intentionē uersus quē fundatā habent, etiam contra Episcopum, vt aliter probare non teneantur ad se pertinere. Idque afferendū est de quibusnis prouenitibus, ad eo, vt si Capella sit infra Parochiam, oblationes ibi factæ non capella, sed Parochiæ cedere debeat, nisi ea ad Ministri sustenta-

tionē, vel capellæ fabricam Episcopi autho- ritatē sint deputata, iuxta cap. Ad aidentiam 1. de Eccles. adit. Rebus. de decim. q. 7. a. 4. Canis. c. 8. n. 2. argum. ex c. In Sacris Canonibus, causa 16. q. 1. & cap. A nobis, de decim. & c. vlt. de Pa- rochis. Abbas ad c. Pastorialis, n. 2. de iis, que sunt à Prelatis. Laym. l. 4. tr. 6. c. 4. n. 2.

Quod si requiras, nū decimæ tē personales tum prædiales Ecclesiæ baptis̄ malī, an paro chiall communi iure debeantur respondēdo, quā prædia personalib⁹ dubi⁹ esse non posse, quin pato chiall debeantur Ecclesiæ, in qua Sacramēta fūscipi, & officia diuina ab adultis debent au diri, etiā alia sit Ecclesiæ baptis̄ malis ad quam tanquam matricē, aut primariam Baptizandi deferrī debeant. Idem quoque sentiendum est de decimis prædialibus, nempe inferendas ei. Parochiali Ecclesiæ, si ea propriæ, & à ma- trice Ecclesiæ distinctos limites habeat. Colligunt ex c. Ad ap. apostolicæ, & ex c. Cum contin- gat. Abbas ibi, n. 18. Suar. 10. 1. de Relig. l. 1. c. 2. 4. n. 4. & alij.

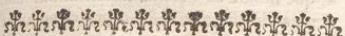
26 Decima autem mixta, qua ex fructibus & fecu pecorum penduntur, vbi ea in vla sunt, debentur Ecclesiæ parochiali, intra cuius ter- minos pecora pacientia, vt si diuersis anni temporibus in diuersis Parochiis alantur, deci- buntur Ecclesiæ parochiali, secundum temporis pro- portionē sint diuidenda, nisi alius conseru- do obtineat. Quia id iura diu ponunt, cap. Ad Apol. 10. 1. de decim. c. Commis- sum, de decim. D. Tho. q. 87. a. 3. ad 2. Al. n. p. 2. q. 51. memb. 4. Alens. ad c. 13. Marqu. p. 197. Rebus. q. 6. n. 25. Suar. 10. 1. de Relig. l. 1. c. 2. 4. n. 4. & alij.

27 Decima spectato communi iure, quarta pars deci- marum parochialium soluenda est Episcopo ordinario. Quia ita habetur in cap. Conquerente, de officio ordinarii, & in c. De quarta, de pra- scripti. Profecto postea quam ob fidelium mul- titudinem Diocesis amplificatæ, atque inter eas Parochie diuisæ sunt, tūc decimæ prædio- rum singulis Parochiis, sive Ecclesiæ cura- toribus iure proprio fuere assignata, referunt tamen Episcopo tanquam superiori ordinario fidelium Pastori certa portione, videlicet quarta, que ad ipsius decentem sustentationē necessaria videbatur. At cum pluribus locis Episcopi ex propriis fundationibus, aliisque titulis sufficiēt sustentationem habēat, ideo quarta decimationis pluribus Diocesis ve- nit omnino in desuetudinem. Hostiens. ad c. Dudum, de decim. Abbas ad cap. Cum con- tingat, num. 7. & ad cap. Quarta, n. 1. Canis. cap. 12. Suar. tom. 1. de Relig. libr. 1. cap. 1. num. 9.

28 Certi camen sunt casus, in quibus adhuc hodie integræ decimæ ad Episcopū pertinent. Quorum primus indubitate est, si ipsomet sit immediatus curatus sue Cathedralis Ecclesiæ, vel alterius parochialis, quam falcem per Vicariū administrat. Deinde si prædia intra suam Diocesim nulla Parochia sit assignata, eoru decimæ Episcopalem menam spectant, iuxta cap. Quoniam, de decim. Tertio denique si adhuc hodie aliqua Diocesis in Parochias divisa non sit, sed omnis animarum cura ad Episcopum spectat: tunc decimæ omnes ad eundem iure pertinebunt ex quibus Capella- nis, seu Vicariis suis sufficientem debet suspen-

Sect. I. De Præcept. V. Recep. Sentent. 137

sustentationē, sicuti Parochi assolent, exhibere. Abbas ad cap. Cum contingat, n. 7. Suar. 10. de Relig. l. 1. c. 29. n. 1. Laym. l. 4. tr 6. c. 4. n. 6. Rebus de decimis q. 7. n. 7. qui quidem n. 12 ad- dit, Episcopum nomine cuiuslibet Ecclesia Parochialis agere posse ad consequendas de- cimas in Parochi defactum.

CAPUT V.

*De tempore, quando, & loco, ubi
Decima sint sol-
uenda.*

³⁰ *Priuatis* **P**radiales decimæ debentur statim ac fructus à solo separati, ac collecti sunt. Quia id præscribitur cap. Cum homines, de decimis iuncta Glos. ver. fructibus collectis, vbi addit, si ruficulus mora soluendi sit, periculum decimatum ad ipsum pertinet. Neque opus est, vt à Parochio petantur, siue exigantur. Quia dies ipse, siue tempus solutionis pro creditore interpellari, præterim cum fructus reali obligatio decimaru ex iuri dispositione obligati celerantur. Nam postea legis postiuus determinatione, ex iustitia Ministris Ecclesie debetur. Abbas ad cap. Peruunt, de decim. in fine. Couar. l. 1. refol. c. 17. n. 8. Gutier. l. 2. qq. Canon. c. 21. nn. 44. Rebus de decim. q. 1. n. 7. Suar. 10. de Relig. l. 1. c. 37. n. 2. sumitur ex cap. 22. Exod. ibi: Decimastuas, & primicias non tardabis redire.

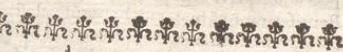
³¹ *Dominus* **S**p. Etato cōmuni iure, dominus prædiū nō obligatur decimas ad horreum Ecclesie, vel Parochi deferre sed satisfacit obligationis siue, si moneat Parochi ut decimas à solo separatas decimas aut collectas auferat: quod si facere intermit- horeum Eccl. rat, & decim fructuū in agro damnum aliquod dñe de- patitur Parochi culpa imputabitur. Quia ha- patitur. bet se Ecclesia decimaru cōparatione tanquam vſufructaria, vel pēsonaria, cui satisfit si pē- ficio fructuū soluatur in loco, vbi res frugifera sit, et, si aliter conuentum, vel consuetudi- ne sit receptū. Couar. l. 1. refol. c. 17. n. 8. Suar. 10. de Relig. l. 1. c. 37. n. 6. Henric. Canis. de decim. c. 7. n. 2. Abbas autē ad cap. Peruunt, n. 3. de decim. ai. Viličiū debere propriis expensis fru- ctū decimas ad horreū Parochi deferre. Quod verū quidē est, si loci consuetudo ita obtine- rit, cōmuni autem iure nihil tale statutum re- perio. Abul. ad cap. 23. Mat. q. 206. Lessi. l. 2. c. 15. dub. 8. n. 7.

³² **D**ecimales personales ex lucris vbi eē in vſu sunt cōmodissime soluuntur elapsis annis fini- ſa ſolū, gulis, ſicut ali⁹ cenfus, ac tributa pendit aſſi- ſent. Glos. ad cap. reuertimini, v. annus, l. 6. qu. 1. Aten. q. 5. 1. memb. 1. Abbas ad cap. Peruunt, n. 3. Rebus de decim. q. 1. n. 4. Suar. 10. de Relig. l. 2. c. 7. n. 6.

³³ **I**nter decimas mixtas quædā rectius, soluun- tur, cum primum fructus recepti sunt, vt ouī ſalū, ſicut ali⁹ cenfus, ac tributa pendit aſſi- ſent. Glos. ad cap. reuertimini, v. annus, l. 6. qu. 1. Quædā non statim, led postquā ſine lacte moris viuire poſſit, vt animalium foetus. De quibusdā vero certa regula, tradi nō potest, fed ex loci conſuetudine, priuatis transactio- Eſcob. & Mend. Theol. Moral. Tom. V. P. II.

nibus, &c, petendum eſt. Rebus de decim. qu. 6. Suar. 10. de relig. l. 1. c. 37. n. 6.

Parochus non potest à domino, vel colono decimas iniuste detinente, aut ſoluere recu- ſante per vim extorquere, aut ob eā cauſā Ec- cl. ſia adiut, vel Sacramentis, ſine Episcopi au- thoritate, prohibere. Quia vniuerſim conceſſū non eſt creditoris propria authoritate bona debitoris inuadere, eumq; poſſeffione ad de- biti ſui recuperationem ſpoliare. Quare cum Parochus forenſem iuridictionem in paro- chianos non habeat, necesse eſt, vt ad Episco- pam cauſa iſta deferatur, qui illos in ſoluendis decimis culpe morantes ad ſolutionem co- gere debet, & poſt trianam canonicanam moni- tionem etiam excommunicare, iuxta cap. Om- nes 16. q. 1. & Trident. ſef. 2. 5. c. 12. Interdu- men ſi abſque ſcandalos, vel ſimili incōmodo decimam acquireti non poſſint, prudentia opus erit, num magis expediat eas vna vice, ſeu ad tempus remittere, an cum Ecclesiasticæ cen- ſuræ feueritate exigere. Caet. 2. 2. q. 43. art. 8. Suar. 10. de relig. l. 1. c. 38. n. 5. Molan. orat. 3. c. 11. & 12. poſt D. Tho. 2. 2. q. 7. 8. a. 1. ad 5. Verū tamen ſi in aliquo cauſa crimen decimas iniuste detinentis notiorum fuerit, & in excuſabile, haud dubiè potest, immo debet Parochus tali notorio peccatori Sacramento Eucharistiæ negare. Laym. libr. 5. tr. Et. 4. i. capit. 6. queſt. 3.

CAPUT VI.

*De variis modis, quibus ius De-
cimarum acquiritur.*

³⁴ **P**er transactionem seu amicabilem compo- ſitionem Ecclesiasticis personis potest ius decimaru acquiri, (præter titulum commu- niſimum, videlicet parochialis Beneficij col- lationem.) v. gr. ſi plura prædia ſint, de quorum decimandi iure litigatur, componi, ſer transi- gi potest, vt vni parti hæc, alteri alia prædia affiſſentur; vel ſi vnicum praedium litigiosum fit, vt decimæ inter partes diuidantur: dummo- do in tali transactione nullum extrinſecum praedium interueniat, pro quo ius decimaru, quod spiritualiē eſt ſimoniae ematur. Habetur expreſſe in cap. 2. & in cap. Veniens, de transact. & in cap. Ex multipliſci, de decim. & notauit Glos. ad cap. 2. v. Vi ſi ſuper.

³⁵ **E**t per com- promiſſum **S**uper iure decimaru compromitti potest in arbitrio vnum, vel plures, quocum ſenten- tia, ſue arbitrio a partibus ſit ſtandum. De- bent tamen arbitri eſſe Clerici, non laici. Quia ſicut laicus de spiritualibus iudicare non debet, ita neque arbitrari. Ex commissione autem Iudicis Ecclesiasticis potest laicus vnu vel plures cum Clerico compromiſari fieri. Sumuntur hæc ex cap. cum Apoſtolice, de iis, que a Prelatis. iuncto cap. 1. de arbitris. Et ex cap. contingit, de arbitris, iuncta Glosa, v. Spiri- tualibus. Et ex c. Per tuas, Abbate annotante ³⁷ Et per mu- nus. 8.

Decimaru ius vnius Ecclesie cū iure de-

M 3 marum

SCOPAR
OR M.
VI. VII.
ET IV.

138 Theologiæ Moralis Lib. X L V.

cimatum alterius potest permutterari, duco argumento à sensu contrario ex cap. Ad questiones, & ex cap. vlt. de rerum vermut. Porro in eiusmodi permutatione necesse est. Episcopi auctoritatem interuenire, cum permutatio sit alienationis species, cap. Nulli, de reb. Eccles. non alienand. Leg. Glosam ad cap. vlt. citatum v. temporalia.

38 *Decimaru*s* si proprie formaliter, ac secundu*m* primâ institutione sumatur, quatenus fundarum est in spirituali officio, sed ministrandi spirituali obligatiōne, sine virtu simoniae vendi, aut permutteri cum re temporali nō potest. Ita c. vi. de ver. emerit. i. specialiter autē laici ius decimaru*s* formaliter sumptu*n* ne gratu*t* quidem cōcessione prohibetur. Quia laici spiritualia fidibus nequeunt ministrare, unde cōsequenter sue iuris decimaru*s* incapaces, quod in spirituali officio tanquā debitu*s* sibi stipendium fundame*n*, ideoque & ipsū spiritualē cōfert. Glosa ad cap. vlt. citatum, v. temporalia, Rebus. de decim. q. 10. m. 17. D. Tho. 2. 2. q. 87. a. 3. in corp.*

39 *Potest* vero, tur pro uisitate fructuum percipiendorū si materia*s* p*rae*cīsa ab spirituali iure, ac titulo: vendi, loiter sumari, vel persona*s* laicar*e* concedi potest ex rei natura nisi a Sacris canonibus prohibeatur.

Quia ius percipiendi redditus temporales hac p*rae*cīsa cōsideratione temporalē est: ergo in laicos quoq*u* cadit, & estimationēque temporalē potest accipere. Quapropter in primis sūtū Pontifex tanquā ipremus bonoru*s* Ecclesiastico*r*um administrator, ex iusta causa ad bonum Ecclesie pertinēte, redditus decimaru*s* vel integratos, vel partiales laicis v. gr. Principibus viris in perpetu*m* concedere potest, seu in remunerationē beneficiorū, seu cū annexo onere fundandi, dōtādū Ecclesiastico*s*. Qua cōdītōne Reges Hispaniæ Ferdinandū & Elisabethā decimas Regni Granatensis à summō P*rae*sule accepisse, testis est Couar. in practic. q. 3. s. m. 2. legendum Abbas ad cap. Causam, que de p*re*script. m. 5. Canisi. de decim. o. 13. n. 3. Necesse tamē est, ut si decima*s* P*rae*ficia authoritate Ecclesiastico*s* aliqui auferantur, Ministri eius aliunde sufficiētes redditus ad sustentationē habeant. D. Tho. 2. 2. q. 87. a. 3. in corp. Glos. ad cap. Quod. n. 5. v. concesserit. Suar. 10. 1. de Relig. l. 1. c. 3. s. m. 6.

40 Episcopi, & inferiores P*rae*lati poterat, an Non possit tiquo iure, adhibitis tolēnitatis prouentus ī Episcopi decimari Ecclesiæ sue ob iustam causā laicis concedere concedere in feudū perpetuū: haec autē potest laicis decitas ip̄s ad p*rae*p*ar*a est in Concilio Lateranensi mas in feu. sub Alexandro III. anno Domini CLXXX. vii dum perpe*c*olligit ex c. 2. §. 1ane de decim. in 6. Scio, alium, quos existimare prius sublata fuisse ab Urba. no II. in Concilio Turonensi. Hostien. in cap. cum Apololica. Rebus. de decim. q. 10. n. 2. 3. Suar. to. 1. de Relig. l. 1. c. 26. n. 4.

41 Ius decimari à quibuscumque Clericis, aut conuenta Religioso contra proprium Parochiū, cui spectat communione debentur, Parochiū pr*escribi* potest cum titulo quadraginta annorum spatio, sine titulo autem tempore eau*m* longo, ut eius initij nulla extet hominū memoria. Prior pars assertionis sumitur ex venu*m* Reli. cap. Ad aures. de p*re*script. Posterior autem habetur expresse in cap. 1. de p*re*scription. in 6. iuncto cap. 2. de ret*er*. spoliator. in 6. Balbus de p*rescr*. l. 3. p. 2. qu. 6. Couar. l. 1. resolut. c. 17. n. 7.

Suar. 10. 1. de Relig. l. 1. c. 22. Vafq. tr. de Benef. c. 1. n. 36.

Laici non possunt p*re*scriptione acquirere decimas etiam immemorialis temporis possit. Qymodo a fione, nisi ea fundata sit in p*re*sumptione aliqui laici possit ius legittima concessionis, aut p*riuilegi*, salē cōscribi. etiam p*rae*per famā, aut cōmūnem op*in*ionem. Quia id habetur in cap. Causam. vbi respondet, Virū aliquē nobilē ad decimaru*s* restitutiōnē commandinātū esse, non obstante p*re*scriptione temporis, si eam opponere voluerit: quia cum laici decimas detinere non possit eas nulla valent p*re*scribere ratione. Glos. hic v. detinere. Felin. ibi, n. 3. Abbas n. 2. de p*re*script. Sylvest. v. Decima, q. 10. dīcto 2. Abul. ad c. 2. 3. Mat. q. 17. 8. Couar. l. 1. resolut. c. 17. n. 5. Rufin. q. 10. n. 24. & q. 13. n. 64. Canis. o. 13. n. 9. & 10. Suar. 10. 1. de Relig. l. 1. c. 27. & alij. quos citat, & sequitur Laym. l. 1. v. 4. c. 24. n. 9.

Immunitas à decimis soluendis etiam p*rae*dislibus tā laici, quam à Clericis cum bona Immunitas fidei v. l*u*capi potest cum titulo annis quadriginta, sine titulo tēpore immemoriali: idque vt v*in*iatu*n* non tantū ex parte, videlicet vt duodecima, possit a lai aut vigesima soluatur, sed etiam in tortu*m* modo cōsiderat. interim Ecclesiæ Ministri sufficiens sustentari ut ab latatio ex aliis titulis, v. gr. ampli. Ecclesiæ fundatione, fideliū oblationibus, p*iu*liū legatis suppetat. Quia ex cap. 1. de p*re*script. Doctores cōmūniter hanc regalā tradidit: si p*re*scriptio tendat contra ius Ecclesiæ, assistente ipsi iure cōmuni, opus est tempore immemoriali huius titulus p*re*scriptus adiungi: unc enim sufficiunt anni quadriginta. Talis autem est p*re*scriptio immunitatis à p*rae*standis decimis Ecclesiastico*s*, quæ cōmuni coque antiquissimo iure Ecclesiastico p*rae*cipiuntur. Ergo &c. Rufin. q. 13. n. 81. Couar. l. 1. resolut. c. 17. n. 8. Sylvest. v. Decima. q. 4. Fernand. Vafq. l. 2. illu*r*. qq. 89. a. 10. Nagar. sum. c. 21. n. 10. & l. 3. cons. conf. l. 2. de decim. Gutier. c. 21. n. 67. Molina. to. 17. 2. d. 7. 5. Canisi. de decim. c. 17. n. 16. Suar. 10. 1. de Relig. l. 1. c. 12. & 13. Valent. 10. 3. d. 6. q. 5. pun. 2. Lelli. l. 2. c. 39. dub. 5. n. 26.

Si contingat, in aliqua Christicolarum regione, decimas omnes etiam p*rae*diales per Ecclesiastico*s* Ministris ex aliis fideliū oblationibus sustentantur, sufficien*m* p*ost*ea facta rerum mutatione debito, sunt ab aliis stipendii destituantur: hoc casu obligatio degat, cōtinuas p*rae*standi saltē quatenus ad Ministrat. Ministrorū sustentationē sūt necessari*m* ipso natūrāli iure de nouo est oritura. Præterquā quod stipendio sūmū Pontifex decimas, si in aliqua regione diffinita ad Christianorū nunquā solū confuscent, vel sustentantur, per desuetudinē abolit*m* essent, ex plenitudine nō, decimatis sūt de nouo posse impetrare: non de novo tantū si Ministri eius loci ad sustentationem orūntur, sed simpliciter indigeant, sed etiam ob aliquam voluntariōē causam, videlicet, vt v*in*formis lex decimari in tota obseruetur Ecclesia. Sic intelligo D. Thomā, quādo 2. 2. q. 87. a. 1. ad 5. ai nō esse in statu damnationis, qui non solunt decimas in locis illis, in quibus Ecclesia non petit; nisi forte propter obstinationē animi habentes voluntati nō soluendi, etiā si ab eis petentur, seu exigente iusta necessitate seu accedere summi Pontificis autoritate, atque imperio. Leg. Suar. 10. 1. de Relig. l. 1. c. 12. m. 11. & seq. Layman. l. 1. v. 4. tr. 6. c. 6. n. 10.

C A P V T

Sect. I. De Præcep. V. Recept. Sentent. 139

CAPUT VII.

De Primitiis, & Oblationibus.

DRIMITIAE dicuntur primi agrorum fructus, vinearum cibicet, hortorum, arborum, vti colligo ex cap. 18. Numer. vbi cuiusmodi primitiae Aatoni, ac filii eius assignantur. *Omnem medullam olei, & ovi, & fragmenti quicquid offerunt primitiarum Domino, tibi deest: uniuersa fragum initia, que dignit humus, & Domino deportantur, cedem in eis tuos.* Et cap. 24. Exod. Solemnitatem messis primitiiorum operis tui, quacunque seminaueris in agro, &c. enstoxies.

Porro Oblationum nomen tribus modis accipitur. Primo late, vt etiam primitias, ac decimas comprehendat. Secundo accipitur, vt a decimis quidem, ac primitiis distinguatur, sed alia omnia dona, seu munera comprehendat, quæ Ecclesia, vel prius locis in vita, aut mortis causa praestantur. Tertio accipitur strictius pro dono, quod fideles ad Altare sive per se, sive per manus Diaconi assolent deferre. Cuiusmodi tamen oblationes etiam varia sunt: nam antiquitus diebus prelertim Dominicis fideles panem, & vinum soliti erant offerre tanquam Sacrificij materiam. Sacreque Communionis, sicut colligitur ex decreto Fabiani Papæ 10. i. Concil. S. Cypriano 1. de operib. & eleemos. August. serm. 21. 5. de temp. & Concil. Matilson. II. cap. 4. Verum prater panem, & vinum hunc offerri etiam ac benedici solebat panis fermentatus, ut populo presenti, si Sacram Eucharistiam non acciperet, distribueretur, atque ad absentes etiam Parochias Catholicae vniuersi mitteretur in signum. Colligitur ex canon. Pij 1. de oblig. populi. 10. i. Concil. Concil. Ladic. can. 14. vbi interdicitur, ne diebus Paschalibus Eulogia ad alias Parochias mittantur, quia illa festinante populus ad Sacram Eucharistiam sumendam obligatur pluraque a fidelibus offerebantur non bene dicendi causa, sed vt in glorificatione sine secretario conseruarentur, donec ab Episcopo in Clericos prouiduscumque distribuerentur necessitate. Clemens 14. conf. 6. & 7. Baron. anno 18. num. 88. Senerini. Binnius in notis super can. 4. A post. 10. 1. fol. 14. col. 1. Iacob. Pamel. in locum D. Cypri. supra allegatum.

Profecto nunc nullum extat præceptum Ecclesiasticum de oblationibus in Ecclesia faciens: potest tamen longa consuetudine oblationi introduci. Sive id accidat, quia populus longo tempore, videlicet annis decem oblationes in certis solemnitatibus frequenter quasi ex obligatione, sive intentione obligationis contrahendit fauentibus Prælatis: sive ipsi Ecclesiastum Rectores longo tempore à Parochianis oblationes quasi debitas bona fide exigant, id estque per modum prescriptionis insibi acquirant. Suar. 10. 1. de Reli. 1. 1. e. 5. & in famili. Abbas ad cap. Suam. n. 5. de simon.

De Primitiarum vero obligatione dixerim⁴⁸ nouæ legis Ecclesiam decentissimum illum De oblige. Ecclesia antiquæ modum offerendi fructuum ratione primis primis Deo, saltem mediatis, atque in Ministeriis suis, olim fuisse imitatae fidelibusque præcepisse. Colligitur ex cap. Prater, dist. 32. ex cap. Rueritimi, 16. quis. 1. & notavit Glossa ad cap. 1. de decim. v. In primitiis. D. Thom. 2. 1. qu. 86. a. 4. Ambros. de fide refut. Origen. hom. 11. in Numer. fatus: Si quis non offerat primis Sacerdotibus, non videtur huic mosi habere memoriam Dei, nec cogitare, nec credere, quid Deus dedit fructus, quos cepit. Atamen hodie primitiarum oblatione plerique in locis per deputationem est abolita. Quidam cum iure solam Ecclesiastico principaliiter proper conuenientem Ministrorum sustentationem fuerit constituta: ideo si ipsis aliunde, videlicet, ex decimis, aliisque fidelium oblationibus necessaria non desint, nihil obstat primitiarum præstationem abrogari.

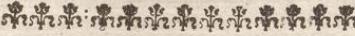
Quod si roges quoniam personarum, & ex quibus rebus oblationes in Ecclesia sunt accipiendas? Ad primum respondeo, offerentes personis oportere esse Christianos, & ab Ecclesia non praeciosos, sive excommunicatos. Quia offerre munera in Ecclesia, vel ad Altare, eademque accipere, est quædam Ecclesiastica, & spiritualia communio, cuius soli fideles, seu Christicole, iisque ab Ecclesia non separati debent esse participes. Armil. 1. Oblatio. Suar. tom. 1. de Relig. 1. 1. c. 6. Et sumitur ex Clemente Roma. 1. 3. confit. 6. & ex Concil. Eliberitano c. 28. tom. 1. Concil. Porro fœminas ac Altare sub Missa Sacrificio admitti possunt ad offerendum, Sed non intra Cancellos, vbi Clerici adstant. Cap. 1. de cohab. Cleric. & mulierum.

Respondeo ad secundum, oblationes nec faciendas, nec accipiendas ex iis, quæ iniuste nec acquisita, & restitutioni sunt obnoxia. Idque Ex quibus rebus offrenda oblationes similiter de iis bonis intelligo, quæ iuste quidem acquisita: sed ex lege iustitia, pietatis, vel charitatis potiore iure alii sunt debita, pura creditoribus parentibus, filiisve graui necessitate premissis, vel pauperibus graui inopia laborantibus. D. Thom. 2. 2. q. 86. a. 3. D. Gregor. 1. 7. Epif. 11. ad Synagrium allegans illud Eccl. 34. Qui offerit Sacrificium ex substantia pauperum, quasi qui ultima filium in conspectu patris sui. Quare Canonico iure specialiter prohibitum reperitur, ne raptorum oblationes recipiantur. Cap. Super eo, de raptori. Item ne flurariorum, Cap. Quia in omnibus, de usur. Et in cap. Oblationes, dist. 90. Dona eorum, qui pauperes oppriment, a Sacerdotibus refutanda. Monet denique D. Thomas art. 3. ad 1. Quare Innocentius ad cap. Ex transmisso de decimis, si ratio scandalis cellet, quia illarum penitentia, & emendatio publice est nota, nihil obstat, quo minus Ecclesia dona, ac decimas personales accipiat ex iis, quæ in honeste, sed non iniuste acquisita, fuere, cum id nullo iure politio prohibitura reperatur.

SECTIO SECUNDA.

De Præcepto pendendi Decimas, ac Primitias,
Dubia.

CAP V T VIII.

*Circa soluendi Decimas obliga-
tionem.*

DVBIVM I.

*An decima debeantur Ecclesia Ministris
iure diuino?*

51
*Questionis
status.*

ERTVM mihi iure naturali non non deberi. Quia nulla ratio naturalis dictat, necessarium esse impendi Ecclesiæ Ministris ad solutitionem decimam fructuum, aut prouentum partem. Addiderim, ante legem scriptam nullam exitissime præceptum soluendi Decimas strictè lumperas, vnde colligitur aperte, præceptum soluendi eas de iure naturali non esse. Quæsiem vero, an sit de iure diuino?

52
*Eti de iure
diuino.*

Est quidem. Quia in Sacra Scriptura expresse imperatur, ut decima pars fructuum Sacerdotibus, ac Leuitis soluatur *Exod. 20. Leuit. 27. Num. 18.* Et in Canonico iure expressè dicitur Decimas non esse ab homine, sed à Deo institutas, & diuino præcepto esse soluendas. *Cap. Parochianos. Cap. Tua nobis. Cap. Decimas. cap. Reuertimini 16. qu. 1.* Sic Abbas Conarrav. Alex. & multi alij Canonistæ apud Leandrum *præc. 5. d. 2. q. 6.*

53
Non est.

Non est. Quia in lege Gratiae nullum existat præceptum datum à Christo Domino de decima fructuum parte Ecclesiæ Ministris per soluenda. Ita D. Thom. *quod lib. 2. artic. 8. & 1. 2. question. 87. articul. prim.* Vbi Caetan. Alen. D. Antonin. Richard. Henric. Abul. Sotus, & alij, quos citat, & sequitur *Suar. tom. prim. de Relig. libr. prim. capit. 10. numer. tert.* Valquez in *Opuscul. tractat. de Benefic. carit. prim. dub. prim. numer. quint.* Azot. *tom. prim. libr. septim. cap. 34. question. 9.* Lessius *libr. secund. cap. 39. dub. 3. capit. 14. & 15.* Fagundez *præc. 5. libr. prim. cap. 6. numer. 3. & 4.* Trullench. *libr. tert.* Decalog. *cap. tert. dub. 6. numer. tert.* Raphaël. de la Torre *2. 2. question. 87. articul. prim. dub. septim. & alij.*

54
*Hoc mihi prout est pars decima fructuum esset præcep-
tum iuriis diuini, nullatenus posset consuetudi-
ne contraria tolli, vel minui. At in multis Re-
gionibus, ac locis vel ex parte tale præceptum*

Probabiliorum sententiam hanc esse credi-
derim. Nam *cap. Tua nobis.* Deus dicit, decimas, *Probabiliorum* ac primitias esse suas: at verbum *suum* indicat hoc dominium. Et eodem *cap.* dicitur alienum re-
tinere, domino innato, qui decimas retinet antequam à reliquo fructibus separantur. Et quidem quod verbum *suum* dominium indicet constat ex iure ciuili *leg. Quintus Muius, ff. de argente. legato. Paragraph. Argento. & leg. Cum sue ancille. & leg. Scribit Quintus Augu-*stus;* nec proprius solum ius ad rem, vel actionem ad rem, potest quis dicere, tem esse suum.*

est consuetudine abrogatum: Ergo non longe probabilius solum, sed certum (mihi quidem) est, præceptum hoc de iure diuino non esse. Porro siue præceptum id olim fuerit iudiciale, siue ceremoniale, iam omnino cum veteri lege cessauit.

DVBIVM II.

*An præcepti soluendi decimas vi, Ec-
clesia seu eius Ministri habeant ve-
rum Decimarum dominium, antequam
à fructuum cumulo separantur?*

NON habent. Quia rei dominium absque traditione, aut apprehensione illius mini-
mè comparatur. Sic Gloss. Federicus Senens.
Rebus Moneta, quos refert, ac sequitur Bonac.
de præcept. Eccles. dub. vñim. question. 5. punct. 1.
numer. 5. Layman. libr. quart. tractat. 6. capit. fe-
cund. numer. quin. citans Trullench. *Suar. tom.*
prim. de Relig. libr. prim. capit. 16. numer. 6. Fil-
liuclum tract. 27. nu. 239. Luis. Turrian. summa.
p. 1. c. 140. dub. 3.

Haben equidem. Quia Ecclesia habet pri-
uilegium, ut sine traditione consequatur do-
minium rei sibi legatus, aut donata. *cap. secund.*
de consuetud. leg. Vt inter ius. Cod. de Sacrosant.
Eccle. Ligit etiam ex voluntate Dei, & Ecclesiæ transfertur dominium in Ecclesiæ Mini-
stros ante decimaru[m] traditionem: efficacior enim est voluntas Ecclesiæ, quam priuati do-
natoris: at hæc sufficit ergo à fortiori illa; id-
que Canones citati significant. Ita Abbas ad
Cap. Commission., & *Cap. Tua nobis,* de decim.
affersen est sententiam Innocentii. Andreæ
& Hostiensis. *Azot. part. prim. libr. septim. cap.*
34. question. 9. Lessius *libr. secund. cap. 39. dub. 3.*
capit. 14. & 15. Fagundez *præc. 5. libr. prim.*
cap. 6. numer. 3. & 4. Trullench. *libr. tert.* Decalog.
cap. tert. dub. 6. numer. tert. Raphaël. de la
Torre *2. 2. question. 87. articul. prim. dub. septim.*
& alij.

Probabiliorum sententiam hanc esse credi-
derim. Nam *cap. Tua nobis.* Deus dicit, decimas, *Probabiliorum*
ac primitias esse suas: at verbum *suum* indicat hoc
dominium. Et eodem *cap.* dicitur alienum re-
tinere, domino innato, qui decimas retinet antequam à reliquo fructibus separantur. Et quidem quod verbum *suum* dominium indicet constat ex iure ciuili *leg. Quintus Muius, ff. de argente. legato. Paragraph. Argento. & leg. Cum sue ancille. & leg. Scribit Quintus Augu-*stus;* nec proprius solum ius ad rem, vel actionem ad rem, potest quis dicere, tem esse suum.*

Sectio II. De Præcepto V.

141

*Et cap. Omnes 16. qu. 7. dicitur: Omnes decimæ
terre sive de frugibus sive de pomis arborum Do-
mini sunt. Sunt igitur sub speciali dominio,
quod ipse sive Ecclesia concepsit, ante sepa-
rationem.*

D V B I V M III.

*Quia in bello iniustæ, aut alias iniustæ,
segetes, vel vineas combusserit, aut
arbores iam fructibus onus as faddidit:
tenetur Decimas peremptas Ecclesia
restituere?*

*¶ Non tenetur. Quia solùm debentur Eccle-
siae Décimas de fructibus collectis, non
de colligendis. Sic Molina tra. 2. d. 4. §. Addit
Conarruas. Lessius lib. 2. cap. 39. dub. 3. mu.
15. Castro Palao part. 2. truct. 10. dub. unic. pun.
2. num. 9.*

*Tenetur planè. Quia qui alterci iniustè dam-
num inferit, dampnum tenetur resarcire. Ita Co-
narruas in Regul. peccator. part. 2. §. 8. num.
12. Raphaël de la Torre 2. 2. 9. 87. art. 2. d. 11.
num. 6. Fagundez precept. 5. cap. 6. num. 8. Azor.
part prim. lib. septim. cap. 34. question. 9. Suari-
ton. prim. de Relig. libr. prim. cap. 36. numer. 17.
& alij.*

*Hic nibi
temporibus
Ex illico mentem hanc probabileorem esse.
Quia omnes D. D. profertur iniustè dampnum
illarum necessarii esse resarcendum. Vnde Ec-
clesia potest ab illatore eas decimas exigere.
Non enim minus damnificare Ecclesiam, qui
comburit segetes, vel fructus destruit, quam
qui ab illa eos rapit, aut detinet: At in hunc
habet Ecclesia actionem ratione rei accepta:
ergo etiam poterit exercere actionem in illum
ratione damni illati. Secus dixerim de iis, qui
in bello iusto hostium campos incendunt.
Quia per accidentem est, quod decimas pereant
ratione commixtionis cum reliquis fructibus;
non enim debet impediri victoria pro tantil-
la decimatum portione, maxime quia hostes
non intendunt Ecclesiae in decimis dam-
num inferre, sed suo iure vntunt ad hos-
tem subvertendum, ac viatoriam compa-
randam.*

D V B I V M IV.

*Quis iracundia (verbi gratiâ,) affe-
ctus, suas segetes, vineas, vel
olivæ combusserit: teneturne pro
decimis reddendis Ecclesia
satisfacere?*

*¶ Non tenetur. Quia dominus agri non te-
netur decimas solvere ex fructibus agri,
quos sua culpa non collegit: ergo nec tenebi-
tur si segetes antequam fructus colligeret, igni
tradidit. Sic Bonac. de prec. Ecol. d. v. l. i. qu. 5.
pun. 3. n. 9. Moli. d. 49. Lessius lib. 2. c. 1. d. 7. n. 38.
in calo simili; sed non tam ex propria, quam
ex aliorum mente loquitur.*

*Tenetur quidem. Quia si extraneus combu-
rens segetes tenetur pro decimis satisfacere,
cor dominus segetum excusat: cum uter
que aequaliter dampnum Ecclesia inferat? Ita
Suarius tom. prim. de Relig. libr. prim. cap. 36.
numer. 17. Filiucius tractat. 27. numer. 246.
Trullench. libr. tert. Decalog. capit. tert. dub.
secund. numer. octau. Conarruas part. secund.
§. olt. in numer. 18. Leander precept. 5. dub. 2.
question. 16.*

*Profectò cum Ecclesia, sive eius Ministri
verum habeant dominium Decimatum, an Hanc eligi
tequam à fructuum cumulo separantur, vt memorem;
Dub. 2. vidimus: qui fructus destruit, ius lœdit
eorum, & ideo eis debet satisfacere.*

D V B I V M V.

*Quis collectis iam fructibus, & in eo
addictis statu, vt teneatur statim
Decimas Ecclesia rependere, id non
agit, interimque fructus perirent: te-
neatur Decimas, sive premium aquale
persoluere?*

*¶ Non tenerur. Quia non obligamus ad
soluendum decimam fructus, quem non Non ten-
collegimus. Sic Bonac. de prec. Eccl. v. l. i. qu. 5. tur.
punkt. 3. num. 9.*

*Tenetur omnino. Quia si fructus, vt sup-
ponitur, illius culpa perire, ius Ecclesiæ vio-
laut, & contra iustitiam procudibio deli-
plane, qui, unde tenetur ad restitutionem decimæ
perennit. Ita D. Thom. 2. 2. question. 87.
articul. secund. ad quart. Sotus libr. 9. de inst.
question. quart. articul. secund. ad quart. Suari-
ton. prim. de Relig. libr. prim. cap. 36. numer.
19. citans numer. 20. Gloffam, Alensem, &
Rebuffum, Fagundez precept. quint. capit. 6.
numero nono. Filiucius tractat. 27. numer. 247.
Trullench. libr. tert. Decalog. capit. 3. dub. 2.
numero octavo.*

*Horum sententiæ adhereo. Itaque si gra-
num agricolæ ante decimationem sublatum
est, perpendendum, num sua culpa perii, vel
non: si graui sua culpa diu illud reliquit in
area, haud est à restituente decima immunitis.
Secus dixerim, si esset à culpa liber, nam quanto
tempore fructus subdito est, Sacerdotibus
etiam pericitatur. Postquam vero in horrea
est translatus, iam inde dominus est decimaru[m]
debitor, quacumque strage, aut calamitate dis-
pereat. Fagundez.*

D V B I V M VI.

*Quis in colligendis fructibus valde negligens
fuit, aut eos colligere noluit, ideoque
perire teneturne decimaru[m] valorem
restituere?*

*¶ Non tenerur. Quia solūmodo obligat
Ecclesia præceptum ad soluendum deci-
mas ex fructibus collectis, vt habetur expresse tur.
in cap. Cum homines, de decim. Sic Suarius 10. 1.
de*

SCOPAR
of Mor.
V. VI. VII.

65
His heret
Docteribus

142 Theologie Moralis.LibXLV

de Relig.l.1.c.36.n.20.Filliac.tr.27.n.249. Palao p.2.sr.10.pun.2.n.9.Trull.l.3. Decal.cap.3. d.2.m.8 Bonac.de praecc.Ecl.d.vltq.5.pun.3.n.9. & alij.

67 *Tenetur quidem.* **Tenetur quidem.** **68** *Hoc probabilis.* **Probabilis** *hoc.* **Tenetur quidem.** **69** *Tenetur quidem.* **Tenetur quidem.** **70** *Non tene- eur.* **71** *Idem affero.*

Tenetur quidem. Quia decima fructum ex iustitia debentur Ecclesie. Igitur mora illa aut negligientia in colligendis fructibus contra iustitiam fuit: unde documentum, quod ratione negligentiae illius, omissionisque prouenit, debitiori imputanda, ideoque restituere tenetur. Ita D.Thom. 2.2.quest.87.art.4.ad 4. Sotus lib.9.de infi.quest.4.art.2.ad 4. Et Trullench. assertit esse probabile. Leand.præc.5.d.2. quation. 18.

Hoc probabilius. Nam falsum est, quod decimorum præceptum non extendatur ad fructus colligendos, sed solum ad collectos, ut iam vidimus.

CAPVT IX.

Circa Tribunal, ad quod defe- rendum sit ius Decimas exi- gendi, & non solventis ex- communicationem.

DV BIVM VIII.

An indices seculares possint, de causa Decimarum cognoscere, quando decima data sunt laicis, etiam Principibus, Summi Presulibus concessionem?

SUPPONO, ius decimas exigendi, spirituale esse. Quia competit Nonnulla Ecclesie Ministeris ob spirituale recolo, ministerium, nempe verbi diuini & Sacramentorum. Ideoque ad decimarum perceptionem requiritur tonsura, vel Clericatus, tanguam quid reddens aptitudinem ad illas percipientias. Vnde perennae sunt coram Ecclesiastico Judice, cap. Parochianos, de idem. Nam spiritualis causa ad hunc modo Ecclesiasticum Judicem spectat. Clement. Dispensatio, de iud.civis. & cap. Decernimus, eodem titulo. Quod alio est verum, ut nec etiam Index Ecclesiasticus simili cum laicari de causa iuris decimorum iudicare valeat etiam ratione compromissi. cap. Contingit, de arbitrio. Questioni autem de, num possint Indices seculares cognoscere de causa decimarum, quando haec datae sunt in feundum laicis etiam Principibus, Romani Praesulibus concessionem?

Posunt plaus. Quia si decima laico in feundum date Summi Pontificis privilegio causa possum scilicet coram Iudicibus Ecclesiasticis agi deberet, for-⁷³ fici laicorum iuri detraheretur. Iudices enim Ecclesiastici facile laicos eluderent, & queis possent viribus eorum privilegium obsecrare contendenter, & vel ex toto, vel ex parte abrogare niterentur. Sic Couarrua in Prat. gg.ca 35.numero 2.Rupelli.Guillielm.Chananeus citati ab Azorico libr. 7. cap. 37. numero tertio. Alfonso Narbona in tert. part. noua recopil. lib. quart. titul. 21. leg. 26. numer. 11. citans Gomez de Leon. Castro Palao tom. 2. tractat. 10. dub. unio. punct. 5. numer. 6. si decimæ datae sint in feundum perpetuum, & non pro tempore limitato, in quo confeatur Trullench. libro tertio, Decalogi capite tertio, dubio octavo, numero 11.

Minime possunt, nisi id expresso privilegio laicis hisce Romanus Pontifex concelebit. Quia licet feundum datum secularibus in fessu, seculare sit, quia tamen à iure spirituali dependet, & oritur nempe à Decimarum iure, censi omni modo deber res spiritualis, non profana, aut ciuilis. Ita F ederic.confil. 254 Rebuffi de de-⁷⁴ cim.

Sectio II. De Precepto V.

143

cam q. 10. n. 35. & 39. Azor libr. 7. c. 37. q. 3. Fagund. praecept. 5. l. 3. cap. 5. numer. 5. Diana p. 1. ir. 2. resolut. 9. 1.

¹¹ Longe veriorem hanc sententiam esse existimamus. Nam quando Summus Praeful decimas sacerdotibus concedit in feudum , non idem confundens de facto transferre lites caularum circa decimas ad seculare forum, nisi id exprimat in concessione feudi. Licit enim dominium huiusmodi decimarum , nempe fructus illarum omnino spectet ad laicos, & feudum seculare censeatur: tamen quia oritur , ac dependet ab Ecclesiastico spirituali iure , non potest Iudex laicus de huiusmodi causis cognoscere. Azorius.

DVBIVM IX.

Quando lis super Decimas non est iuris,
sed facti : verbi gratia , si queratur,
Solutio ne Antonius decimam debitan-
tebeat ne soluere Paulus, an
Petrus ? Potestne coram Iudice seculari
discuti?

⁷⁶ C etrum mihi ad Iudices Ecclesiasticos
pertinere litem quando iuris est, non fa-
cti? Quia ius decimatum spirituale est , id est
que ad Tribunal Ecclesiastico debet atti-
nere, deciso, cuiusnam sit decimarum ius. Qua-
ritur autem, num quando lis non est iuris, sed
facti, verbi gratia , si ad iudicium vocetur, So-
luerit ne Antonius decimam debitam ? vel an
debeat soluere Paulus, an Petrus? Posset coram
Iudice seculari discuti?

⁷⁷ Potest quidem, imo debet coram Iudice ci-
vili agi. Quia quaestio ad decimas attinens de-
facto est, amittit illam connexionem , quam
cum rebus spiritualibus habet, unde solum ad
forum seculare spectat. Sic Frederic. cons. 245.
Zerola in praxi Episcop. part. 1. v. Decima. alios
citanter.

⁷⁸ Non potest. Quia re vera decimarum cau-
saliter sit facti est spiritualis , vel rebus spiri-
tualibus annexa, vel ex spirituali iure decima-
rum descendens ergo solummodo ad Ecclesiasti-
co Iudicem spectare potest. Ita Homobon. Exam. Ecl. p. 2. ir. 8. c. 8. q. 24. Azor. p. 1. l. 7.
c. 36. q. 5. Raph. de la Torre 2. 2. tom. 2. q. 87. d. 8.
n. 5. & aliij apud ipsos.

⁷⁹ Crediderim huiusmodi causas nempe de
facto mixti fore esse , vel coram Ecclesiastico,
vel coram seculari Iudice possunt discuti. An
non quotidie vides Episcopos censuris, & pec-
nis cogere laicos ad restituendas decimas fur-
to ablatis, & ad soluendas illas, que non sunt
soluta? Igitur si lis apud Iudicem Ecclesiasti-
cum sumpsit exordium, haud est ad secularem
ferenda , geri enim coram utroque potest, ita
ut valeat unus alterum prævenire. Mecum
Suar. tom. 1. de Relig. 1. c. 5. 8. n. 16. Palao tom. 2.
ir. 10. punt. 1. 5. num. 5. Fagundez praecept. 5. l. 3.
cap. 5. num. 2. & 12. Diana part. prim. trah. 2. re-
solut. 90.

DVBIVM X.

Clerici petunt decimas à laico , qui pra-
scriptione , vel consuetudine immemorabili nunquam eas persoluit : po-
testne hic , eam causam coram seculari
iudice discutere, eiisque autoritate
contrà Clericos se defendere ?

⁸⁰ Potest quidem Quia non est quaestio de in-
tre, ed de facto Et in Hispania , & Francia potest qui-
talis decimarum causa coram Iudice seculari dem.
agit, & Episcopo portminista, si ad eos defertur
causa inibi in iur. Sic Couarruias 99. pral. c.
35. num. 2. l. 1. Variavum. capit. 17. numer. 18. &
apud Gratianum part. 2. dilect. forens. cap. 23. 8.
num. 4. Roland. Menoch. Guido. Peregrin. Mi-
finger. & aliij. Palao autem part. 2. trah. 1. 19.
punct. 5. n. 7. afferit , hanc sententiam esse veram
quando Ecclesia petit decimas existi-
mans laicos priuilegium non habere, aut non
prædictiposse: non vero quando petit indicans
praescriptionem non esse legitimam, vel priuile-
gium esse inuidum; tunc enim ad iuris, non
ad facti questionem lis pertinet.

Non potest. Quia talis lis est iuris, non fa-
cti: mox dato quod esset facti, & non iuris, ad-
huc ad Ecclesiastici Iudicis tribunal attineret,
causa enim de decimis spiritualis est, & eis canis
vero spiritualibus laici nequeunt indicare. Ita
Azor. libr. septim. capit. 36. question. 4. & 7. Re-
buffat de decim question. 10. Tanner. 2. 2.
dub. quint. que. ton. tert. dub. secund. numer. 40.
Gratian. part. secund. disceptat forens. capit. 2. 8.
numer. quart. Putens. libr. prim. decision. 6. 1.
Diana part. prima . trahat. secund. resolut. 9. 2.
Fagundez praecept. quint. libr. tert. capit. quint.
numer. 10.

Existimo consuetudinem illam corrupte-
lam esse , ac proinde locum non habere, nam His bareo.
cum iure Canonicu pagnat. Quare nisi Ro-
mani Praeful priuilegio, vel expresso eius co-
fensi approbetur, non valet , nec suffici si di-
cant prima sententia Autores, eam pernitit;
permittitur namque quia comodo impeditri
non potest: aut in scio Pontifice , & re-
clamante impeditur. Vnde cum Fagundez
hanc sententiam planè veram esse credi-
derim.

DVBIVM XI.

An conductor laicu decimarum debeat,
coram Ecclesiastico iudice conueniri,
quando conducta, vel locata decima pre-
sumt soluere renuit?

⁸¹ Non debet coram Ecclesiastico Iudice
conueniri, sed coram seculari. Quia cau-
sa haec, scilicet implendi contractum initum,
& promissis standi de persoluendo pretio con-
ducta, aut locata decima est mere profana, ac
civilis, que ad solum ciuilem Iudicem pertine-
re.

SCOPAR
of Mor.
VVI.VII.
ECCLESIA
G

144 Theologiæ Moralis Lib. XLVI.

re videtur. Sic Castro Palao tom. 2. tract. 10. d.
unic. punc. 15. num. 9. Trullench. lib. 3. Decalog.
cap. 3. dub. 8. num. 11. Contrauias qq. prædic.
cap. 31. num. 1. Gutiérrez ibid. lib. 3. question. 26.
numer. 10.

84 Dicitur non coram sæculari, sed coram Indi-
Debet qui- ce conueniri Ecclesiastico. Quia omnes cause
dem.

de dicimur sive iuri, sive facti sint, debent coram
Indice Ecclesiastico tractari: nam vel spiritu-
nales sunt, vel ab illis habent ortum. Itaque
littere in causa nostro non sit lis de decima, sed
de pretio locata, vel conducta solvendo, tamen
ad Indicem Ecclesiasticum spectat de illa iudi-
care; afflit enim à causa dicimarum, que per-
se ad illum spectat. Ita Tanner. 2. 1. d. 5. quaf. 3.
dub. 2. num. 40. Diana part. 1. tract. 2. refol. 94. &
part. 3. tract. 2. refol. 50. Azor. libro sep. imo, ca-
p. 36. question. 6. Leander præc. 5. dub. 2. q. 33.

85 Cum probabilitus sit mihi, omnes causas de-
Probabilitus dicimarum sive iuri, sive facti sint, debent coram
hoc.

Indice Ecclesiastico perractari, sententiam
hanc probabilitatem esse affirmo, addens tamē
probabilem satis etiam esse mei Fagundez
sententia alterrente præcept. 5. libr. 3. cap. 5. num.
11. posse conductorem hoc in causa iudicium
vocari tam apud Iudicem Ecclesiasticum,
quam ciuilium, eo quod putet eam mixti fori
esse causam.

D V B I V M. XII.

An qui decimas non soluit, sit iure ipso ex-
communicatus?

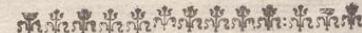
86 **Est plaus.** Et planè. Quia retinens decimas Sacrile-
gium perpetrat cap. Decimas ibi: Sciant, se
sacrilegi crimen committere, & eterna damnationis
periculum incurvere. Ideoquæ est ipso iure
excommunicatus, cap. Canonica, 11. q. question. 3.
cap. Cum causa, alterente Glossa de sentent. ex-
communicari. Sic Rebuff. de decim. q. ultim. num. 15.
addens debere singulis diebus Dominicis eum,
qui decimas non soluit, è Curatis excommuni-
carius publicari. Andre Hispan. Episc. in reg.
decim. qu. 2.

87 Non est. Quia id aperte colligitur ex cap.
Statutum, 16. quaf. 1. & ex Concilio Matifco-
nenii II. vbi statutum est, quod omnes, cuiuscumque
gradus, vel conditionis sint, decimas integras
soluant iure debentur, alioquin excom-
municationi subiiciantur. Audi Tridentinum
sess. 25. cap. 12. Quæ Decimas aut subtrahunt, aut
impedit, excommunicantur. Nec criminis nisi plena
restitutio secura, absoluuntur, Ita Barbosa
in collect. Concil. ad cap. 12. sess. 25. & de iure
univers. cap. 16. §. 4. citans multos. Nauart. sum.
cap. 21. n. 32. Azor. lib. 7. cap. 37. question. 9. Fa-
gundez præc. 5. libr. 3. cap. 6. numer. 3. & alij
communiter.

88 Certum mihi, & omnibus, uno dempto
Ho. mihi Rebuffo, hanc excommunicationem non
certum.

Rebuffo, hanc excommunicationem non
esse latæ sententia, sed ferentia, ut patet
ex illis verbis: Excommunicationi subiiciantur,
& Excommunicantur. Porro additæ ibi Concilia
Tridentin. Nec ab hoc criminis nisi plena
restitutio secura absoluuntur. Vnde dubitas,
an, non obstantibus hisce verbis, sufficiat re-
missio decimæ facta ab eo, cui debetur, ut quis

ab excommunicatione valeat liberari, & absolu-
ui? Respondeo, sufficere. Quid enim quod so-
magis refert, ut foliis debitum creditor tuus,
quam ut ille id tibi remittat? Ac proinde idem
est plena remissio, ac plena restitutio. Prater-
ea in Clementi, 1. de decim. etiam excommuni-
cantur omnes, ac quicunque Religiōsi, qui
decimas Ecclesiæ debitas, & ad ipsos iure ali-
quo, vel causa legitima non pertinentes usur-
pant, aut usurpare audent dolis, ac malis arti-
bus: & qui prohibent Ecclesiæ decimas foliis
ex animalibus suorum familiariorum, vel pasto-
rum: vel ex aliis animalibus, quæ suis permi-
scuntur: vel ex illis, quæ in Ecclesiæ fraudem
emunt; & si admoniti ex his intra menses
non desistunt, aut si id, quod temerario
ausu usurparunt, intra duos menses post ad-
monitionem non restituerint iis, quibus iure
debetur, excommunicationi subiiciuntur: quæ
excommunicatione in iure nulli referuntur. Item
in Clementi. Cupientes, de penit., excommuni-
catione afficiuntur omnes Religiōsi, qui suis
concionibus, vel alias aliquid proferunt, ut au-
ditores suos detrahant à dicimaru solutione
iis Ecclesiæ præstanta, quibus debentur. Item
omnes Religiōsi, qui in Confessionibus audi-
diens nullos scrupulos iniciunt, penitentiis
circa solutionem dicimaru. Qui quidem
tandiu facto ipso suspenduntur, donec eos,
quorum confessiones audierunt, admonitione
commodè possint, ut decimas soluant: alioquin
id non facientes ipso facto excommunican-
tur, si concionari audeant, predicta admoni-
tione non facta. Demùm adnoto, cum, qui non
soluit, aut restitut decimas, post admonitionem,
qua debet præmitti ex cap. peruenit, de
decim. & excommunicationis incursionem,
etiam Ecclesiastica sepulta priuari. Sic enim
habetur in cap. Prohibemus, de decim. Sic omnes.
Lege Fagundum.

C A P V T X.

Circa Decimas Personales.

D V B I V M XIII.

An vi iuri canonico debantur decime de
bonis immobilibus, que per donatio-
nem, vel testamentum, vel ha-
reditariam successio-
nem acquiruntur?

89 ERTVM est, attento Canonico
iure, soluendam esse Ecclesiæ
omnem decimam, nempe Per-
sonalem, Prædiale, & Mixtam.
Nonnulla
recole.

Quia sic habetur in cap. Non est,
cap. Ex transmissa, & Cap. Pastoralis, de decim.
Igitur ex Ecclesiæ præcepto de omnibus re-
bus, quæ nobis diuino munere proueniant, est
decima Ecclesiæ soluenda. Merito autem hoc
præceptum tam generale impositum ab Ec-
clesia

Sectio II. Dubia De Præcepto V. 145

90 *Si fuit; non enim est maior ratio de uno, quā de alio, cū de omnibus Deus sit honorandus, & in omnibus recognoscendus largitor.* No-
tantur verò dixi, *Attento iure Canonico, nam confutudine introducta multis in locis deci-
mæ personæ non solvuntur, sed dilatando præ-
diale, ac mixta. Lege Suarium io. 1. de Relig.
L.c. 11 Laymannus 14. tr. 6. c. 4. m. 1. Fagundus
prec. 5. l. c. 2. m. 1. Castrum Pal. 10. 1. tr. 10. pun. 6.*

*test̄ homo acquirere, decimas erogare tenetur. At
mobilia bona, quæ per donationem, legatum,
testamentum, & successionem acquiruntur,
licitè acquiruntur. Ergo de iis decimæ redden-
dæ sunt. Sic Glossa ad cap. Pastoralis de decim.
Fagund. prec. 5. l. 1. c. 2. n. 9. Sylvestr. v. Decima,
q. 6. Rebus. tract. de decim. q. 8. Azor. 10. lib. 7. c.
35. q. 8. & 11.*

Non debetur. Quia non decet angeri one-
ra sine iure cogente. At nullo ex iure id satis
colligi potest. Ita Albertic. apud Sylvestr. cita-
tum. Panormit. ad cap. Pastoralis. Innocent. ad
cap. Non est de decim. Suar. tom. 1. de Relig. L. 1. c.
31. num. 6. Valent. 10. 3. d. 6. qu. 5. punct. 3. Abul.
ad c. 13. Mat. q. 15. 9. Filliuc. tr. 27. p. 2. num. 217.
Leander prec. 5. d. 2. q. 6. citans Bonacinam,
Barbam, Baffasum, & Trullench.

Ex his satis probabilibus opinionibus secu-
dam mihi eligo probabilitatem utique. Quia
ea bona mobilia non acquiruntur per actio-
nem propriæ personæ: & quia non pro-
priæ acquiruntur, sed incipiunt possideri ab iis
qui ea ex donatione, legatione, aut successio-
ne acquirunt.

94
*Non debe-
colligi potest. Ita Albertic. apud Sylvestr. cita-
tum. Panormit. ad cap. Pastoralis. Innocent. ad
cap. Non est de decim. Suar. tom. 1. de Relig. L. 1. c.
31. num. 6. Valent. 10. 3. d. 6. qu. 5. punct. 3. Abul.
ad c. 13. Mat. q. 15. 9. Filliuc. tr. 27. p. 2. num. 217.*

95
*Secundam
eligo senten-
tiam.*

Debentur quidem. Quia ex vi iuris de omni-
ni lucro acquisito decimas debentur cap. Ex
transmissa sed ea, quæ per legationem, dona-
tionem, testamentum, vel successionem haere-
ditarum acquiruntur, licetè titulo lucrativo
comparantur: Ergo ex vi iuris de his decimæ
debentur. Sic Sylvestr. v. Decima q. 6. citans Hu-
gōnum Almain. Ioan. Vincenti. citati ab Abu-
len. ad cap. 23. Mat. q. 15. 9.

96
*Non debetur. Quia nullo iure id præcipitur:
non diuini veteris legis, ibi enim iubet Deus
decimas dari solum de fructibus, nō de posse-
ssionibus, non humano, nullum enim inuenitur
ius, quod id præscribat; non denique consue-
tude approbat: nullo enim loco de his re-
bus immobilibus decimæ redditur. Ita Abul.
ad 3. Mat. q. 15. 9. citans Glossam, Henric. Inno-
cent. Bernard. Holtiens. Ioan. Andri. Suar. 10. 1.
de Relig. L. 1. cap. 31. num. 6. & 7. Filliuc. tract. 27.
p. 2. num. 217. citans Valentiam, Fagund. prec.
5. libr. 1. cap. 2. numer. 7. & 8. Palao. tom. 2. tract.
10. d. 2. n. 6. qu. 2. Azor. lib. 7. c. 35. question.
8. & 1. Troll. libr. 3. Decal. cap. 3. d. b. 2. numer.
2. Bonac. d. p. ec. Eccl. d. ultim. ques. 5. punct. 3.
num. 2.*

97
*Hoc sententia probabiliore hanc putarim esse senten-
tiā. Nam textus eip̄. Ex transmissa, quo pri-
me sententia. Antores nituntur sic est intel-
ligendum: Fidelis homo tenetur decimas solue-
re, de omnibus, quæ acquiruntur manibus ali-
quo labore, vel negotio: non de rebus, quæ ti-
tulo alio gratuito acquiruntur. Profecto ex
horum immobilium bonorum fructibus debet-
tur decimæ. Quia tales fructus subiecti sunt
decimacioni. Audi Azorium ques. 11. Non de-
betur decima (vt ait Glossa ad cap. Pastoralis,
de decim) de bonis immobilibus, quamvis sint
lucra; sed ex fructibus huiusmodi bonorum; vel
ex annis pensionibus, quibus locantur: vel ex
fructibus, qui ex ipsis quolibet anno colliguntur.*

D V B I V M XIV.

An ex vi iuris communis debetur. De-
cima de bonis immobilibus, scilicet vas-
ibus aureis vel argenteis, vestibus &c. per
donationem, legationem, aut successio-
nem comparatis?

98
*Debetur quidem. Quia ex vi iuris com-
muni de omni lucro ab homine acquisito
decimæ debetur. cap. Decima 16. q. 1. De mil-
itia de negotiatione, de artifici. io. reddere decimam
& cap. Ex transmissa. De omnibus quæ licite po-
tuerint. Elcob. & Mend. Theol. Moral. Tom. V. P. II.*

D V B I V M XV.

An ex vi iuris debentur decimas de rebus
immobilibus in bello capit. pro mer-
cede militie, &c

99
*Non debetur. Quia cap. Pastoralis de de-
cim. & aliis texibus constat de quiesque
rebus immobilibus decimas non deberi. Sic tur.
Suar. 10. 1. de Relig. L. 1. c. 32. n. 3. & 4. Abul. ad
cap. 23. Mat. q. 15. 9. Fagund. prec. 5. l. 1. c. 2. m. 12.
Filliuc. tr. 27. n. 219. & alijs.*

Ex vi iuris debentur. Quia licet non debet-
ur ex rigore iuris ex rebus immobilibus per
donationem, legationem, aut successionem ac-
quisitus eo quod ibi sine manibus aut labore
comparantur: debentur tamen ex immobili-
bus in bello partis, manibus enim, labore, &
industria acquiruntur. Ita Rebus. tr. de decim.
q. 8. n. 2. Andri. Hilp. q. 12. Azor. p. 1. l. 7. c. 35. q. 9.
Leand. prec. 5. d. 3. q. 7. & 8.

Cum his opinor. Astero itaque, si quis ali-
quid immobile in bello iusto capiat, aut pro
mercede recipiat militie, adiocationis, vel opinor.
pro alio opere suo ex parte, aut sine illo ali-
quod castrum, vineam, fundum, vel aliam pos-
sessionem immobilem, debere decimam im-
pertire. At in casu non debet necessario in
eadem specie decima reddi, id est, in parte rei
immobilis, sed sufficiat dari in estimatione.
Hinc constat à fortiori, deberi decimam ex
rebus, quæ ludo licito comparantur. Quia est
verum, & iustum lucrum ex actione, ac
industria humana prosiens. Non autem
debetur ex bonis per eleemosynam acquisitis.
Quia in iure nec verbum nullum invenitur
in quo oppositum valeat statui. Nam licet
acquisita per eleemosynam sine bona licite
comparata, non sunt tamen acquisita à nobis
personalis actione: quod necessarium erat, vt
ex vi iuris ex eis decima deberetur, sicut
debetur ex mercede, ac salario familio-
rum, de punctione, & auncupio, de venatione;

N &

93
*Debetur
quidem.*

146 Theologiæ Moralis Lib. XLVI.

& similibus, vbi adeat lucrum ex labore & industria proueniens omnes sic.

D V B I V M X VI.

An ex vi iurii debeantur decime ex rebus ex mereticum lucro ex histriónatu, ex occione, & ex similibus turpiter acquisitis, que tamen obnoxia non sunt restitutio-

⁹⁹
Certa pra-

mitto.

Certum planè est, ex viri non deberi decimas personales ex rebus illicite & iniustè acquisitis, cum sunt obnoxiae restitutio-
ni. Vnde ex rebus mobilibus furto, vel rapina, aut ex vîra, vel ex spoliis iniuste partis, & demum ex omnibus illis rebus, ex qui-
bus lucrans dominium non acquirit, decimæ non debentur, nec Ecclesia il-
las accipere vellet. *Lege Palau tom. 2. tr. 10.
pun. 6. n. 5. Suarium 10. 1. de Relig. l. 1. c. 1. m. 7.
Azorium 1. 7. c. 14. qu. 13. Lessuum 1. 2. c. 39. sub.
3. n. 13.* Quæsierim vero, an saltem debeantur ex iure decimæ ex mereticum lucro, ex histriónatu, occione &c. & ex similibus illicite acquisitis, que tamen non sunt restitutio-
ni obnoxiae?

¹⁰⁰
*Non deben-
tur ex iure.*

Non debentur ex iure. Quia ipsa Ecclesia præfribens decimatum reddenda cum obliga-
tionem, minime recipit eas ex bonis, que tur-
pi, aut illico quæstæ sunt acquisita. Sic Azor-
ium, Reginaldum, & alios communiter te-
nere assert Bonacina de pres. Eccl. A. viii. q. 5.
pun. 3. n. 2.

¹⁰¹
*Debenur
planæ.*

Debenant plane præcipue ex bonis quæstæ mereetrici acquisitis. Quia bona hæc sunt vere accipientis cum non sint restitutio-
ni obnoxiae. Ergo ex illis decimæ debentur, & ideo Ecclesia eas potest accipere, nisi alioquin detur scandalum eo quod illas accipiendo peccatum vide-
tur approbare. Ita Sylvestr. v. Decima q. 6. Lublin. v. Decima n. 8. Palao 10. 2. tr. 10. pun. 6. n.
5. cirans D. Thomam, Valent. 10. 3. d. 6. q. 6. pun.
3. Rebus de decim. q. 5. n. 17. Barbofa ad cap. Ex
transmissa, n. 5. Azor. 1. 7. c. 14. q. 13. & alij.

¹⁰²
*Autoris
resolutio.*

Exstimo, decimam personalem non debe-
ri ex iis, quæ sunt domino restituenda, ut pre-
missæ ceteris autem si fuerint lucra ex peccato
notorio parta, ut ex mereetrico quæstæ,
Ecclesiam decimas recipere, sed non ideo
eas qui acquirunt immunes esse à reden-
dendo decimæ obligatione; vnde ab eis per
pontentiam veram conuerteris potest Eccle-
sia accipere decimas prætermissas, & nouas
exigere. Si demum lucra fuerint ex peccato
occulto, quamvis noto Parochio, sive Prae-
tato, possit Ecclesia recipere decimas affiruerim.

D V B I V M X VII.

*An ex usu, & consuetudine modo debeantur de-
cima personales ex salario famu-
lorum?*

¹⁰³
*Statu quo-
tionis.*

Vidimus ex iure communi deberi decimas personales Ecclesiæ; attamen certum est modo ex consuetudine recepta minime debe-

ri, ipsa Ecclesia ea tacite condonante. Sic omnes communiter. Quæsierim verò, nū spe-
ciatio ex recepta consuetudine alicubi deci-
mæ ex famulorum salario debeantur?

Debenant in aliquibus Hispanie Regioni-
bus. Quia si ex iure debentur, & in aliquo Regione obligatio hec non est contraria cō-
suetudine recepta alegata: procul dubio inibi
debenantur. Porro id receptu non esse in ali-
quibus Hispanie Regionibus circa famulorum
salarium assert. Nauar. sum. 2. 1. n. 31. Rodrig.
p. 1. sum. 8. 7. nn. 1. Gutier. l. 2. canon. qq. cap. 21.
num. 34.

Nullib[us] debentur. Quia ferente consuetu-
dine, & Ecclesia annuente, abolute Doctores
affirmant nullib[us] ex quæstæ personali decimas
solvi. Azor. l. 7. c. 34. q. 13. Palao 10. 2. tr. 10. pun. 6.
n. 10. Fagund. pres. 5. l. 3. c. 2. n. 3. & alij commu-
niter.

Mihi autem & Vasq[ui]o meo in Opus. tr.
de Benef. c. 1. dub. 7. Salarij famulorum p[re]fata Placitum
exceptio non multum placet. Rigidum enim
procudulio videtur, mercatores, leu negotia-
tores nimium dinites nihil ex sua industria sol-
vere, & inopes famulos obligati. Attamē quia
in aliquibus Hispanie populis famuli agricola-
rum decimas solvunt non tantum de fugi-
bus, sed etiam de mercede, quam suo labore
obtinent: semper standum consuetudini af-
firmo, nec rationis pondus trutinan-
dum.

D V B I V M X VIII.

*An a[n]e personalium decimarum solutionem ab-
solute deducenda sint expense faste in viatu,
ac vestitu negotiatoris, militis, lectoris, aduo-
cati, venatori seruorumque corundem?*

Vnt absolue deducendæ. Quia sic habe-
ntur cap. Palau, de decim. ibi. In negotia-
tione concessum est, ut possint expensa deduci, lute.
priusquam decima solvantur ex lucro. Et quam-
uis hic textus solum de negotiacione loqua-
tur, tamen Doctores communiter id extendunt
ad alias decimas personales: & ratio est, quia
decime personales præcipiuntur solum solum
de lucro acquisito, sed lucrum est solummodo
id, quod superest, deducendæ expensis, ut constat
ex ipsa lucri appellatione. Sic Palao 10. 2. tr. 10.
d. 6. pun. 6. n. 8. & alij.

Non sunt absolute deducendæ. Quia si hu-
iusmodi expensæ non habeant ortum ex ipso
ministerio officio, aut arte, sed alias sunt per se absolute de-
necessariæ ad sustentationem eorum, qui eius-
modi exercunt ministeria, deducendæ non sunt.
Nā re vera non sunt expensæ, que propter in-
crū gerendū sicut: Ergo absolute deducendæ nō
sunt. Ita Fillius. tr. 17. n. 25. Fagund. pres. 5. l.
1. cap. 2. num. 20. Suar. tom. 1. de Relig. l. 1. c. 3.
num. 6.

Aur sumptus seu expensæ, qua sunt in
alenda persona, ac familia ortum habent
ex ipso ministerio, nempe ex negotiacione,
militia, lectora, aduocatione, venatione,
vel non. Si sunt adeo necessariæ expensæ, ut
sine illis tale ministerium commode exerceri
non valet: deducendæ sunt proculda-
bio

148 Theologiæ Moralis Lib. XLVI.

mationis esse videantur : tamen omnium cumulus magni estimari debet, & necessarius ad commodā sustentationem Ministerū Ecclesiæ. Nec refert, quod ad lucum colligi ex hortis non soleant, sed ad propriam domini comoditatem, si ipsa comoditas pretio sit estimabilis. Si autem rogitas, num decima, quæ de oleribus hisce reddenda est, soluenda sit in specie propria, an in pecunia? respondeo, in ecunia reddendam. Nam sic fert consuetudo, & sic fuit in Rota decimæ Iulij s. ann. 1593. vt refert Barbosa *citamus*. Secus dixerunt de fabarum, ciceri, & huicmodi leguminum decima: consuetudo enim obtinuit, vt in speciebus leguminum soluatur.

D V B I V M XXIII.

An possit consuetudine introduci, ut antefructuum decimationem semen mandatum terra, & aliae expensæ deducantur?

Sic, ex fructibus prædiorum, iure præscripto, soluendas esse decimas ab aliquo aliqua impensarum deductione. cap. Non est, cap. ¹²⁶ Nonnulla premitto. *Praoratis. cap. Tua nobis cap. cum nobis, decimæ. Scio, nullatenus detrahendum prius esse semen, quad terrena mandatum fuit ex tritico, hordeo, & simili. cap. Tua nobis, & §. Igitur. Scio non posse licite detrahi semen etiam casu, quo non plures fructus nascantur, quam feminis quantitas fuerit, omnibus Doctoris afferentibus. Scio, decimas esse soluendas, prius quam ex fructibus tributa, census, aut quævis alia debita deducantur. cap. Caso homines, cap. Non est, cap. Tua nobis, & expressius cap. Cum non sit, de decimæ. Scio, colonum partiarium, siue mediarium debere decimas soluere ante expensatum deductionem cap. Tua nobis de decimæ. Dubito verò, num possit consuetudine introduci, ut fructuum decimationem semen mandatum terra, & aliae expensæ deducantur?*

Minime potest. Quia in tanti ponderis rebus mutandis tanta quidem Sacrorum Ministrorum iniuria, non potest consuetudo subsistere, nisi subit summi Præstulis præiugium, aut compositio facta superioris auctoritate. Sic Satus l. 9. de inst. q. 4. a. 2. Bertrand. volum. 6. confil. 18. 8. n. 6. 7. 8. 15. 17. & 18. 9. vol. 7. confil. 84. n. 1. & 3. citans Hostiensim, Innocentium, & alios,

Potest omnino. Quia modus decimam redendi sine feminis, & aliarum expensarum deductione est iure Ecclesiastico introductus: Ergo contra illud potest consuetudo prævalere. Ita Aragon. 2. 2. q. 87. a. 2. Suar. 10. 1. de Relig. lib. 1. c. 3. n. 6. Manu. sum. c. 87. n. 4. Ortiz sum. c. 20. § 11. & alii.

Hoc verum omnino esse existimo. Nam si ex consuetudine introducta sufficit, vt quis

Hoc verum efficeret.

alicubi non teneatur nisi parrem vigescam soluere: cur non sufficiet, vt agriculta valeat semina terra tradita, aliquæ expensas deducere? An non est licita consuetudo in toto seculo orbe Christiano introducta, qua agricultæ eleemosynam è cumulo triticeo ante decimationem elargiuntur? Adeo licita est, vt delinquit (teste Trullencho lib. 3. Decal. capit. 3. dub. 3. numer. 2.) cum obligatione restituendi qui impediunt, huiusmodi eleemosynam Religionis imperiti Igitur poterit introduci consuetudo qua agricultores possint ante decimationem semen, & expensas deducere. Ex Suario.

B V B I V M

122
Aliqua
suppono.

Scio de iuri rigore, decimam esse soluendam de foeno, de oleribus, de leguminibus, de pascuis, seu pratis, etiam si ad culturam fuerint redactæ de lignis nemorū, de lino, canape, de aurifodinis, argentifodinis, lapidicinis, & aliorum metallorum venis &c. de molendinis aqua vel vento tracti, vel qua hominum, bestiarum, utræ tractu mouentur: item ex domorum pensionibus, ex prouentibus, qui ex cibis, seu frutis proueniunt, ex Saccharo, &c. Quia ex iure de omni terræ fructu sunt decima reddenda. Quæ quidem decimæ vbiique soluuntur, nec video consuetudinē contrariantur circa præcipios, quos assignauit, fructus prævalere. Solùmodo dubitarim nū quis debet ex consuetudine introducta, & prescripta decimas ad hoc soluere de foeno, oleribus, & leguminibus absolute?

123
Iam non debet Christiano iã viget consuetudo, de his ministeri soluere. me decimas reddendi. Sic Couart. l. 1. variar. c. 17. numer. 8. citans Paulum Castrensem libr. 2. confil. 17.

Adhuc debet alicubi soluere. Quia non est in toto Christiano orbe huiusmodi colueretur alicubi non soluendi introducta. Ita Azor. l. 7. c. 35. q. 9. facius *Prædialis quoque decima ex multis fructibus præseruit ministris alicubi non soluuntur, vt ex herbis, oleribus, leguminibus, Alicubi ait, non vbiique. Ergo absolute quis non liberatur iam ab huiusmodi decima reddenda.*

124
*Auctoris
resolutio.*
Certum omnino est, vbi iã consuetudo de his non decimandi præscripta, nullatenus quæ debet decimas soluere; contra ius enim prævaleret consuetudo. Vbi vero non præscripta debet profecto, cum ex rigore iuri teneatur. Vnde nec absolute quis adhuc soluere debet, nec absolute iã liber evadit; alicubi namque, non vbiique consuetudinem vigere à testibus oculatis didici.

Sectio II. Dubia , De Præcepto V. 149

D V B I V M XXIV.

An sufficiat decimam soluere fructuum statum ac juri percepti, etiam si perfectè collecti non sint?

¹³⁰ **N**on sufficit. Quia cap. Cum homines ex presé statuuntur, fructuum iam collectorum soluendum esse deciman. Sic Abbas ad cap. Peruenit. Graffi. l. 2. c. 27. n. 12.

¹³¹ Sufficit quidem. Quia sic in leg. s. eius, ff. de rei vendic. declaratur: Perceptionem fructus accipere debemus, non si perfectè collecti, sed etiam capti, ita percipi, ut terra continere fructus deservi veluti si oilius, vel que scilicet fuerint: & non dū ab aliquo vinnam, vel oleum factum sit, statim ipse fructum acceptissime extimandus sit. Ita Palao tom. 2. tr. 7. 10. dub. vnic. punt. 8. num. 4. Azor. l. 7. c. 3. t. q. 16. Rebuff. q. 12. num. 2. Moneta de dicim. 6. q. 2. n. 2.

¹³² Sufficere probabilius ex mente reor fructibus &c. eis perceptos licet granū adhuc ē palleū non sit excusum. Porrō postquam fuerint collectum leātū, soluenda est statim decima, cap. Cum homines, p̄cipiente. Præualetere autem potest confuetudo, vt decimā prædiale non statim soluantur, sed certo tempore, vt Moneta citius, n. 15. aduerterit. Peccat autem lethaliter, qui decimas tardius, quam par est, perfoluit, cap. Cum homines. Et qui ex tritico, vino, & aliis fructibus, instar Caini, deteriore reddit portionem, si id in notabilī quantitate faciat. Leg. Fagundium præc. 5. lib. 1. c. 4. n. 7. & Lessium tom. 1. l. 2. c. 39. d. 3. n. 16.

D V B I V M XXV.

Antenetur quis soluere decimas etiam si à Parocho non petantur, collectionis tempore?

¹³³ **N**on tenetur. Quia si tempore collectionis fructuum non peruntur, videntur, à Parocho tacere esse remissas: vnde postea peti non possunt. SIC Archidiac. ad cap. 1. de decim. in 6. Felin. ad cap. Si autem de script. Baldi. de prescript. p. 5. q. 7. n. 12. Adrian. quod. 5. ar. 2. Didac. Perez ad leg. 1. tit. 5. l. 1. ordinat. Guido dec. 28. 3. & Paris. confit. 15. num. 26. Faber libr. prim. titul. 2. def. 66.

¹³⁴ **T**enetur soluere, etiam si à Parocho non petantur. Quia quisque tenetur reddere alteri quod suum est, etiam illo non petente. Sed decime sunt Ecclesiæ, seu Parochianam dies ipse, seu tempus solutionis pro creditore interpellat. Ita Suar. tom. 1. de Relig. lib. 1. c. 37. n. 1. & 2. citans Rotam. Gutierrez l. 2. qq. canon. c. 20. m. 43. Rebuff. tr. de decim. q. 12. n. 7. Layman. lib. 4. tr. 6. n. 1. Barbol. l. 3. de iure Ecclesiæ. c. 26. §. 2. n. 2. 3. Trull. l. 3. Decal. c. 3. d. 4. n. 4. Palao tom. 2. tr. 10. d. vnic. punt. 8. n. 4.

¹³⁵ **R**esolutionem hanc certam esse crediderim, licet innuat P. Castro Palao contrariam esse probabilem. Scio Graffium p. 2. l. 2. c. 27. n. 15. (citans D. Thomam, Turrecrematam, Henricum, & alios) docuisse, hoc præceptum, cum af. Euseb. & Mend. Theol. Moral. Tom. V.P.II.

firmatum sit, non obligare ad semper, sed pro loco, & tempore, id est, cū necessitas adest, & decima à Ministris petuntur. Si vero necessitas non est, nec perantur aliqua ex causa rationabili, tunc non soluētes minime delinquere. Atamen existimo D. Thomam, & alios loquitos fuisse de locis, vbi per conuertudinem, vel per Ecclesias remissionem sunt decimæ abrogatae: & ibi ait Angelicus Doctor, non peccare, qui non soluunt, quamvis velit esse paratos ad soluendum, si perantur.

D V B I V M XXVI.

An ex vi communis iuris teneantur parochiant decimas tritici, hordei, & aliorum fructuum in Clericorum horrea deferre, si publica sunt?

¹³⁶ **T**enentur quidem, si horrea sint publicæ deputatae, ad quæ decimæ deferantur: vel si non sint publica, leui sumptu, & labore ad quidem. horrea Clericorum, vel eorum domos valeant deferri. Quia videntur ad id publice exponi. Et quia id gerendum innuitur cap. Revertimini, verb. In horrea. & Cap. Decimas, verb. In horrea. Scib. Glos. Archidiac. & Turrecrem. Lancellot. ad leg. Cuins. de ann. legat. Riccius in coll. Etan. decision. part. 6. decision. 239. & 239. 2. Couarruas lib. 1. variarum, cap. 17. num. 8. Hic quidem, si horrea sint publicæ deputatae, alij vero absolute tenent deferendas esse decimas in horrea, etiam si publice non fuerint exposta, idque communi vnu confitunt.

¹³⁷ **M**inime tenentur ex vi iuris suis sumptibus etiam levibus in Clericorum horrea etiam publice exposta decimas deferre. Quia ad id tenentur parochiani nec vlo expreso iure, nec pacto obligantur. Si autem alicubi vt in Navarræ Regno decimas in Clericorum horrea vel domos decimæ parochianorum sumptibus deferuntur, id consuetudo, non in operacur. Ita Layman. lib. 4. tractat. 6. cap. 5. num. 2. Suar. tom. 1. de Relig. lib. 1. c. 37. num. 12. Rebuff. de decim. question. 6. num. 1. afflens, decimas soluendas esse in locis, in quibus sita sunt prædia iuxta cap. fin. de Parochiis, nisi consuetudo in contrarium perebuerit. Palao tom. 2. tractat. 10. dub. vnic. punt. 8. numer. 5. Reginald. lib. 19. numer. 99. Trullench. lib. 3. Decal. cap. 3. dub. 4. numer. 2.

¹³⁸ **P**rofectò cum de his nil determinatum iuria statuere, singularum Ecclesiarum consuetudini parentum. Consuetudo etenim in his sententia. lex est reputanda, cum lex scripta non habetur. Vnde siue in agro fructus collecti relinquuntur, siue ad horrea, vel domum Clericorum portari debeant, totum locorum consuetudini relinquendū. Sufficere autem huic consuetudini ad legem stabilendam existimo, quod decem annis viguerit, eo quod sit de re, quæ non est iure prohibita. Adnotat Lessius l. 2. c. 6. d. 14. n. 16.

SCOBAR
OR. MOR.
VI. VII.
E. IV.
C.

CAPVT XII.

Circa Decimas mixtas.

D V B I V M XXVII.

An de pellibus ouium, boum, pecudum-
que aliarum danda sit ex iu-
re decima?

¹³⁹
Certa sup-
pono.

ERTVM mihi, de factibus
ouium, caprarum, imo, & boum
(quidquid in contrarium Didac-
tus de Narbona ad 3. part. noua
recopil. libr. 6. titul. 10. leg. 9. asse-
rat) decimam esse reddendam iuxta cap. 27.
Leuit. ibi: Bones, & oves, & capra, quia sub pa-
storis virga transiunt, quidquid decimum venerit,
sanctificabitur Domino. At cap. In aliis, de
decim dicitur, de illis rebus necessariis decimas
reddi debere, que diuina legere deberi dicun-
tur. Idem dixerim de pullis camelorum, equo-
rum, & asinorum; quia eadem est de omnibus
ratio, ac proinde idem ius. Et quamvis in scri-
ptura non fiat expressa mentio nisi de ouibus,
boibus, & capris, quae sub pastoris virga tran-
siunt: intelligenda tamen de omnibus aliis
animalibus mansuetis: vnde cap. Non est, de
decim præcipitur, de pecoribus decimas solvi.
Nec id de porcorum foecibus abnegandum si d
enim ex cap. Non est, colligitur. Et si in lege
veteti non soluebatur de hisce animalibus
decima, id est fuit, quia Iudeis non licebat de
eorum carnibus manducare. Dubitarim ve-
ro, nūn de pellibus horumque pecudum pe-
corumque decimæ iure decimam esse red-
dendam?

¹⁴⁰
Reddenda
est.

¹⁴¹
Non est
reddenda.

¹⁴²
Probabilis
hoc.

Reddenda quidem est. Quia de fructibus
animalium huiusmodi decima sunt reddende:
At pelles ouium, boum, & caprarum sunt eo-
rum fructus sicut caleum est fructus ouium:
ergo ex pellibus sunt decima solvenda. Sic

Azor. tom. 1. l. 7. c. 35. qu. 9. Raphaël de la Torre
2. l. 9. 87. a. 2. n. 3.

Non est reddenda ex iure. Quia pelles non
sunt animalium fructus, sed pars illorum. Ita
Rebuff. de decim. c. 6. n. 28. Leand. præc. 5. dub. 5.
question. 10.

Hæc sententia probabilius, imo & certa se-
rè mihi. Nam quando oves, boues, aut caprae
decimantur, cum pellibus traduntur: ergo de
pellibus extractis decimæ non debentur; alias
enim bis deberes de pellibus decimam imper-
tire. Porro cum meus Azorius dixit ex ho-
rum animalium fructibus, quales sunt

pelles, &c. decimam solvendam
esse, crediderim de lana
intellexisse.

**

D V B I V M XXVIII.

An de apum examinibus sit reddenda
decima?

Certum est, ex melle, & cera iure deci-
mam deberi, cap. Nuncios, de decim ibi: Quæsionis
De apibus, & de omni fructu decimas solvere statu.
Ecclesiastica distinctione compellas. Sic texum
communiter Auctores exponunt. Quæsierim
vero nūn de ipsis apum examinibus, decima
sit reddenda?

Reddenda est planè. Quia lex aperte pre-
scribit: De apibus, & de omni fructu. Ergo non ¹⁴⁴
solùm de fructu apum, nempe de melle, & ce est.
sed & de ipsis apibus decima reddi debet.
Et lex 2. part. 1. titul. 20. Sic habet: Que aun-
deben dar diezmos delas colmadas esto se enrien-
de tan bien de los ensambres, & de los oíros esqüil-
mos, que llevan de ellas, como de la miel, y de la
cera. Si Barbola libr. 3. de iure Eccles. cap. 16.
§. 1. num. 12. citans Monetam cap. 4. n. 18. Fillanc.
tract. 27. part. 2. num. 227. Trullench. lib. 3. Dec.
cap. 1. dub. 2. num. 4.

Reddenda non est. Quia decima de ipsis apibus difficile reddi potest, scilicet sine fera am. Non est
malecula, vnde licet sint mea in arbore, mēa reddenda.
non sunt, quoque in alueario recludendar.
Instit. de rerum divisi. §. Apum. Ita Azor. libr. 7.
cap. 35. qu. 9. Rebuff. de decim. q. 8. n. 15. & 25.
Abul. ad cap. 13. Mai. q. 164. citans Innocentii,
& Ioannem Andr. Soar. 10. 1. de Relig. l. 1. c. 14.
num. 4. Luis. Turrian. summ. part. 1. capit. 138.
conclus. 2. Palao tom. 2. tr. 8. lat. 10. punct. 5. septim.
num. prim.

Ego quidem existimo (mei Azorij dicentes,
De hac re nihil esse in iure expressum, consuetu-
dine autem talis decima non soluitur) venia; id in ¹⁴⁵
iure expressum esse, vt ex texibus pro prima
sententia adductis aperte constat: vnde si
præscripta legis sint attendenda, de ipsis
examinibus non quidem avolantibus vagè
priorum in alueariis includantur, sed
de alueariis decem totidem continentibus ex-
amina, vnum debetur Ecclesia. Atramen lex illa
iam est contraria consuetudine abrogata. At si
alicubi viget adhuc obseruandam omnino el-
se affirmo.

D V B I V M XXIX.

An sufficiat tibi de factibus animalium
tuorum decimas reddidisse, si nouem
dies post partum ex-
petez?

Sufficit decimare animalium factus post no-
uem dies ab eorum nataliis. Quia ca. Cum Sufficit qui
homines, de decim. dicitur, agnos, & alios ani-
malium partus ali debere faltem nouem die-
bus. Innuitur ergo posse post nouem dies Ec-
clesia reddi. Sic Rebuff. de decim. question. 12.
num. 3. citans alios. Goff. & Doctor. ad l. Stipu-
lario ista, §. inter certum. Digestis, de verborum
obligat.

Sectio II. Dubia De Precepto V. 151

obligat, &c ad cap. Reuertimini, question. 16.

part. i. 3.

Minimè sufficit. Quia alias decima hac inutiliter praestaretur: enim reddi debet Ecclesiae, ut ad viuin esse, & deinceps viuire sine matre possit. Ita Suar. n. 1. de Relig. lib. 1. c. 37. Reginald. 1. 19. n. 98. Trull. l. 3. Decal. c. 3. dub. 4. Fagund. præc. 5. l. 1. c. 5. n. 1. citans Hostiensem & Ioan. Andri. Palao. 10. 2. tr. 1. 10. d. vni. pun. 8. nu. 4. Less. l. 2. c. 39. dub. 3. Nec non Tufcus. 10. 2. v. Decimas. concil. 70. n. 1. & ex Iuris prudentibus multi alijs.

Profecit decimæ ex animalium factibus soluende sunt tempore illo, in quo animalia sine matre vivere possint: & in quo iuxta immorabitur coniunctio soli assolēt. Praeuelat enim maxime consuetudo decennalis soluendi decimas cā quoad locū, quam quoad tempus. Quod si nulla viguerit consuetudo standum est prudentius arbitrio, dummodo à iure non non exorbitet, similique Ecclesie utilitati confulatur.

D V B I V M XXX.

An diuidende sint decimæ mixtas inter duas Parochias, si oves, v. gr. in uno eam pascantur, & noctu in altera quietant?

Certum est, Decimas mixtas, seu animalia illi Parochiæ debent, in cuius terminis habitanti, pascuntur, & factus entuntur greges seu atmenta, etiam si eorum domini in alia Parochia viuant. Dicit enim ratio, ut ibi soluuntur decimæ, vbi pascuntur, & factus producent. Si vero in una Parochia hyeme quietent, & estate in alia: decimes sunt æqualiter inter utramque Parochiam diuidendæ. Glos. ad cap. Ad Apostolice, verb. Personales. Sed decimæ, inquit, animalium an inter personales, an inter prediales sint, queritur. & potest dici, quod inter prediales. Vbi ergo pascuntur continuo, ibi decime soli debet. Sed quid si per medietatem anni in territorio unius Ecclesie, & per aliam medietatem in territorio alterius Ecclesie pascuntur? E quum est, sint diuidendæ. Quæstierim vero, cum diuidendæ etiam sint decimes inter duas Parochias, si in una eam greges seu armenia pascuntur, & in alia noctu quietant.

Diuidendæ sunt. Quia decimæ mixtas magis accidunt ad naturam predialium, quam personalium: Et sic sicut decimæ prediales debent illi Parochiæ, vbi sunt predia, ita hæ decime debentur, vbi sunt animalia dicuntur autem animalia esse non minus vbi dormiunt, quam vbi pascuntur: Ergo equaliter inter unam, & alteram Parochiam sunt diuidendæ. Sic Glos. ad cap. Ad Apostolice, verb. Personales. Rebus q. 6. de decim. n. 26. Suar. 10. 1. de Relig. l. 1. c. 21. nu. 10. Barbo. l. 3. de iure Eccles. c. 26. §. 1. n. 24. Et cap. Ad Apostolice, citans Monetam c. 4. n. 16. Basili. de matr. l. 5. c. 13. §. 3. n. 23. & 24. Palao. tom. 2. tr. 10. d. vni. pun. 8. n. 8.

Nō sunt diuidendæ decimæ sed debentur Ecclesie vbi ager est, in quo pascuntur. Quia fractus, & factus gregis ex agro prouenient: Ergo il-

li Ecclesiæ vnicè soluenda est decima, vbi ager, quem depast sunt greges, situs fuerit. Ita D. Tho. 2. 2. q. 87. a. 3. ad 2. Alens. 4. p. q. 51. memb. + art. 4. Satus l. 9. de iust. q. 4. art. 3. ad 2. Trull. libr. 3. Decal. capit. 3. dub. 5. numer. 4. & alij.

Hanc sententiam longe probabiliorem esse reor. Nam esto decimas mixtas magis acce. Probabilis dant ad prediales, quam ad personales: abne hoc mihi. go tamen decimas animalium deberi illi Parochie, vbi animalia fixas causas obtinent, nisi ibi pascantur; licet enim sunt animalia non minus vbi cubant, quā vbi pascuntur: si pura existentia loquarum, & si loquarum de existentia in ordine ad pastum, ac vita sustentationē, nullatenus sunt vbi dormiunt, sed vbi pascuntur: quæ quidem existentia hic debet attendi: decima enim animalium illi datur Ecclesiæ in decimæ herbae domini compensationem.

D V B I V M XXXI.

An Grex, & armentum totu anno in unius Parochie agris pascuntur, & illorum Domus Domicilium habet in alijs se- tuum decima sit inter utramque Parochiam diuidenda:

E st diuidenda. Quia ha decimæ sunt partim personales, & partim prediales, mixtae: utique: vnde quatenus personales sunt, debent sequi personam, ac Parochiam, vbi dominus habitat: & quatenus sunt prediales, predia ac Parochiam illam, in qua pascuntur: In unam ergo & alteram Parochiam decima est diuidenda non quidem æqualiter, sed aliquam portionem obtinente Ecclesia, apud quam dominus gerit domicilium. Sic Nauar. conf. 1. de decim. Palao. tom. 2. trac. 1. 10. d. vni. pun. 8. nu. 9. *Sà verb. Decima numer. 4.

Diuidenda non est, sed tota debetur Ecclesiæ, apud quam totu anno grex, aut armentum pascitur. Quia probabilis est has decimas simpliciter prediales conferi, vnde debet omnino naturam earum inducere, & consequenter Ecclesiæ prediali solui. Ita Satus l. 9. de iust. q. 4. a. 3. ad 2. Basili. Legion. de matr. l. 5. c. 13. §. 3. num. 2. 5. Barbo. libr. 3. de iure Eccles. c. 26. §. 2. n. 40. Trull. l. 3. Decal. c. 3. dub. 5. Rebus q. 6. de decim. n. 26. Suar. 10. 1. de Relig. l. 1. c. 21. nu. 10. Barbo. l. 3. de iure Eccles. c. 26. §. 1. n. 8. Fagund. præc. 5. lib. 1. c. 5. n. 9. Angel. v. Decime. n. 4. & 8.

Hoc probabilius esse crediderim. Nam hæ animalium decimæ non ideo mixtæ vocitantur, quod partim sint personales, partim prediales; sed quia vt fructus, ac factus ex animalibus hisce producuntur, magnam dominorum diligentiam requirunt. Adicio tamen cum Manuele sum. c. 87. concl. 2. Prouinciarum standum consuetudini.

154

155

156

Probabilis
hoc esse
credo.

DVBIVM XXXII.

An decima ex apum fructibus sit Ecclesie Parochialis, non praediali soluenda:

157 **S**oluenda est Ecclesie Parochialis, non praediali. Quia hec decima personalis est, ideo est Ecclesie que debetur Parochiali Ecclesie, in qua dominus Parochialis minus apum collocat domicilium. Sic Abul. non prad. ad cap. 23. Mat. q. 14. & 166. li.

158 **S**oluenda est Ecclesie praediali, id est, ei in cuius territorio sunt apum aluearia, non Parochialis. Quia talis decima simpliciter praest prediali dialis est, cum apum fructus, scilicet mel ac non Parochialis, quia pascuntur, & in suis videntur alueariis plane provenient. Ita Angel. v. Decima. num. 8. Fagund. prae. 5. l. 1. c. 5. n. 13. Trull. l. 3. Decal. c. 3. dub. 5. n. 5. Rebus. q. 8. de decim. n. 25. Anchar. ad cap. Peruenit.

159 **Hoc affir-** Profecto decima de alueariis impertendae Parochiis illis, vbi aluearia existunt. Nam domicilia sua inibi fixa habent, & ordinarie pascuntur. Hanc sententiam probabilem esse reor; quia probabilius iudico, tales decimas simpliciter esse praediales. Moneo tamen confutudinem loci esse feruandam.

mo.

CAPVT XIII.

Circa personas, quae ad decimorum solutionem obligantur.

DVBIVM XXXIII.

An infideles non Baptizati teneantur soluere Ecclesie decimas personales, ex vi necessariae compensationis?

160 **Nomnilla**
recole.

Recolo ex secl. 1. omnes homines Baptizatos ex via iuris communis ad decimorum solutionem teneri cap. Ex transmissa, de decim. ibi: *Quia fidelis homo de omnibus, quae licite potest acquirere, decimas erogare, tenetur.* Unde colligo Iudeos, Saracenos, Turcas, & alios infideles, non debete decimas Ecclesie soluere si nunquam fueru Sacra diluti vnde. Nam decimae personales Ecclesiae redduntur ob Sacramentorum administrationem, aliarumque rerum spiritualium ministerium c. Nouum, de decim. & cap. significavit, de Parochiis. Quod fieri autem, num hi teneantur soluere Ecclesie decimas personales, licet non ex vi præcepti deci-

marum sicutem ex vi necessariae compensationis?

Soluere tenetur non ex vi præcepti decima- 161 rum formaliter loquendo, sed per modum sa- Teneatur ex tisfactionis. Quia Ecclesia Parochialis perce- vi compen- ptura erat interefle ab aliis Christicolis, qui il- sationis, lorum loco poterat in ipsa habitat. Si Ber- nard. apud Abul. ad cap. 23. Mat. q. 19. Abbas ad cap. De terris, de decim. n. 6. Glos. v. Prætextu vero. Ex parte sequitur hos Abul. vbi sup. & Bart. libr. 3. de iure Eccl. cap. 26. Paraph. 3. mm. 3.

Minime ad id tenetur. Quia nullum ius 162 habet Ecclesia in eos, qui extra suum gremiu Non tenen- commorantur, iuxta illud Pauli Cor. 5. De iis, mbr. qui foris sunt, nihil ad nos. Ita Sotus lib. 9. de iust. q. 4. articul. 4. Suar. tom. 1. de Relig. lib. 1. c. 16. mm. 5. Fagundez prae. 5. l. 1. c. 5. n. 14. Azor. 1. 7. c. 15. q. 3. & alij.

Existimo sententiam primam nulla proba- 163 bilitate nisi. Nam siue textus consulas, siue di. Hoc una uinum ius, siue naturalem rationem, non ine- verum, unde valeat Ecclesia eos, qui foris sunt compellere nec satisfactionis titulo ad decimorum solutionem; accidentaliter enim, & casuale est, quod si infideles ibi non habitasset, Christiani corum lares occuparent decimas redditur.

DVBIVM XXXIV.

An infideles non Baptizati teneantur Ecclesie soluere decimas praediales de possessionibus, quibus suis in Provinciis fruuntur?

Scio infideles Sacra vnda non dilutos sol- 164 suere teneri decimas praediales illarum pos- Ceterum sessionum, quas in terris Christicolarum titulo suppom. emptionis, vel alio comparantur. Quia sic c. p. De terris, de decim. deciditur: *De terris, quas Iudei colunt tua prudentia respondemus, ut eos ad decimas per soluendas, vel possessiones penitus renunciandas cum omni distinctione compelias, ne forte occasione illa, Ecclesie valeant suo iure fraudari.* Quia verba omnibus infidelibus non Baptizatis etiam sunt accommodanda. Quæstio autem est: an illi teneantur soluere decimas praediales de possessionibus, quibus suis in Provinciis fruuntur?

Teneatur quidem. Quia hoc onus est impos- 165 sum agri, & terris, non personis, & res cum suo onere transit: vnde per accidentem est, quidem, quod huiusmodi prædia possideant à infidelibus: aut infidelibus, aut quod anteà fuerint Christianorum, vel non. Sic Abbas ad cap. De terris n. 5. Sylvest. verb. Decima, qu. 7. Rebus. q. 5. de decim. numer. 12. Less. lib. 2. cap. 3. dub. 5. num. 12. Orland. conf. 9. Mantuan. conf. 1. 8. 8.

Minime tenetur. Quia Ecclesia mun- 166 quam habuit acquisitionis ius exigendi decimas Non tenen- praediales ex prædiis, quia non fuerint Ecclesie, aut Christianorum. Ita Suar. tom. 1. de Relig. libr. 1. c. 16. num. 5. Sotus lib. 9. de iust. q. 4. articul. 4. Fagundez prae. 5. l. 2. c. 1. n. 6. 7. 8. 9. &

Sectio II. Dubia, De Precepto V. 153

& 10. Barbol. 3. de iure Eccles. c. 16. §. 3. num. 5.
Abul. ad cap. 23. Mat. q. 195. Valsq. opus. tr. de
Benef. cap. 1. dub. 9. Filluc. tract. 27. p. 2. n. 264.
Trull. l. 1. ecal. cap. 3. dub. 10. num. 1.

Distinguo inter terras que nunquam furent Ecclesia, nec in Parochias diuise, & inter illas, que iam Ecclesia facte & christianorum diuise in Parochias. De his debent infideles non baptizati decimas soluere, de illis autem minime. Nam illa prædia nunquam tale onus habuere, neque cum illo ad infideles, à quibus possidentur, perueniunt: Ergo ad talium decimarum solutionem nec ratione personarum, nec ipsorum prædiorum ratione tenentur. Vnde crediderim, primam sententiam parum probabilitatis habere.

DVBIVM XXXV.

An possit Ecclesia, à Iudeis, atque infidelibus non dilitis aliquod tributum exigere ad Predicatorum, qui eos edocant sustentationem.

¹⁵⁸ **N**on potest. Quia infideles compelli neque ad Fidei susceptionem, imo neque vt illius mysteria ad dogmata exaudiant: Igitur non potest Ecclesia eis tributum imponere ad Euangelici Ministri, qui eos instruerunt sustentationem. Sic Rapha. de la Torre 2.2.9.87. art. 4.d. 2. num. 2.

¹⁶⁹ Potest quidem non per modum solutionis decimarum, cum hoc preceptum sit merè Ecclesiasticum, ad quod non tenetur qui extrà Ecclesiam sunt; sed per modum præcepti naturalis, eos obligando Prædicatoribus aliamento praefare. Ita Suar. tom. 1. de Relig. l. 1. c. 16. num. 12. Fagund. tract. 5. l. 2. cap. 1. num. 10. & 19. Trull. l. 3. Decal. cap. 3. dub. 10. num. 1. Palao tom. 2. tr. 10. d. vni. pun. 11. num. 1.

¹⁷⁰ Probabilis existimo, posse Ecclesiam, cuiusque Pastores aliquod tributum ab infidelibus exigere ad vitum Prædicatorum, qui de facto mittuntur ad eos conuertendos: ac teneri huiusmodi infideles iure naturali illud praefare tum ad itineris expensas, tum ad eos alendos quandiu inter ipsos habitant. Nunquam tamen Ecclesia via est huiusmodi potestate propter infideliū scandalum, & ne id sit eorum confessionis fortasse impedimentum. Nam quamvis omnes homines ratione pollentes in natura obediunt teneantur, ac de iure naturali sit, vt qui actu in spiritualibus miserentur, necessariis ad vitam temporariis subsidiis folciatur: tamen cum hi infideles lumen naturale rationis adeò habeant obtusum, vt vix hac percipiant: haud erit exiguum ad falatrem impedimentum eos cogere, & huiusmodi tributis diuexare. Palao mecum.

DVBIVM XXXVI.

An summus Pontifex tenetur, prædiales Decimas soluere.

^Certum mihi, (quidquid Rebussus, & Andreas Hispanus in contrarium distinxerint) summum Praefulem non teneri decimas

personales soluere. Quia nullum habet superiorem, cui submittere lege possit auctu ob sacramentorum receptionem, cum ipse omnibus potestat, ac iurisdictionem impedit. Suar. tom. 1. De Relig. l. 1. cap. 17. num. 11. cum communè edocet. Difficultas est, num ad soluendum decimas prædiales teneantur?

Non tenetur. Quia cum nunc decimæ sint non de iure diuino, sed de Canonicis, & Pontifex sit canonis conditor, nec possit ligari lege sua nec prædecessorum suorum: neque enim par in parem habet imperium: De rigore iuriis non tenetur has decimas soluere; sed de aequitate solùm, in quantum lex est iusta, & debet quis pati legem, quam tulit. cap. Extra, de præbend. cap. Pro illorum, fante Imperatore: Licer legibus subiecti non sumus, legibus tamen vivimus. Sic Abul. ad cap. 23. Mat. q. 193.

Tenetur quidem Pontifex soluere decimas prædiales ex illis solummodo prædiis, que titulo patrimonij temporalis, aut emptionis, permutationis, donationis, hereditatis, aut successionis sanguinis possidet. Quia post Parochiarum divisionem, prædia unicus Ecclesia assignatae habent annexum tantum onus reale debitum decimarum respectualis, & talis Ecclesia: Ergo si Pontifex temporali titulo acquirat vel possideat terras illas ut proprias, acquirere, ac possidere illas cum suo onere debet. Tenetur igitur ex eorum frumentis decimas soluere. Ita Suar. tom. 1. de Relig. l. 1. cap. 17. num. 10. Rebussus. tract. de decim. qu. 5. num. 26. Sylvestr. ver. Decima. num. 13. Fagundez præcep. 5. lib. 1. cap. 2. num. 1. Filluc. tract. 27. p. 2. num. 172. Trullench. libr. 3. Decal. cap. 3. dub. 10. num. 5.

¹⁷³ Hoc vnicè verum, Abulensis doctissimi veniam esse existimo. Vnde si Cardinalis quisquam priusquam in Summum Praefulem eligeretur, ^{Hoc mihi} vnicè verum. prædia patrimonialia, vel alio modo propria possidet, quorum ratione alicui Ecclesia decimas deberet impetrare: etiam electus Pontifex debebit: idemque assertur, licet iam factus Papa huiusmodi possessiones acquirat. Quamvis enim sit supremus Legislator, ac dispensator decimarum: non tamen est dominus, & ideo nequit suo arbitrio illas retinere. Contrarium verò dixerim, si loquar de prædiis, ac possessionibus ad Papam pertinentibus, quatenus Papa est. Nam ex iis, cum sint de Petri, ac Ecclesia patrimonio, decimæ solvi non debent.

DVBIVM XXXVII.

An Episcopi teneantur soluere decimas prædiales de prædiis seu possessionibus seculari, seu patrimoniali titulo acquisitis?

^Certum mihi, Episcopos non teneri decimas personales impetrare. Quia non tenentur eas soluere Parochis, cum inferiores existant: nec aliis Episcopis, vel Archiepiscopis, cum in iure talis non extet obligatio, nec Summo Praefuli, nam licet attento iure naturali

154 Theologie Moralis Lib. XLVI.

rati, & divino possit Pontifex ad ius, si neque familiæ suffentationem exigere ab Episcopis decimas personales, aliquamque suorum Ecclesiasticorum quoram reddituum de facto tamen iure communii Ecclesiastico huiusmodi potestate vius non est. Quaeritur tamen num solvere teneantur decimas praediales de bonis seculari, vel patrimoniali titulo possessorum?

175 Non tenetur. Qui si eis talis esset obligatio, actio quidem confundetur, id est, idem esset dans, & accipiens, leg. Stichum, ff. de solutionib. Nec potest quis sibi ipsi obligari, leg. Tutor, ff. ad Velleian. Sic nonnulli, quos tacitus nominibus memorat Abulensis, ad cap. 23. Mat. quae, 193, addens, Et hanc opinionem amplectuntur nulli Epis. op. nostr. temporis nullas decimas de praediis profanis suis soluentes.

176 Tenetur omnino. Tenetur omnino. Proximum Dubium recognoscit. Ita Abul. citat. Suar. tom. 1. de Relig. tract. 2. lib. 1. cap. 17. num. 13. cito trans Rebuffum, Cardinalem, Innocentium, & alios Canonistas, Fagundez precept. 5. libr. 2. cap. 2. num. 6. Filiiuc. tract. 2.7. part. 2. num. 74. Trull. l. 3. Decal. c. 3. dub. 10. num. 6. & alij comunititer.

177 Hoc dicendum. Hoc pland dicendum. Nam eadem est ratio de Episcopis, atque de Summo praefule: prædia enim secularia vbi primùm in Parochias fuere diuisa statim fuerunt affecta hoc onere reali decimas soluendi: res autem cum suo onere transfit. Quæ ratio eo efficacius procedit in Episcopis, & omnibus infra Pontificem Praelatis, quo minorem illo obtinent potestatem in decimarum dispensationem. Secùs dixerim de praediis Ecclesiasticis, quæ ad Episcopalem pertinent dignitatem, de his enim non sunt decimæ soluenda.

DVBIVM XXXVIII.

An Parochi teneantur ex vi iuris, de frumentis suorum Beneficiorum decimas Episcopis soluere?

178 Questionis status. **S**ic, non teneri personales decimas alicui possoluere. Quia cum haec in receptione Sacramentorum fundentur, Parochi non recipiunt Sacraenta ab aliis tanquam eis subditis, sed tanquam a cooperatoribus. Dubitamus autem, an teneantur vi iuris soluere Episcopis suorum Beneficiorum ex fructibus decimas?

179 Tenetur quidem. Tenetur quidem. Quia in veteri Testamento Leuit. decimam de decimis, aut de frumentis earum Summo Sacerdoti soluebant. Num. 18. At Episcopus est velut Summus Clericorum Sacerdos. Sic Hostiensis, summ. titul. de decim. §. A quibus, & alij, quos pressis nominibus memorat Abulensis, ad cap. 23. Mat. question. 191.

180 Non tenetur. Minime tenetur. Quia nullatenus est expressum id in iure, in modo contrarium decerni videtur cap. *Nouum genus*. Eadem enim ratione teneretur Episcopus decimas de omnibus sui Episcopatus fructibus Papæ, ac Archiepiscopo possoluere: quod fallum omnino est. Ita Abul-

vbi supr. Leander precep. 5. dub. 6. quæst. 17. & omnes.

Certum est mihi, ex vi iuris huiusmodi decimas a Parochis non deberi. Addo nec ex vi confuetudinis, cum potius Ecclesia confuetudo teneat oppositum, ut Hostiensis concedit. Quæ quidem confuetudo sufficeret ad derogandum ius positivum, si quod daret prescribens soluendas esse à Parochis eiusmodi decimas. Porro licet decima nostra sint ad decimatum Testamenti veteris similitudinem, tamen ex eo non pendent, sed ex Ecclesiæ statuto, quæ tamē decimatum solutionem minimè imperat.

DVBIVM XXXIX.

An Clerici alicui Ecclesia inferuentur, (verbis gratiâ, Canonici inferuentur maiori Templo, aut Beneficii iuri) tenentur ex iure solvere decimas ex bonis, quæ titulo seculari, aut patrimonio titulo possident, si ea bona sint intra Ecclesia, cui inferuentur, territorium?

Non tenetur. Quia cap. *Nouum genus*, de decimæ, dicitur, *Nouum genus exactiōnis* est. Non tenetur Clerici à Clericis exigant. Vbi T. *Nouum gen.* idem est quod iure insolitum, & inusitatum ut eum Glossa multi Doctores exponunt. Sic S. verb. *Decimæ, numer. secund. Sylvestri numer. 13. question. 7. Alens. tercia parte, question. 51. membr. septim. articul. secund. Angel. verb. Decimæ,*

Tenetur quidem. Quia huiusmodi Clerici possident ea bona seculari titulo, ea autem prædia, quæ titulo seculari possidentur, per se plant. affecta sunt onore decimatum: vnde ad Clericos Ecclesiæ inferuentur, cum suo decimatum onore transeunt. Alias autem grauiter laderetur Ecclesia: possident enim Canonici, & alij Sacerdotes alicui Ecclesia inferuentur multa prædia acquirere, emereque intra ipsius Ecclesiæ territorium, ac sic eam decimis defraudare. Ita Fagund. præc. 5. l. 2. cap. 2. n. 16. Suar. tom. 1. de Relig. l. 1. c. 17. n. 22. Leffins l. 2. c. 39. dub. 1. n. 23. Rebuff. de decim. q. 5. D. Thom. 2. 2. q. 87. art. 4. Sotus l. 9. de iust. q. 4. a. 4. Couarruias l. 1. variarum, c. 17. n. 8. Gutierrez l. 1. qq. Canon. cap. 2. 1. n. 52. Abbas ad cap. *Nouum genus*, de decim. quart.

Veriore longè hanc sententiam esse reor. Claret enim ex iure, teneri huiusmodi Clericos ad decimas haec soluendas. Nam cap. *Sirius* quis laicus, vel Clericus, 16. quæst. 1. dicitur, non hic posse Clericum rem propriam legare, vendere, ac dare, priuando Ecclesiam priorem suo decimatum prouentu. Supponit ergo texus, Ecclesiam habere ex bonis Clericorum decimatum prouentum. Porro ingenium fatetur, nouum genus exactiōnis esse Clericos, seu Pastores, ad quos pertinet decimas ipsas exigere, decimas de ipsis decimis soluere, aut de manis, seu passalibus Ecclesiæ, quæ titulo spirituali, & Beneficij possidentur: & hunc esse affirmo huius textus germanum proculdubio sensum ex communi Doctorum. Fagund. sic.

DVBIVM

Sectio II. Dubia, De Præcepto V. 155

D V B I V M X L.

Clericus teneturne decimas soluere de frumentis suis patrimonij, ad cuius titulum fuit ordinibus institutus, si deserviat Ecclesia, cui tales decimae deberentur, si ad eum obligatio?

Non tenetur. Quia huiusmodi bona dicuntur quadam spirituales mercedes (ac præmia pro obsequiis Ecclesie exhibendis. Sic Gloss. ad cap. Tuis, de probend. Ricci part. 7. collect. coll. 262.8. Sayr. decif. 12. de censib. Guido decif. 283. Antonin. var. resolut. 1. 1. casu 88. addens sic fuisse in Regno Neapolitano decimum.

Tenetur quidem. Quia tale patrimonium Titulari titulo seculari possidetur, quod quidem obnoxium erat ante Ordinum susceptionem decimandi obligatione, à qua non fuit ex Ordinum susceptione exceptum; non enim Ecclesia debet defraudari seibi debita ante Ordinum receptionem. Ita Barboſi. 3. de iure Ecl. c. 16. §. n. 10. Fagund. prece. 5. l. 2. c. 2. n. 4. Trull. l. 3. Decal. c. 3. dub. 10. n. 2. Suar. tom. 1. de Relig. pr. 2. l. 1. c. 17. n. 22. Bonac. d. v. 1. de prec. Ecl. q. ultim. punt. 7. citans Molfesium, Cœpoliam, ac Monetan.

Ago quidem existimo, liberum esse. Clerici cum à solutione decimæ soluenda, si ad congruam sustentationem nulla bona Ecclesiastica possidet, sed necessarium ei sit viatum de iis secularibus possessionibus sibi parare. Quia in hoc caſu bona illa quasi Ecclesiastica induit Beneficij naturam, quod decimam non debet. Postquam autem Clericus bona Ecclesiastica Beneficium, Capellâmve acquirit, ad sustentationem sufficiens subsidium, bona illa secularia ad quorum titulum Ordines suscepit, priuatin resumunt decimam reddendi obligationem. Si vero de Clericis simplicibus loquamus, tenetur quidem ex vi iuris communis decimas soluere personales de actione lucrativa corporali, non vero de spirituali, hoc est, de iis bonis, que titulo seculari, artificiis que corporali lucrantur: non autem de illici bonis, que titulo, & actione spirituali, pro Missarum canu, pro defunctis humandis, acquiruntur.

D V B I V M X L I.

An qui ob extremam, vel quasi extremam necessitatem decimas Ecclesia non præstitere, ad pinguiorem fortunam remeantes, teneant, illas restituere?

Tenetur decimas soluere communi, ac tolerabili inopia laborantes: scilicet, si solitus his, ad congruam personæ ac familiæ sustentationem habeant. Quia decima soluitur quasi de iure, cap. Parochianos, de decim. At in ratione debiti non habetur ratio paupertatis, nisi post bonorum cessionem, cap. Octo mordus,

de seruit. Et quidem si pauperes huiusmodi à soluendis tributis Regis non eximuntur, nec debent à decimariū solutione eximi. Porro qui extrema necessitate premuntur, à solutione eximuntur decimarum. Nam cum in hac necessitate communia sine omnia, non tenentur huiusmodi inopes decimas impetrare. Cerra haec, dubitas vero, num qui ob extremam, vel quasi extremam necessitatē decimas Ecclesia non præstitere, teneantur si ad pinguiorem fortunam redierint; illas restituere?

Tenetur planè. Quia accepta, & consumpta in necessitate extrema redeunte meliori fortuna sunt restituenda ergo pauperes ad meliorem fortunam debent restituere decimas, quas extrema necessitate presi consumplerunt. Sic Fagundez præcept. quint. libr. secund. capit. tert. numer. secund. Rebuff. tractat. de decim question. quint. numer. 13. Trullench. lib. 3. Decalog. cap. 3. dub. 10. numer. 9. Vasquez Opus. de eterno syn. cap. 1. dub. 6. Malder. tract. 4. cap. 7. dub. 1. Tolct. l. 5. c. 2. 4. n. 10. Lessins l. 1. c. 16. dub. 1. numer. 8.

Non tenetur. Quia ille, qui in caſu necessitatis extrema accepit alienum, & consumpsit, ad meliorem remeans fortunam, non tenetur aliquid restituere. Ergo idem in caſu nostro dicendum. Ita Surius tom. 1. de Relig. tract. 2. libr. 1. capit. 16. numer. 17. Fillius. tractat. 27. part. 2. numer. 166. Layman. libr. 4. tract. 6. cap. 3. numer. 6. Palao tom. 2. tractat. 10. dub. vniue. pun. 11. numer. 2.

Profectò quia probabilis planè est, eum, qui necessitate extrema, vel quasi extrema affectus aliena accepit, & consumnit, ad meliorem fortunam remeantur non teneri aliquid restituere: Nam qui in huiusmodi necessitate accepit aliquid & consumnit non tenerat restituere ratione receptionis, quæ iusta fuit; nec ratione rei accepit, quæ consumpta iam est, & non ut res aliena, sed ut propriæ, cum in necessitate extrema omnia communia sint: probabilis consequenter esse reor non obligati ad restituendam eum, qui in extrema, vel quasi extrema inopia constitutus decimas retinuit, & consumpsit, etiam si postmodum ad pinguiorem fortunam recurrit. Docuit Palao.

D V B I V M X L I I.

An pauperes laici in graui necessitate constituti, itavt congruam sustentationem sibi, ac familiæ non habeant, debeant decimas personales, ac praediales solum?

Debent quidem. Quia propter paupertatem non debet quis aliena surripere: cum autem Ecclesia dominium decimarum habeat, raperet aliena pauper ille, qui ei decimas denegaret, omneque se inopes fingerent, vt decimas non soluerent. Profectò Episcopi, ac Parochi de superfluis tenentur pauperibus prouidere, ideoque non possunt pauperes sibi succurrere in necessitate solum graui, decimas subtrahendo. Sic D. Thom. 2. question. 87. articul. 4. Caietan. ibi. Alenç. 3. part. quest. 5. 1. art. 1. Sylvest.

189
Tenetur quidem.

190
Non tenetur.

191
Hoc mihi probabilis.

SCORAR
of Mor.
VVI.VII.
E LV
G

156 Theologiae Moralis Lib. XLVI.

Sylvest. verb. Decim. num. 10. Resuſſi tractat. de decim. question. 5. numer. 14. Pano. mit. ad cap. Cun. b. mines. numer. 4. & Fagundez precept. 5. lib. 2. c. 2. 3. num. 1. afferens esse communem tentiam.

¹⁹² Minime debent. Minime debent. Quia credibile non est piam matrem Ecclesiam velle cum tanto rigore pauperes ad solvendas decimas obligare, ut etiam e rebus sibi moraliter necessariis illas soluere teneantur, vnde necessarium eis sit mendicando visitare. Ita Suarini tom. 1. de Relig. lib. 1. cap. 16. num. 16. & 18. Filiius tract. 27. num. 16. Layman. lib. 4. tractat. 6. cap. 3. numer. 5. Innocent. III. ad c. p. Licer. de censib. Palao tom. 2. tractat. 10. punct. 1. numer. 2. Trulench. libr. tert. Deccolog. cap. 3. dub. 10. numer. 9. & alij.

¹⁹³ Hanc eligo sententiam si non probabilior. Hanc eligo rem, falem & que probabilem. Nam solutio debiti ex iusto virulo contracti differri potest ob grauem necessitatem, sea inopiam debitoris: in ille, qui rem alienam possidet, & non potest reddere statim sine magna status iactura potest illius differre redditionem ergo idem dicendum in decimarum debito. Et si (vri) Autores prima sententia dicitantur) Episcopi, ac Parochi sunt obligati ad subveniendum subditis pauperibus ea necessitate gravi pressis: non possent rationabiliter iniquo animo ferre, quod subditi grauati inopia ante retineant, quod ipsi effter postmodum tribuendum. Mo- neo tamen, hanc opinionem maxima circumspectione esse practicandam ob abusus periculum. Enim vero pauperes hi ad meliorem fortunam adduci tenentur ad decimarum, que non soluere, restitutionem. Nam licet in extrema necessitate omnia sint communia, ac veluti propria, & ideo quae in ipsa sint accepta, & consumpta obnoxia restitutione non sunt, adhuc bona redeunte fortuna: hand sic in necessitate gravi, quia in illa non sunt omnia communia, ac propria, vnde cum tunc accipiuntur, & absuntur ut res alienae, semper manent restitutioni obligata. Ex Palao adhuc.

DUBIVM XLIII.

An Religiosi virtute suorum priuilegiorum sint nunc omnino exempti à solutione decimarum praedij, terra, horti, &c. etiam si alias essent debite. Summo Presal?

¹⁹⁴ Aliquare. colo. C Ertum mihi, Religiosos, ac Clericos in communi viuentes ex iure antiquissimo exemptos fuisse à decimis illorum, que ipsiuer ad sui sustentationem excobant. cap. Decimas 16. question. 1. & cap. Ex multiplici, de decim. At ex iure moderniori teneri soluere de omnibus praediis, ac terris alienis, quas propriis colunt expensis, in d. de propriis post Concilium Lateranense acquisitis. cap. Nuper, de decim. Certum mihi, per priuilegium capit. Ex parte 1. de decim. nunc eximi Regulares à decimarum solutione de animalibus, que ipsi nutrunt. ibi: Et de nutrimentis animalium sunt.

rum, & de hortis suis decimas non persolueant. Item suorum vi priuilegiorum nunc exemptos esse à solutione decimæ praediorum suorum, qua propriis manibus, aut sumptibus excolunt: in d. omnium praediorum, etiam ab aliis conditorum. Dubito autem, an nunc sint omnino exempti à solutione decimarum praedij, terra, horti, &c. etiam si alias essent Papæ debita:

Non sunt. Quia privilegium de nonsoluendis decimis, intelligitur de extraordinariis, non verò de ordinariis, cum haec sint de iure dignatio. Sic Riccius 3. part. collect. 1436. Pat. emp. decis. 6. lib. 3.

Exempti sunt. Quia cum decimæ de iure divino non debeantur, sed de Ecclesiastico, bene pluit Pontifices de illis non soluendis priuilegium impetrare: sicut de facto impetrare nosce Societati Iesu Paulus III. Pius IV. & Gregorius XIII. derogando expressè caput Nuper, de decim. Nos ergo & qui nostri principes fruantur, sumus exempti, non temere soluere decimas de dominibus, praediis, terris, possessionibus, hortis, & aliis bonis posseditis, ac possidentis, quamvis decimæ eorum Summo Praefatu debeantur. Ita Henricus libr. septim. capit. 27. Fagundez precept. quin. libr. secund. cap. quart. numer. prim. & secund. Ioann. de la Cruz in Epit. privileg. libr. secund. capit. nono, dubio quarto, conclusion. tert. Trulench. libr. tert. Decalog. capit. tert. dub. 11. numer. tert. Manuel. tom. 2. qq. Regul. q. 44. articul. 4. & 5. & tom. 3. question. 7. 4. art. 16. Leander precept. quint. dub. 6. quest. 36. Miranda Man. Prelat. tom. secund. quest. 49. articul. 11. Villalobos tom. 2. tractat. 3. difficult. 4. numer. 5.

Fusus dixerim, que circa nostram questionem Doctores tradidere. Summus Pontifex Fusus ex. eximere potest à decimarum tam personalium, primo Se. quam praedialium soluendarum onere, quo citatus pri voluerit, & de facto multos suis privilegiis particularibus exemtit. Innocentius III. cap. A nobis, de decim. Solvant, inquit, decimas, nisi à præstatione illarum (specialiter fini) exempti. Hac autem immunitas nisi per Summum Praefatum impetrari non potest. Glossa ad cap. Ecclie 16. question. 1. verb. Nonis. ibi: Priuilegium est solus Pape, vni auferre Ecclesia, & alteri dare decimas. Porro hoc priuilegium concessum est multis Religionibus, vt scilicet, de omnibus omnino praedijs, & bonis ab ipsis posseditis nullas decimas, etiam papæ soluere teneantur: non solùm de iis terris, quas propriis manibus ac sumptibus excolunt, sed etiam per simplices colonos. Quod intelligentum, quando hoc priuilegium concessum est terris Religionum, & non personali: nam tunc ad quoscumque colonos eæ terra fuerint transmissæ, semper cum sue exemptionis priuilegio transmittuntur. Glossa ad Clement. Religiosi, de decim. verb. Excolent, ait: Puto si eximmuntur terra priuilegiorum, quod ipsis coloni ab hoc onere colentes illas priuilegio participant. At si eximmuntur personæ, & non terra, tunc licet ipse personæ exempti de sua parte decimas non soluant: coloni tamen non exempti soluent. Hoc priuilegium concessum olim fuit nostra Societati, præfatis Pontificibus adeo ampliū,

Sectio II. Dubia De Precepto V. 157

vt eximant à decimatum onere omnes terras nostras, possessiones, hortos &c. quamus decime illae summo Praeluli debeantur. *Aliquam decimam* in privilegio dicitur etiam Papalem solvere non tenentur, & neque ad id per litteras eiusdem sedis, aut legatorum, aut Nunciorum seu Diocesorum predicatorum cuiuscumque ratione fuerint illa inquam tempore compelli possint, nisi ipsa litera Apostoli a plenam, & expressam a de verbo ad verbum de induito, ac concessione bausiatis, ac de eorum ordinatione mentionem ferat. Et Gregorius XIII. in privilegiis concessis terris nostra Societatis derogavit clarissime, & cessavit decisionem capituli Nuper, de decim. Et hoc privilegium olim ab his summis Pontificebus nobis concessa fuisse ex proprio motu, de plenitudo potestatis, vt in illis videatur esse, quibus non potest aliquis attribui defectus iuxta Glossam magnam in cap. Ad her. de re script. & Mendofium cum multis in regd. Cancellar. 16. qu. 7. m. 2. Nonnulla discussio.

DVBIVM LXIV.

An Religiosi teneantur decimas solvere de predictis terris, agris &c. quos alii trahunt excoledendos?

¹⁹⁸ *Imperio fiducia* T enentur quidem. Quia privilegia exemptionis a solutione decimari sunt personalia, non realia, ideoque ad colonos non trahunt, attendantarios, vel emptores praediorum aut fructuum. Sic Trull. l. 3. Decal. c. 3. dub. 11. num. 3. Barbo. de iure Eccl. libr. 3. cap. 26. §. 3. num. 40. male citans Suarium, Azorium, & alios.

¹⁹⁹ *Kontrafidenz* Minime tenentur. Quia prædia seu terra ad colonos cum eodem privilegio transiunt; non enim est concessionem personis Religiosorum, sed Religionum terris, vt ex privilegij tenore constat. Ita Glos. ad Clement. Religiosi, de decim. Mendof. tr. de privileg. quem citat ac sequitur Fagund. p. 5. l. 2. c. 4. m. 1. Ivan. de la Cruz in Epit. privileg. libr. 1. c. 9. d. 2. b. 4. conl. 4. Manu. tom. 1. ag. Regul. question. 44. artic. 4. Rapha. de la Torre 2. 2. question. 87. d. 6. Diana part. 10. tract. 12. resol. 5. 1. citans Leandrum, & alios.

²⁰⁰ *Hab. missi. regum.* Mili hoc certum, quidquid Barbosa reclamat pro sua sententia citans Suarium tom. 1. de Relig. tr. 2. l. 1. c. 19. n. 13. Azorium p. 1. l. 7. c. 27. 9. 7. ac apud Rotæ decisiones. Illi enim loquuntur de locis privilegii iuri communis insertis, de quibus certum est, colonos non eximi à decimatum onere, cum illa privilegia expressè concedantur Religiosis sub illa conditione, vt propriis laboribus, hoc est manibus & expensis prædia colant. Vnde si per colonos id extaret, tenentur ipsi Religiosi decimas solvere de fructibus, quos ipsi percipiunt, cap. Licei de decim. & etiam ipsi coloni de illa parte fructibus, qua fruuntur. cap. A nobis & cap. Tua. de decim. Secus dicitur, nū alia specialia privilegia postea Religionibus concessa perpendantur, in quibus, ut vidimus, eximuntur à solutione decim. & Mend. Theol. Moral. Tom. V. Pars. II.

marum de suis praediis, ac terris, etiam si eas per colonos excolant. Et suspicor id etiam solum intendisse Barbosam afferens Rotæ decisiones, quæ hoc, non aliud aperte confirmant.

DVBIVM XLV.

An quando Pontifex summa communicat vnius Religionis privilegium alteri Religioni: ceperatur etiam communicare exemptionem à Decimis solvendis, qua in privilegio, quod communicat, erat expressa?

²⁰¹ P ontifex communicans priuilegia alicuius Religionis in quibus adest expressa Non cense exemptionem à decimatum solutione, alteri tan excep. Religioni non censetur etiam communicasse ptonem etiam exemptionem à solutione decimatum, nisi communis de hac exemptione fiat specialis men. care. Quia exemptio hæc difficulter alloget à Papa concedi. Ino etiam Pontifex indicata priuilegiorum communicatione fecerit de decimis mentionem: non est censendum huiusmodi exemptionem impetrare. Quia si non appetat mens concedentis expressa, verbum Decime referri potest ad decimas extraordinarias quæ imponuntur ab homine; non autem ad ordinarias, ac præiales, quæ sunt debita iure diuino. Sic Barbo. libr. 3. de iure Eccl. capit. 26. Paragraph. 3. numer. 41. multos citans difficultatem huius concessio- nis exponentes. Trull. lib. 3. Decal. cap. 3. dub. 11. num. 5. Diana p. 10. tr. 12. resol. 49. citans Merollam.

Censetur quidem communicare exemptionem à Decimis, cum Pontifex alicui Religioni communicat alterius priuilegia, in etiā communibus continetur huiusmodi exemptio. Quia nuncare exsicut sufficit illa communicatio, vt Religiosi cessionem à cui communicantur priuilegia alterius Religionis, gaudeat alii exemptionibus in priuilegiis illis expressis: etiam debet sufficere, vt gaudeat gratia exemptionis à solutione decimatum, vt pote cum alii contenta. Ita Cruz in Epit. privileg. libr. 2. capit. 9. dub. 4. Rapha. de la Torre 2. 2. question. 87. d. 1. num. 5. Lezana, Hieron. Garcia à Diana citati ubi supra.

Profecto si unius Religionis priuilegia alteri Religioni simpliciter, seu per clausulas generales concedantur non censetur Pontifex communicasse exemptionem à solutione decimatum, nisi de hac exemptione specialis mentio fiat. Quia cum id sit difficultas concessionis, in concessione generali non venit: & in hoc Autoribus prima sententia adhæreo. At si concedantur specificè seu per clausulas specificas, & particulares priuilegia unius Religionis, in quibus exemptionem à solvendis decimis includitur, Religioni alteri: censetur Pontifex communicare etiam exemptionem à decimatum onere, quamvis ex hac exemptione specialis mentio

SCOBAR
OR: MOR.
VII.VI.
LVI

158 Theologiae Moralis Lib. XLVI.

non fiat. Quo in sensu cum Autoribus secundæ sententiae opinor. Diana.

DVBIVM XLVI.

An Priuilegium concessum Religionibus de non solvendis decimis, ex propriis prædiis, extendatur ad noualia, quæ post concessum priuilegium orta, ac culta fuerint?

²⁰⁴ Non exten- **N**on extenditur. Quia cum post priuilegium orta fuerint, non videntur in priuilegio, exemptionis comprehendendi. Sic Rebuff. tr. de decim. q. 14. n. 29. & 30. citans Ancharranum, Garham, & alios. Guier. l. 3. q. 9. Can. c. 21. n. 130. Moneta de decim. c. 4. n. 67. Tuull. l. 3. De cal. c. 3. d. 11. n. 4. Hieron. Rodig. in Compen. qq. Regul. resol. s. o. m. 6. Cusat. l. 1. var. c. 17. n. 13. Barbol. l. 3. de iure Eccles. c. 26. §. 3. num. 14.

²⁰⁵ Extenditur quidem. **E**xextenditur quidem. Quia priuilegium datum de non solvendis decimis ex propriis prædiis, est absolutum, & non limitatum: ergo comprehendit omnes terras, ac prædia propria. At noualia, etiam post priuilegium datum, sunt propria prædia: ergo in priuilegio comprehenduntur. Ita Suarius tom. 1. de Relig. tract. 2. libr. 1. cap. 19. numer. 7. Filliucius tract. 27. num. 184. Palao tom. 1. tract. 10. dub. vni. part. 12. numer. 6. citans Azorium. Ioann. de la Cruz in Epito. l. 2. c. 9. dub. 4. concil. 2. & alij.

²⁰⁶ Idem affir- **I**dem affirmo. Quia præterquam quod id ex cap. Ad audienciam, de decim colligitur, priuilegium datum de non solvendis decimis de propriis laboribus extenditur ad noualia, quæ concedunt ex contrariis Rebuff. num. 28. Gutier. n. 131. Moneta n. 68. & Barbol. num. 14. Ergo etiam priuilegium datum de non solvendis decimis de prædiis propriis extendi debet ad noualia. Nec existimo posse aliquius ponderis differentiam assignari.

Igitur est intelligendum tam de prædiis illius temporis, quam de futuris, ex Cap. Quia circa, de priu. vbi interrogatus Pontifex, an priuilegium Monachis concessum de retinendis decimis extenderetur ad possessiones acquirendas? Respondit affirmatim. Quia (inquit) indefinita concedendo, intellectu se videtur non solam de decimis illius temporis, sed de futuris. Ita Suarius tom. 1. de Relig. tractat. 2. libr. 1. cap. 19. numer. 7. Filliucius tract. 27. num. 184. Palao tom. 1. tract. 10. dub. vni. part. 12. numer. 6. citans Azorium. Ioann. de la Cruz in Epito. l. 2. c. 9. dub. 4. concil. 2. & alij.

²⁰⁷ Verius hoc esse crediderim, nec dari dubium de priuilegio video, (vti Rebuff. voluit) unde si tertio præjudicium inferatur, debeat priuilegium coarctari: sed fauorem, & gratiam Religionis meritò impensam recognoscere. Et quidem priuilegia proprio motu Principum concessa non sunt strictè, sed largè interpretanda: & sic obseruanda omnia ut sonant, vt notarunt Ioann. Andreas, & Abbas ad Cap. 2. de priuilegiis. At priuilegium de non solvendis decimis Regularibus concessum fuit datum à Pontificibus proprio motu, vt constat in priuilegio concessio Fratribus Minoribus à Sixto I V. Ergo non strictè, sed largè interpretandum. Quid autem de prædiis conductis, quæ Religionis suis manibus, vel sumptibus excolunt: Certè si loquamus de priuilegio iuri communii inserto, nullatenus extenditur ad prædia conducta quamvis Religioni propriis laboribus, ac sumptibus ea excolant: sed tenentur solvere decimas. Quia sic declaravit Alexander III. Cap. Dilectio, de decim. At si loquamus de priuilegiis, quæ extra corpus iuris Religionis obtinent, alero extendi ad prædia etiam conducta, & ad bona Empytheutica, unde de his non debent decimas impertire. Ita concessit Fratribus de Guadalupe Gregorius XI. Martinus V. & Paulus III. Mecum Fagund. praec. s. l. 2. c. 4. n. i. Azor. tom. 1. l. 7. c. 3. q. 6. & alij.

DVBIVM XLVII.

An Priuilegium Regularium de non solvendis decimis ex prædiis propriis, extendatur ad prædia, quæ de novo acquirunt, de quibus ante acquisitionem, decima Ecclesiæ soluebantur?

²⁰⁷ Non exten- **N**on extenditur. Quia in dubio priuilegium debet intelligi sine tertii præjudicio. Cap. Quamvis, de re script. An quando quis donat alicui domum censu perpetuo addictam, non possider eam cum censu illius onere? Ergo idem de prædiis de novo acquisitis asserendum. Nec enim debet Ecclesia iure, quo antea fruebatur, prænari. Sic Orland. consil. 268. Rebuff. de decima, question. 13. numer. 114. Barbol. ad Cap. Quamvis, numer. prim. citans Abbatem, Innocentium, Collectarium, Imolam, Zabarelam, & alios.

²⁰⁸ Extenditur plane. Quia in Cap. Ex parte, absolute, & absque villa distinctione Religionis conceditur decimarum exemptio de hortis plantis suis. Ergo siue olera eorum proprio usui Monasterii deferuunt, siue ad eorum sustentacionem diuendantur, non tenebuntur decimas solvere. Nec enim definitum hori esse sui, ex eo quod eorum olera venundentur. Ita Diecastil. tom. 2. de inst. l. 2. tr. 9. dis. 1. dub. 4. & 5. Cardin. de Lugo tom. 2. de inst. d. 16. set. 1. numer. 27. edocens non esse prohibitum Religionis frater suorum agrorum vendere. Bayn. de Sacram.

DVBIVM XLVIII.

An Priuilegium hoc Religionis concessum extendatur ad hortos, quos ipsi colunt, ut olera vendant?

²⁰⁹ **N**on extenditur. Quia priuilegium debet intelligi de hortis, quos ad viuum propriū efformant, & excolunt: securus si ad venditionem non enim Religioni negotiari, vel huiusmodi secularia debent exercere. Cap. 2. Ne Clerici, vel Monachi. Cap. Dilectio, de decim.

Extenditur plane. Quia in Cap. Ex parte, absolute, & absque villa distinctione Religionis conceditur decimarum exemptio de hortis plantis suis. Ergo siue olera eorum proprio usui Monasterii deferuunt, siue ad eorum sustentacionem diuendantur, non tenebuntur decimas solvere. Nec enim definitum hori esse sui, ex eo quod eorum olera venundentur. Ita Diecastil. tom. 2. de inst. l. 2. tr. 9. dis. 1. dub. 4. & 5. Cardin. de Lugo tom. 2. de inst. d. 16. set. 1. numer. 27. edocens non esse prohibitum Religionis frater suorum agrorum vendere. Bayn. de Sacram.

Sectio II. Dubia De Præcepto V. 159

ment. str. 1. i. q. 15. Leander precep. s. dub. 6.
quæ. 50.

¹¹¹ <sup>dicto ī
punctum</sup> Cum non loquuntur de priuilegio concessio-
ne Religiosis in corpore iuriis inserto, sed de aliis
priuilegiis induit Regularibus, quæ post pri-
uilegium illud inseritur, expedita fuerunt asser-
terendum proculdubio est, nō teneri illos de-
cimas soluere de hortis, quamvis olera ven-
dant. Nam eodem tenore eximuntur Religiosi
à solutione decimarum de hortis suis, ac exi-
muntur de terris, prædiis, ac aliis possessioni-
bus. At in omnium tentativa Religiosi eximū-
tur à solutione decimarum de fructibus præ-
dictorum, &c. etiam si ex iis aliqui, vel orane
fructus vendantur: ergo idem assertendum de
fructibus hortorum. Et quidem licet negotiatio
fuerit, ac propriæ sumptuæ sit Clericis, ac Reli-
giosi prohibita: non tamen negotiatio, qua
quis vendit superflua, & necessaria emit, quia
haec est naturalis. D. Th. 2. 1. q. 77. art. 4. & cum
eo omnes Theologi.

mas etiam præiales certè contra hoc ius po-
test confuetudo præualeare cap. viii. de con-
fuetudo. Ita Suan. tom. 1. de Relig. tr. 2. l. c. 1. a. n. 7. &
c. 30. n. 6. Nauar. sum. c. 21. n. 30. Azor. l. 7. c. 37.
q. 2. Bonac. d. vlt. de præc. Eccl. q. 5. pun. 5. n. 6. &
7. Fagund. prece. 5. l. 3. c. 1. n. 24. & 25. Valq. rr. de
Benef. c. 1. §. vni. dub. 2. Palao 10. 1. tr. 10. d. vni.
pun. 4. à n. 1. Lefsi. l. 2. c. 39. dub. 5. num. 2. & Trull.
l. 3. Dec. l. c. 3. dub. 11. n. 7. Laym. l. 4. m. 6. c. 6. n.
9. Et Canonistæ citati à Barboſa lib. 3. de iure
Eccl. c. 26. §. 3. n. 64. & ad cap. In aliquibus,
de devim.

Hanc sententiam unice veram esse puta-
rim. Nam quidquid lex, aut legislator effi-
cere potest, valet gerere confuetudo, cum haec
^{Hanc sen-} tentia uni-
vimi legis habeat leg. 2. C. Quia si longa confue-
tudo. At Pontifex proculdubio potest per
legem particulae à solutione omnium prædia-
lium eximere: Ergo idem confuetudo
poterit.

D V B I V M . L.

*An ut confuetudo valeat aliquos ab om-
niū decimarum prædiū solūti nō exi-
mere, sufficit quod sit prescripta per qua-
draginta annorum spatiū?*

Non sufficit. Quia non sufficit confue-
tudinem percipiendi decimas esse pro-
batum quadraginta annorum spatio, sed re-
quiritur, ut septuaginta annorum terminino ap-
probetur: Ergo idem requiri spatiū con-
fuetudo, vt quem à decimarum eximat solu-
tione: cum contrariorum eadem sit discipli-
na. Sic Fulgoſi. consil. 166. Balb. de prescrip.
p. 5. q. 7. Rebus de decim. q. 13. n. 53. Socin. libr. 2.
consil. 297. Ricci. in collect. decisi. 1392. citans
Veralium.

Sufficit profecto. Quia frequens & diuturn-
ius vñs communitatís habet vim introduc-
di legem, & consequenter aliam abrogare, si
legitimo, & diuturno tempore duret: sed qua-
draginta annorum tempus est fatis diuturnus:
Ergo sufficit ad legem abrogandam. Ita Par-
is. consil. 25. n. 6. & 27. Couar. libr. 1. var. cap. 17. mu.
7. 8. & 10. Gutier. libr. 1. q. 9. can. cap. 20. num. 65.
& 66. Suan. tom. 1. de Relig. tract. 1. libr. 2.
capit. 13. numer. 1. & 7. Valquez tract. de
Benef. cap. 1. dub. 3. Trul. libr. 3. Decal. capit.
3. dub. 11. num. 7. Filluc. tr. 27. numer. 154.
& alij.

Ex istimo longe probabilius requiri, &
sufficere quadraginta annorum tempus, vt Hoe affere,
præfata confuetudo præscripta, legitime cen-
seatur, vt habeat vim eximendi à decimatum
solutione populum, qui Parochio huiuscem tempori
spatio non soluit. Sumitur ex cap. viii.
de confuet. in dicta Glossa, v. Legitime præscri-
pta. Quis enim non fateatur quadragin-
ta annorum spatiū fatis esse diutu-
num?

DVBIVM LI.

An ut una Parochia contra alium in percepcionē decimārū prescribat necessaria, sit quadraginta annorum consuetudo?

²²⁰ *Nnnihil suppono.* **S**cio, consuetudine introduci posse, ut decimā, que vni Parochiæ olim soluebantur, modo adscribantur, & soluantur alteri. Quia Papa per legem, aut priuilegiorum aliquod potest efficere, vt ex prædiis existentibus in vna Parochia alteri Parochiæ decimā soluantur: ergo idem poterit consuetudo, cum legis vim habeat. *Cap. Cum sint homines.* & *Cap. Ad Apostolicę de decim.* Quæserim verò, an ut vna Parochia contra aliam in huiusmodi decimārū perceptionē præscribat, necessaria sit quadraginta annorum consuetudo?

²²¹ *Non est necessaria.* Non est necessaria, sed sufficit consuetudo decennialis. Quia quando consuetudo contra ius aliquod non est, sed præter illud, legitimè, ac sufficienter decennio inducitur, vt docet *Glossa ad cap. vi. de consuetudo.* v. *Consuetudo.* in 6. At nullum est ius, quod expresse prohibeat decimas prædialium solui alteri Parochiæ in eius territorio, prædia non sunt. *Cap. Ad Apostolicę.* ibi: Tu eligas in hoc, quod per consuetudinem dñi obseruantur ibidem, non eris obseruatum: Ergo consuetudo decennio introducta sufficiens est, vt omisla vna Parochia, in qua sunt prædia alteri, in qua non sunt decimæ soluantur. Sic Abbas ad *Cap. Cum sint homines.* *Sylvestri.* v. *Consuetudo.* n. 6. dicitur 1. *Couart.* l. 1. c. 1. 17. n. 8. *Barbo.* l. 3. de iure Eccles. c. 26. §. 3. n. 68. citans *Rebussum.* Achil. & Pute. Et probabile esse docent *Trull.* l. 3. *Decal.* c. 3. d. 11. n. 7. & *Palao.* tom. 2. tr. 10. d. n. punct. 4. num. 6.

²²² *Necessaria est.* Necessaria quidem est. Quia consuetudo, qua præscribitur contra illam Parochiam intra cuius territorium prædia sunt sita, non est præter ius, sed expresse contra ius introducta, vt patet ex *Glossa in Cap. fin. de consuetudo.* *Glossa in Cap. Cum sint homines, de decim.* v. *Ad consuetudinem.* ibi: Per quam iuri communī prædicatur. Et in *Cap. Ad Apostolicę.* v. *Consuetudo.* ibi: Ius commune in promptu est, quod illi Ecclesia debetur dari decime, in cuius territorio sunt prædia. At vt consuetudo, qua contra ius est legitimè sit introducere requiritur quadraginta annorum tempus, ree decennium sufficit: ergo Ita *Suar. tom. 1. de Relig. tr. 1. l. 1. c. 22. num. 7.* afferens, *Couart.* nian paulo superius num. 7. huius esse opinionis. *Fagund. pr. ac. 5. l. 3. c. 1. mu. 10. & 11. Trull. l. 3. Decal. c. 3. d. 11. num. 7. Palao tom. 2. tr. 10. d. vni punct. 4. num. 6. citans Antonium, & altos. *Lellius libr. 2. cap. 39. dub. 5. numer. 26.**

²²³ *Eiusdem iūdo Abbatis sententia defensari possit nisi eo in casu, in quo dubium esset de ipsomet prædio ad quamnam illarum Ecclesiarum pertineret: tunc enim ipsummet ius commune dubium esset pro utraque Ecclesia, ibique posset decennialis præscriptio deseruire.*

DVBIVM LII.

An posset consuetudo efficere, vt nulla personalis decima solvatur?

Minime potest. Quia decimæ personales sunt de iure diuino, ac naturali, contra ²²⁴ *Non potest.* quod ins consuetudo nequit prævalere. Sic *Rebus. de decim.* q. 13. n. 43. *Henric. ad Cap. Pernnit.* de decim., & alij Canonistæ, addentes tamen, posse, hoc non obstante, consuetudinem efficere, vt integra decima personalis non solvatur, sed aliqua pars, nempe vigesima, vel trigesima, nam quoad quantitatem consuetudo non solvuntur, est positivū iuris.

Potest omnino efficere, vt nullæ decimæ personales solvuntur. Quia Pontifex potest ²²⁵ *Potest om.* quoscumque voluerit eximere priuilegio, vel legi speciali ab omni decimārū personalium onere, sicut potest à prædialium obligacione liberare: ergo idem potest consuetudo præstare, cum vim legis obtineat. Ita *Turrcr. ad Cap. Reuertimini.* t. 6. q. 1. a. 7. n. 11. *Couart.* l. 1. cap. 17. n. 8. *Moneta de im. cap. 5. n. 9. 2. Suar. tom. 1. de Relig. tr. 2. l. 1. c. 12. n. 6. Fagund. pr. 5. l. 3. c. 1. n. 29. Zerola in praxi Epif. p. 2. *Decim.* §. 4. *Ad f. pium.* & alij ex Canonistæ, ac Theologis.*

Hoc dicendum. Nam de facto in omnibus Christiani Orbis Provinciis nullæ solvuntur ²²⁶ *Iam defini-* decimæ personales, eo quod ex aliis redditibus ²²⁷ *de prej.* sub Ministris Sacris sufficiens ad substantiationem subdium: ergo potest consuetudo prevaricari modi à decimārū personalium solutione exemptionem.

DVBIVM LIII.

An præscriptio possit efficere, vt ex parte saltem quis à decimārū prædialium onere exi- matur?

Recolo, præscriptionem à consuetudine differre, quod per consuetudinem ius, ac dominium communitatī acquiritur: per præscriptionem verò ius, & dominium acquiri, non communitatī. Porro ad præscriptionem, (qua quidem est *domini acquisitio*, vel alieni iuri sive reali sive personali peremptio per continuationem temporis definiti,) quatuor necessaria conditioꝝ à Doctoribus nempe posseſſio, titulus probabilitat præsumptus, bona fides, & continuatio posseſſionis cum bona fide per tempus lege præcipitum. Iam requiro, nūm præscriptio efficeretur posse, vt ex toto, aut ex parte saltem quis ab onere decimārū, prædialium præsertim exi- matur?

Minime potest. Quia nec consuetudo ²²⁸ *Minime* præstare potest, vt communitas, vel populus ab onere decimæ solvendæ præterpossum ex toto liberetur. Sic *Riccius parte quarta.* collect. decisioꝝ. 99. 3. *Robuff. de decim. question.* 13. numer. 55. afferens pulchrum Clericum, vel laicum posse præscribere

Sectio II. Dubia, De Præcepto V. 161

libertatem nullas soluendi decimas, etiam si per centum, inò per mille annos soluta non fuerit. Ita. *Btalb. decis. 19.*

²²⁹ Potest equidem. Quia id potest efficere ²³⁰ consuetudo (vti vidimus) respectu communia- ²³¹ tatis cuiusvis: igitur idem poterit præscriptio respectu cuiuscumque priuati. Ita Theologi communiter. *Suar. tom. 1. de Relig. tr. 2. l. 1. c. 12. n. 7. & 13. n. 6. Nauar. sum. c. 1. num. 30. Azor. tom. 1. l. 7. c. 37. q. 2. & Canonistæ plures.*

²³⁰ Hoc verum mihi. Nam si id potest respectu ²³¹ communia consuetudo præstare, poterit ²³² plane idem præscriptio respectu priuati cuiusvis efficere. Quia consuetudo, ac præscriptio pares sunt in potestate.

DVBIVM LIV.

An sufficiat quem per quadraginta anno-
rum tempus exemptum fuisse ab onere
soluendi decimas, ut ex præscriptione
possit ab eo liberari?

²³¹ Non sufficit. Quia vt id valeat præscriptio ²³² operari, necessarium est temporis im-²³³ memorabilis spatium, nempe centum anno-²³⁴ rum. Sic *Molfes. tr. 6. c. 4. n. 46. Ricci. collect. 993. Guido Pap. decis. 284. Mohed. decis. 205. Franc. Marc. decis. 17. & alii.*

Sufficit quidem. Quia vt consuetudo possit ²³⁵ communia aliquam ab onere decimarum eximere, sufficit, esse per quadraginta anno-²³⁶ rum spatium præscriptam, (vti supra ex com-²³⁷ munia ostendi.) Ergo eadem ratione asse-²³⁸ rendam, idem temporis spatium sufficere, ut præscriptio legitime sit introducta, & confe-²³⁹ querter vt sufficiens sit ad eximendum priuatum quilibet ab onere soluendi decimas. Ita ²⁴⁰ Doctores nonnulli apud *Couarruianum lib. 1. variarum cap. 17. n. 10. & Suarium citandum.*

²⁴¹ Profectò si præscriptor habet possessionem ²⁴² non soluendi decimas sine vero titulo, non suf-²⁴³ ficer consuetudo per spatium quadraginta ²⁴⁴ annorum, sed requiritur, ut illius initij nulla ²⁴⁵ adit memoria. At si præscriptor habeat con-²⁴⁶ suetudinem non reddendi decimas cum vero ²⁴⁷ titulo, habere illam sufficiet per quadraginta ²⁴⁸ annorum spatium. Colligo ex *cap. 1. de præscri-²⁴⁹ ptionem conditionibus 2.6. & tenent Couarr. citat. n. 8. Valq. tr. de Re-²⁵⁰ nuf. 1. 6. vni. dub. 2. Suar. tom. 1. de Relig. tr. 2. l. 1. cap. 1. 3. num. 1. 3. & 8. Bonacini. dub. 5. de præ-²⁵¹ scripto. Ecclesi. q. 5. punct. 5. num. 6. Lessius. l. 3. c. 39. d. 3. n. 25.*

DVBIVM LV.

Quis decimam vini itavit pro quota solue-²⁵² ret v. g. / m. vel duodecimam, & pos-²⁵³ modum terra sit arabilis vinea extincta:
tenetur solvere de decem vnum, non
de viginti, vel duodecim?

²⁵⁴ Teneatur qui tem. Qui a scriptis in fructu ²⁵⁵ v. i.e. non fructu terra arabiis vario se-²⁵⁶ mini exposita tritico, hordeaco, &c. Sic *Rebuff. de decim. q. 13. n. 6. Anton. ad cap. Escob. & Mend. Theol. Moral. Tom. V. Pars II.*

Commission. Fagund. præc. 5. l. 3. c. 1. m. 27. Batt. ad cap. Commission. Abbas ibi. n. 2. Et alij Docto-²⁵⁷ res ad cap. Audijas, de præscripto.

Non tenetur, sed eodem modo debet solue-²⁵⁸ re decimas de fructu terræ arabilis, ac de fructu ²⁵⁹ vineæ soluebar. Quia præscriptio per se primo tur.
est fundissecundario autem fructum, quos re-²⁶⁰ portat. Ergo per accidens ad præscriptionem ²⁶¹ erit, quod fructus varientur. Ita *Suar. tom. 1. de Relig. tr. 2. l. 1. c. 22. n. 9. & 10. Postius de manuten. ob' er. 7. 3. 56. Giouag. consil. 28. n. 7. l. 2. citans Rota decisiones. Leand. præc. 5. d. 7. q. 19.*

Hoc probabilius esse reor, existimans varie-²⁶² tam in fructibus non obstar. Nam præscriptio ²⁶³ per se primò est realis circa terram ipsam probabilitu. seu fundum: & ideo quicquid fructificet præ-²⁶⁴ scribenti fructificat quoad decimam redden-²⁶⁵ dam, vel accipiendo. A paritate rationis pro-²⁶⁶ batur aperte ex *Cap. Commission. de decim. ibi: Et sicut de paucis olim decimo persoluerantur, ita nunc de iisdem ad frugum fertilitatem trans-²⁶⁷ latissimas decimas volumus absque diminutione per-²⁶⁸ solui, ut ibi nota Glosa, v. Paucis.*

DVBIVM LVI.

An Clerici, vel Religiosi possint deci-²⁶⁹ mas præscribere absque Parochia, vel ²⁷⁰ eius præscriptione?

²⁷¹ Sicut Clericos, vel Religiosos posse præ-²⁷² scribere decimas, si præscribant Parochiam. *Cerum suppono.* Quia principali acquisito, accessiorum acqui-²⁷³ ritur: vnde acquista per præscriptionem Paro-²⁷⁴ chia, debent præscribi decima illius, quæ sunt ²⁷⁵ accessoria. *Suar. tom. 1. de Relig. tr. 2. l. 1. q. 30. n. 1. 2. 7. Fagund. pr. 5. l. 3. q. 1. n. 34. Dubito autem, an Clerici, vel Religiosi absque Paro-²⁷⁶ chia possint decimas præscribere?*

Non possunt. Quia *Cap. peruenit. de decimis.* ²⁷⁷ dicitur, absque Parochia non posse decimas ²⁷⁸ obtineri. Et quia per actionem iniustam sunt.

hanc potest præscribi. At iniustum est, ut com-²⁷⁹ modum decimarum acquiratur sine onere mi-²⁸⁰ nistrandi Sacraenta, quod Parochi, vel cu-²⁸¹ ram Parochia habentes subeant: Igitur deci-²⁸² marum præscriptio non potest acquiri à Cle-²⁸³ ricis, vel Religiosis, quia Parochia, illiusque ²⁸⁴ onus acquiratur, nisi priuilegium, aut donatio facta à Summo Præfule accedit. Sic *Fagundez citat. n. 35. Suar. vbi f. n. 8. Abbas ad Cap. sugge-²⁸⁵ stum. de præscript. notab. 1. Glosa. ad Cap. de quar-²⁸⁶ ta, & Cap. penult. Antonin. p. 2. tit. 4. q. 3. §. 5.*

Possunt planè. Quia nulla datur prohibitio ²⁸⁷ particularis, qua decimam præscribi sine Paro-²⁸⁸ chia non possint, (accidentibus aliis necessariis plane. *Possunt*) ad præscriptionem conditionibus à Clericis, ²⁸⁹ vel Religiosis: cum in se capacitatem habeant ad illas præscribendas. Ita *Rebuff. tr. de decim. q. 13. n. 6.* male à meo Fagundio pro contraria sententia citatus. *Turrecr. ad c. fin. 1. q. 16. Barbo.* quem affert, ac sequitur *Leand. pr. 5. d. 7. q. 1. 2. 5. Conar. l. 1. var. c. 17. n. 8. Gutier. l. 2. Can. q. 9. c. 21. n. 6. Moneta tr. de decim. q. 5. num. 107. Rota in Florenti. Paroch. 22. Maij. 16. 10.*

Probabilior mihi hæc sententia est. Nam ²⁹⁰ præscriptio, & priuilegium eandem obti-²⁹¹ gent efficaciam. *Cap. Super quibusdam, v. Pra. semnetias.*

O 3 terea

162 Theologiae Moralis. Liber X LVI.

*teres, de verb. signif. Ergo si id potest priuilegium habent, & què poterit, qui præscripti. Porò in cap. *Peruenit, de decim.* solum prohibet Monachis iura Parochialia usurpare: non tamen negat, quid possidentes illa tempore ad præscriptionem habili, valeant ea iura acquirere. Fator, nullum per iniustam actionem, præscribere posse: abngeo vero esse iniustam actionem, acquirere quem decimatum commodum sine onere Sacraenta ministrandi, dummodo id fiat mediante præscriptione, & manente alia congrua sustentatione Parochi: sicut iniustitia non est acquirere, aut habere decimas cuiusvis Parochiæ, mediante priuilegijs specialis concessionis, ut contrarij fatentur.*

D V B I V M L V I I .

An ut valida sit Compositio inter personas Ecclesiasticas facta requiratur consensus Papæ?

²⁴¹ Nonnulla **R**ecolo, Compositionem esse, *Gratuitam quandam conventionem Transactionem verò, Pactionem quandam de re dubia, ac lite incorrecta, aliquo dato, vel retento. Leg. 1. Digest. de Transact.* Porò Compositio super decimis valida est, quiesdam conditionibus concurrentibus. *Cap. Ex multiplici, de decim. & cap. 2. de Transact.* Valeat quidem compositio facta inter personas Ecclesiasticas suarum Ecclesiarum nomine clericis, ut decima vni curato debita alteri in posterum soluantur, dummodo cause cognitio, & Superioris consensus interueniat. Hæc certa. Quæsiemir vero nūm ut validæ sint compositiones factæ inter personas Ecclesiasticas requiratur. Sommi Præsulis consensus: verbi gratiæ, ut de rebus minutis nulla decima solvatur; vel ut non solvatur decima integra de frumento, vino, oleo: sed loco decimæ vigesimali, aut trigesimali reddatur?

²⁴² Requiritur Papæ consensus, & approbatio. **R**equiritur *Quia caput Veniens, de transact. exigit consensum & Authoritatem Apostolicam. Sic Bertrand. consil. 14. volum. 1. & consil. 16. fauet Bonacini. dub. ultim. de præcept. Eccles. question. 5. punt. 5. numer. 3. sine distinctione docens, ad hoc ut per compositionem auferatur obligatio solvendi decimas in futurum, requiri necessario Papa consensum, & Episcopi non sufficere.*

²⁴³ Minime requiritur, sed Episcopi sufficit approbatio. *Quia ex presæ habetur in cap. Statuimus, de transact. vbi Alexander III. profatur: Statuimus, ut si super decimis inter vos, & aliquam personam Ecclesiasticam, de assensu Episcopi, vel Archiepiscopi sui compositio facta fuerit, rata, & inconclusa persistat. Ita Glosol. ibi, ver. Personam Ecclesiasticam. Abbas ad cap. Dilecti, de decim. Rebuff. de decim. question. 13. numer. 26. Fagundez præcept. libri. 3. cap. 2. numer. 9. Statuimus tom. 1. de Relig. tract. 2. libri. 1. cap. 12. n. 15. Barbo. de iure Ecc. l. 3. c. 26. §. 4. n. 24. Trul. l. 3. Decal. c. 3. d. 11. n. 12. & 14. Palao to. 2. tr. 10. d. vnic. punt. 5. num. 4.*

Certum hoc mihi, fundamentum prime sententia debile omnino esse credenti. Nam ²⁴⁴ Certum ad illud *capitul. Veniens* respondeo, inibi agi de *hoc* mihi, compositione cum laicos facta, (non cum Clericis,) ad quam necessarius proculdubio est Summi Præsulis approbatio.

D V B I V M L V I I I .

An Compositio facta inter Curatum, & laicum de nulla decima, vel aliqua non soluenda, valida sit etiam si Pontificis consensus accedat?

²⁴⁵ Certum mihi, compositionem factam inter personas Ecclesiasticas ex consensu Episcopi, vel eius Vicarij validam esse. Dixi *Vicary, nam hi solent habere generalem Episcoporum potestatem. Certum etiam, compositionem initam inter solos Parochos etiam sine consensu Episcopi, aut Vicarij valere, non in perpetuum, sed ad vitam componentium fiat. Quia huiusmodi compositio non est realis, sed personalis, nec Parochiæ, aut successoribus praedita. Certum præterea, posse Curatum non solum validè, sed & licet, gerere compositionem tam cum Ecclesiasticis, quam cum laicis abf que consensu Episcopi, vel Vicarij, super decimis prateritis. Quia sunt fructus iam facti, & ad Curam facientes compositionem pertinentes. Dubium autem est, num valida sit compositio facta inter Curatum, & laicos de non soluenda aliqua, vel villa decima, si consensus Pontificis accedat?*

Valida non est. Quia cum decima iurius diuinus sit, Papa non potest utilem ad eiulmodi compositionem affensem præstare. Sic Rebuff. de decim. q. 13. n. 27. & 29.

²⁴⁶ Est quidem valida. Quia decima est non iurius diuinus, sed Canonici: ergo potest Papæ consensus efficeri, ut huiusmodi compotitio valida existat. Ita Azor. tom. 1. l. 7. c. 37. q. 5. Trul. l. 3. Decal. c. 3. d. 11. n. 12. Palao tom. 2. tr. 10. d. vnic. punt. 5. num. 4. & 5.

²⁴⁷ Communis omnium ferè Doctorum opinio est, decima negotium ad ius Canonicum pertinere. Vnde certum est plànè, posse Pontificem hoc ius abrogare, & tollere. A fortiori igitur poterit agere, ut præfata compositio ratata, ac valida existat.

D V B I V M L I X .

An sufficiat Archiepiscopi, vel Episcopi consensus, ut compositio facta inter curatum & laicos de non soluenda integra decima, valida existat?

²⁴⁸ Sufficit quidem. Quia quando agitur ²⁴⁹ Sufficiat pl. non de exemptione omnimoda à decimatum debito, sed de earum diminutione, hoc est, ut non solvatur ex his rebus, in hac mensura, & in hoc loco, quæ quidem non est tanti ponderis compositio, videtur sufficiens esse Archiepiscopi, vel Episcopi consensus. Sic Decius apud Rebuffum tract. de decim.

q. 13.

Sectio II. Dubia De Precepto V. 163

q. 13. n. 29. Trull. l. 3. Decal. c. 3. dub. n. m. 12. ci-
tans meum sapientissimum amicum Ferdinandum
de Castro Palao 10. 2. tr. 10. d. vni puz. q. n.
4. & 5. Glos. cuo Holsieni ad cap. statuimus 2.
de translat. Suar. citatus à Trullencho 10. 1. de
Relig. tr. 2. l. 1. 6. 1. 2. n. 15.

¹⁵⁰ Non sufficit, sed requiritur Papæ consen-
sus. Quia nullus extra summum Præfulem lai-
cum a decimis exire potest, nec decimæ
imminere quantitatem cap. Venerabilis, de co-
firmat. vñl. & cap. A nobis, eodem tit. Bertrand.
ibi, & Abbas. At compositione præfata est qua-
dam exceptione: Ergo sine Papæ approbatione
facta non valet. Ita Azor. p. 1. l. 7. c. 37. q. 5. Pa-
la male pro contraria sententia citatus.
Leand. præc. 5. d. 7. question. 35. Rebut.
vbi sup.

¹⁵¹ Anterior Valet equidem compositio, vt laicus non
soluat decimam integrum, sed minorem, ut po-
temiam, te vigesimam, trigesimalam, &c. At non sufficit
ad hoc sola Episcopi authoritas, nisi Romani
Pontificis consensus accedit. Nam cum de-
cima ex toto, vel ex parte remittitur, ius com-
mune relaxatur, quod præcipit integrum de-
cimam imperari. Valet item compositio, vt
laicus non soluat decimam ex certis queidam
fructibus, aut bonis, modo fiat Romani Prä-
fus authoritate; siquidem haec etiam in parte
ius commune remittitur. Scio tamen valere
compositionem factam cum laicis authorita-
te Episcopi super tempus, locum, & personas,
quibus soluenda sunt decimæ. Quia per hu-
iustmodi compositionem ius commune non
remittitur.

D V B I V M L X .

An possit valide fieri Transactione su-
per Decimis?

¹⁵² Status que-
dium. ¹⁵³ Non fit
valide. ¹⁵⁴ Iude fit
valide.

VIdimus Dub. 56. Transactionem esse pa-
tionem grandam de re dubia, aut lice in-
certa, aliquo dato vel retento. Quæsiherim
itaque an Transactione huiusmodi validè fiat?

Validè non fit. Quia decimæ spirituales di-
cuntur, cap. In summa 1. q. 1. c. Literas, de refi-
tu spolia. vbi Glos. & Abbas, referente Re-
buffo de decim. q. 13. n. 38. At non potest fieri
transactione super rebus spiritualibus, Sacris, aut
Religious: Ergo nequit super decimis fieri.
Minorem probò ex cap. super eo. 7. de transact. l.
vbi dicitur: Tale dannus responsum, quod trans-
agi super re Sacra & Religious non potest. Etenim
re Sacra vi possideantur, aliquo dato, vel reten-
to, sive promissio speciem credimus habere simo-
nie. Alias si gratis & amicabiliter se litigantes
componant, Sacris Canonibus nequam dic-
imus obviare. Sic Glossa ad textum præfatum
adiciens: Ex illo textu evidenter constat, quod
de re Sacra, sive spirituali transactione interne-
re non possit. Absolute ergo descendum non
posse valide transactionem de decimis fieri.

Validè certè fit. Quia perceptio fructuum
decimorum res temporalis est, cum in rebus
temporalibus con sitat. Ita Rebus, citat. Fagund.
præc. 5. l. 3. c. 2. m. 10. Panormit. & Barbosa, quos
refert, ac sequitur Leand. præc. 5. d. 7. q. 39.

Crediderim opus esse distinctione vti. Nam
decimæ possunt duplices sumi, scilicet pro ipso iure ²⁵⁵ accipiendi decimatum fructus, vel pro ipso iure ²⁵⁶ non accipiendi decimatum fructus, vel pro ipso iure perceptione, qui decimatum nomine capiatur. Si priori modo sumatur, haud posset super eis fieri transactio; ius enim est quid spirituale. Si vero secundo modo sumatur, recte potest fieri transactio huiusmodi; perceptio namque fructuum decimatum res est temporaria cum in rebus temporariis consistat.

C A P V T X V .

Circa Ecclesiæ, vel personas, quies de-
cimæ sunt soluenda.

QVÆSTIO INCIDENS.

Num Decimæ debeant solui Parochis,
qui opibus abundant?

²⁵⁶ E R T V M est, ius percipiendi decimas
ad solos Clericos pertinere. Quia ius Certia reco-
hoc est spirituale, cuius laicus capax lo-
nō est. Vnde ad eam perceptionem ex
iure omnino Clericatus, seu tollura requiritur.
Certe nūc de iure cōmuni soli Parochis solu-
enda sunt decimæ. Quia cōpetit ex officio,
ad populi decimas soluētis salutē spiritualem
attendere. Porro etiā Episcopis solui debent
ex iure salutē in aliquibus casib⁹. Primus est,
quādo sūt Ecclesiæ Cathedrali debitæ; quia hu-
ius Ecclesiæ est Episcopus ac immediat⁹ Paro-
chus. c. Cū contingat, de decim. Secundus, quādo
prædia, ex quibus soluenda sunt decimæ sunt
decimæ sicut non sunt in aliquid determinata
Parochia; tūc enim cēlēndū sunt ea prædia ad
Episcopū tanquā ad propriū Parochū attine-
re circa decimatum solutionē. c. Quoniam, de
decim. Tertius quando Parochia in Diocesi
distincte non sunt; tunc etenim Diocesis to-
tale est Parochia Episcopi, vnde ipsi tanquam
proprio Paroco decimæ debentur. c. Omnes
Basilica 16. q. 7. n. 9. Quartus, quādo consuetu-
do ferret, vt dacimæ ad Episcopum specta-
rent. c. Dūdū de decim. Quintus denique, quā-
do decimæ sunt Cathedrali Ecclesiæ donatae
aut alio modo debitæ; tunc Episcopus de iure
cōmuni est in illis fundatus ex c. Dūdū, licet
inter fratres, hoc est Canonicos Ecclesiæ Ca-
thedralis dūdū debeant. Certa hæc. Dubito
verò, num Episcopo, aut Paroco, qui opibus
abundat solui decimæ debeant?

Non debent. Quia olim leuitis, ac Sacer-
dotibus Deus decimas cōcessit; ideo quod eis
non reliquerit in terra aliqua possessionis por-
tionē. Nū. i. 8. Deuter. i. 8. Ergo Episcopis, & Pa-
rochis, qui nūc dūdit̄ aliud possellis abū-
dant, non licet decimas recipere, ac proinde
nullus tenebitur ea illis soluere. Sic nonnulli,
quos pressis nominibus memorat Abul. ad
c. 2. 3. Mar. q. 1. 7. 4. Horum sententiam Rebus.
de decim. q. 1. 3. n. 6. innuit esse probabilem, dū
contrarium vetius esse dictiter.

O 4

Solui

164 Theologiæ Moralis Lib. XLVI.

²⁵⁸ Solui videtur deberti. Quia decimæ nō soluntur Ecclesiæ personatum re pœstu, sed Dei intuitu, ac digni ministerij causa, quod Parochi præstant. *c. Decime 16. q. 1.* At propter affluentis diuitias nullus potest suo iure spoliari, aliqui Regi prædiuiti, aut principi opulento non teneretur quis tributa impendere, nec debitor creditori copioso debita: quod plane est absurdum. Ita Rebus & Abulenti. *vbi sup. n. 14.* Suar. *to. 1. de Relig. l. 1. c. 29. n. 5.* Castro *v. Decima Tutecrem. l. 4. sum. 2. p. c. 37.* Filiuc. *tr. 27. p. 2. cap. 9. n. 20.* Trull. *l. 3. Decal. cap. 3.* dub. *8. n. 6.* Fagund. *præc. 5. l. 3. c. 4. n. 1.*

²⁵⁹ Existimo primam sententiam, Rebus *ve-*
Autoris *nia defendi non posse, sciens damnatum fui-*
indicium. se errore Pseudo-Apostolorum negantium decimas dandas esse Clericis, qui pauperatæ Euangelicam nō profiterentur. Abusus etenim pauperatæ Levitarum, aut Sacerdotum, fuisse precipuum causam, propter quā eis decimæ à Deo adiceretur; sed aliquam solū. Præcipua enim causa fuit ministeriū diuinum, unde siue in Veteri Testamento Ministri Sacri diuitias affluenter, siue affluent in nouo, illis debebantur, & his decimæ procul-dubio debentur.

D V B I V M L X I .

An valida sit Decimarum locatio si fiat ad sexennium, vel nonēnūm c. im hac clau-
jula: Vt triennio finito, noua, ac distincta
locatio censeatur?

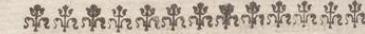
²⁶⁰ Certa premita. Clericis simplicibus nul-
lamque Ecclesiasticum Beneficium ha-
bentibus decimæ non debentur. Quia licet ex vi ordinum sint capaces, non tamen de facto proprium ius ad illas obtinere percipiendas, quov̄que aliquo Beneficio donentur. Palao *to. 2. tr. 10. d. vni. pun. 1. o. n. 2.* Religiosis non de-
bent dati decimæ de iure communi. Quia de iure hoc solum Ecclesiæ secularibus debentur *cap. Cum in tua, de decim. cap. significavit, de Paroch.* Religiosi enim obligati non sunt sui statutis ratione ad seruendum in spiritualibus populo. Filiuc. *tr. 27. p. 2. n. 211.* Debent autem Religiosi decimæ, si debeant aliquod Parochialis Beneficium. Quia munus eis tunc adhaeret ministrandi spiritualia. Vt si priuile-
gio donentur recipiendi ex aliquibus locis decimas. *cap. Cum in tua, de decim. Filiuc. ibid.* Laici nō possunt ius ad decimas habere. Quia sūt iuri spiritualis incapaces. *c. Ad hec de decim.* Suar. *to. 1. de Relig. l. 1. c. 29.* Possunt tamē laici decimarum fructus percipere. Quia ha-
bens proprium ius decimarū, potest laico si nō primarium ius, secundarium tamen tribnere hoc est, ius ad fructus percipiendos videlicet ex locatione, venditione, aut donatione. Fa-
gund. *præc. 5. l. 3. c. 2. n. 11.* Possunt laici per locationem ad breue tempus ius hoc secundariū acquirere fructus decimarum percipiendi. Quia quicumque Ecclesiasticum Beneficium possidens pro libito potest eius fructus ad breue tempus (seculari) locare, eique facultatē ad illas exigendas impertire. *cap. Vesta 1. de loca-
to, & conducto.* Filiuc. *vbi sup.* Validam demum

locatio non erit, si ad quinquennium, vel qua-
diennium fiat. Quia licet hoc breue tempus
habeatur attento iure communi, quod est in-
fra decennium, *cap. ultim.* Ne prælati, tamen
attento nouiori iure, non est reputandū bre-
ue tempus quinquennium, aut quadriennium.
Nam ad triennium illud contraxit. Paulus II.
in *Exirau. Ambitiose, derib. Ecl. non alienand.*
& omnem locationem, aut venditionem longioris temporis ita trahit. *Smar. citat.* Certa hęc
apud omnes. Dubito autem, an saltem validam
sit locatio decimarum, si fiat ad sexennium,
cum hac clausula: Vt finito triennio, censeatur
noua, vel distincta locatio?

Valida est. Quia eti locatio ab initio fiat
ad plures annos, cum tamen verè distincte
sit locationes per tempora à iure permisla, nulla
locatio ex his est iuri contraria. Sic Bald. c. 1.
§. *si libelario, quib. mod. feud. amittat. & leg. 1. vo-
luntas. C. de fidei commis.*

Non est valida. Quia sic exp̄s colligitur
ex textu in *Authent. de non alienand.* §. *Quod Non effra-*
autem dictum est. *v. Nec illud, collat. 2. vbi ha-
bitur, quod si res alienari prohibita, vel con-
cedi ad longum tempus, ad nouem annos co-
cedatur, cū pacto de renonciando ad alios nouē
annos, aut cū exp̄s renouatione ad alios an-
nos iure permisso: finita prima locatione tale
machinamentum non teneat, nec ea locatio
valeat ultra tempus à iure permisum. Ita
Couser. *l. 2. var. c. 16. n. 4.* Vallafc. *de iure em-
phytent. q. 29. n. 25.* Fagund. *præc. 5. l. 3. c. 2. n. 11.*
Cinus, Alberic. Ancharran. Iafon. Alexand. &
alij apud Conar.*

Hoc certum omnino. Ideo nullatenus ad-
mittenda sunt conventiones aliae, que mani-
feste in legis fraudem geruntur. Locatio
itaque valida erit in triennio à iure per-
misso, ad reliquum autem tempus omnino
retractabitur, & infirma censebitur. Sic Fa-
gundez.

C A P V T X VI .

Circa Primitiarum solu-
tionem.

D V B I V M L X I I .

An præceptum soluendi Primitias pos-
sit consuetudine abrogari?

²⁶¹ Certe, ut in lege noua latum fuisse præ-
ceptum de soluēdi Deo, primitiis, quid-
quid sine fundamento repugnant nonnulli
quos pressis nominibus refert Abbas ad cap.
Decimas 16. q. 7. ibi: Oportet conguenitius
nos Decimas, & primitias, quas iure Sacerdoti
esse sanctimus, ab omni populo accipere, quas fa-
deles, pricipiente Domino, offerunt. Quæcetera
autem non præceptum hoc possit consuetu-
dine abrogari?

No

Se^tio II. Dubia, De Præcepto V. 165

¹⁶⁵ Non potest. Quia est de iure diuino sicut
Non potest. de Decimis, quies Doctores Primitias æquibus
parant. Non ergo potest confuetudine abo-
lieri. Sic Andre Hispan. in Regul. decim. q. 8. Re-
buffit. Et de decim. q. 1. n. 2. 1. & alij.

¹⁶⁶ Potest equidem. Quia lex soluendi primi-
tias est humana: At consuetudo potest contra
legem humanam prævalere: ergo Primitia-
rum soluendarum præceptum potest consue-
tudine abrogari. Ita Suar. tom. 1. de Relig. lib. 1.
c. 8. n. 6. Palao tom. 2. tr. 10. d. vni. punct. 16. n. 2.
& omnes.

¹⁶⁷ Certe præceptum soluendi primitias non
solū potest omnino aboliri, non solum po-
test minui, & augeri, vt prima sententia Au-
tores concedunt: imo de facto præceptum
hoc propriè, & in rigore sumptu ex consue-
tudine iam est abrogatum in toto ferè orbi
Christiani orbis; Primitia namque lato modo
sumptu intelliguntur non solum primi fructus
terre præcipui, selectiores, ac præstantiores:
stricto vero propriè, & in rigore, intelligun-
tur duxi primi fructus agrorum, & arbo-
rum, qui Deo offeruntur. Has itaque, non illas
soluendi præceptum iam ferè abrogatum esse
affirmo cum Lessio l. 2. c. 39. d. 6. n. 31. & Suar.
io cito.

DVBIVM LXIII.

An ubi præceptum primitiarum adhuc ex-
stat, debeant solui non petitæ à
Parocho?

¹⁶⁸ Non debent solui nisi à Parocho petan-
tur. Quia cum in lege Gratia non sit
quantitas seu quota primitiarum determinata
à iure, sicut in veteri fuerat; sed relicta est of-
ferentium arbitrio iuxta donationem, dum
Parochi primitias sibi dari non petunt, viden-
tur illas velut quid exigui momenti, aut con-
temnere, aut condonare. Sic Azor. p. 1. l. 7. c. 27.
q. 3. Cuivs sententia Palao tom. 2. tr. 10. d.
vni. punct. 16. num. 2. refert, nec improbat.

¹⁶⁹ Ceterum hanc sententiam, mei Azorij ve-
nia, esse crediderim. Et testibus oculatis acce-
pi in iis Ecclesiis ubi loco primitiarum aliqua
quota fructuum traditur, eam antequam pe-
tatur à parochianis solui eo modo, quo solui
assulet decima.

DVBIVM LXIV.

An in lege Gratia ex iure humano de-
beantur, Primitia de omni frumen-
to, vino, oleo, ac de aliis rebus om-
nibus, de quibus in lege veteri iure di-
vino soluebantur?

¹⁷⁰ Non debentur. Quia non præsumitur, Ec-
clesiam velle, vt de primis fructibus ar-
botum, neque de oleribus, ac leguminibus
primitia reddantur, quod difficile quidem
præfari posset, sed de frugibus. Sic Raphaël
de la Torre 2. 2. q. 86. art. 4.

Debetur planè ex vi iuris humani primitiae
ex omnibus rebus, de quibus olim solueban-
tur. Quia nunc solui debentur decima de omni plane.
Debetur. nibus rebus, de quibus olim reddebantur: ergo
& primitiarum præceptum. Ita Leand. pr. 3. d. 9. q. 15.
plures citans d. 4. queſt. 1. affertes ex vi iuris
nunc deberi decimas de omnibus rebus, è qui-
bus olim in lege veteri fideles tenebantur.

Mihi hoc certum. Nam præceptum primi-
tiarum latum est ab Ecclesia ad instar præce-
pti diuinis ex vi præcepit diuini solueban-
mibi.
pti diuinis ex vi præcepit diuini solueban-
mibi.

CAPVT XVII.

Circa Oblationes.

DVBIVM LXV.

An in lege Gratia extet de gerendis
Oblationibus præceptum?

SVPPONO, Oblationem de qua
iura loquuntur, eis quandam Nonnulla
donationem bonorum tempo-
talium sive mobilium, sive im-
mobilium, Deo, vel Ecclesia fa-
ctam. Cap. Qui oblationes. Cap. Cleri. i. 3. qn. 2.
Triplex autem est oblationum species. Prima
est donatio inter viuos Deo facta, vel Eccle-
sia. Secunda donatio causa mortis, que instar
legatorum redacta est, & assolet Mortuarium
appellari. Tertia est vialis, quam gerunt fi-
deles, dum ad altare, vel ad Sacerdotis manum
offerunt. Certum est, in lege Veteri præceptum
de oblationibus faciendis extitisse. Exod. 23.
Non apparebis in conspectu meo vacuis. Dubi-
tarum, an in lege Gratia præceptum de ge-
rendis oblationibus extet?

Exstat quidem. Quia in Cap. Præter, dist. 32.
eodem tenore verborum præceptum de pri-
mitiis, decimis, ac oblationibus apponitur: At extat.
de primitiis, ac decimis soluendis, præceptum
datu^r, ergo, & de oblationibus gerendis. Sic
nonnulli, quos suppressis nominibus refert
Azor. p. 1. l. 7. c. 17. q. 11. Gloss. ad Cap. Statu-
mus. 16. q. 4. &c ad Cap. Omnis Christianus, de
consecr. distinct. 1. Hostiens. in Rub. de Parochia.
& sum. ii. Parochi. §. In quibus. Lapus allegat.
§ 8. n. 1. & 7.

Minime extat. Quia de oblationib. provt à
decimis, ac primitiis distinguuntur, nullū inten-
tur in iure decretū absolute imperā cas geri. Non extat
potius eiūmodi oblationes spontaneas esse de-
creuit Concil. Cabilonē sub Carolo Magno
c. 6. Ita D. Th. 2. 2. q. 86. a. 1. & ibi Caiet. Arag.
& alij. Suar. tom. 1. de Relig. tr. 2. l. 1. c. 5. num. 2.
Azor.

SCOBAR
oh Mor.
VVI.VII.
D.LV

166 Theologiae Moralis. Liber X LVI.

Azor. citat. Palao tom. 2. rr. 10. punct. 17. n. 2. Fagund. pr. 3. l. 4. c. 1. n. 6. & 14. Trul. l. 3. Dec. c. 13. n. 2. & alij communiter.

277 *Hanc men-*
rem certam
esse reor. Certam existimo hanc esse sententiam, nempe omnes huiusmodi oblationes naturam certam esse, licet per accidēs cadere sub præcepto possint, scilicet, si Ecclesia ad cultum divinum, sacramque ministerium eis indigeat; aut si Parochus non habeat, vnde viciterratur quando oblationes sunt vel promissione, vel legato, vel ratione confuetudinis, aut præscriptionis debita. Portò textus pro contraria sententia adducti sunt intelligendi de oblationibus, quæ debita aliqua ex his, quas attigit, rationibus fuerint.

D V B I V M L X I V .

An si Paro bus oblationibus ad commo-
dam sufficiationem egeat, absolu è te-
nentur parochiani ex præcepto diuino
eas ill. in pertine?

278 *Tenentur*
ab solutiō. Absolutè, & sine villa limitatione tenentur. Quia non debet Parochus ex alieno ministerio viatum acquirere: iustum enim est, ut qui altari deferunt de altario viuant: ergo, si Parochus indigeat, tenentur parochiani præcepto naturali, & diuino eis oblationum subficio succurrere. Si ab solutiō Rebns de decim. qu. 1. num. 24. Gloss. ad cap. Omnis, de consecr. intit. 1. Felin. ad cap. Veniens 1. colum. 2. de testibus.

279 *Non tenen-*
tur ab solutiō
sed cum li-
mitatione. Non tenentur ab solutiō, & sine limitatione, sed tunc solummodo ex præcepto naturali, & diuino obligantur, quando nullæ impertinentur Ecclesiæ illi decimæ, & ipsi parochiani sufficienti pollenti substantia, vt valeant Parochi agenti subvenire. Ita Surius tom. 1. de Relig. tral. 2. lib. 1. cap. 5. num. 7. Palao tom. 2. tral. 10. punct. 17. num. 2. Couarruu. lib. 1. var. cap. 17. num. 3. Trullench. lib. 3. Decalog. cap. 3. dub. 13. num. 3. Barbos. de iure Eccles. lib. 3. cap. 23. num. 10. & 11. Sotus l. 9. de inst. question. 3. articul. 1. Gutierrez lib. 1. qq. Canon. cap. 23. num. 139.

280 *Hoc teneo,*
& expono. Hoc teneo, & expono. Tenentur quidem parochiani oblationum subficio succurrere Parochi, non absolutè, & sine limitatione, sed nisi alia ipsi ita pauperes sint, vt non valeant sufficienter Parochi prouidere: hoc enim in casu Parochi aliunde sibi debet prouidere, ne parochianis oneribus existentiat Episcopum consulere, vt hic mediastadiis à Tridentino seff. 24. cap. 3. vatur. Indò licet parochiani sufficienti substantia polleant, non tenentur Parochi subvenire, si ipsi soluunt decimas, ac primitas sufficientes ad Parochi sufficiationem: hoc enim in casu etiam si Parochus indigeat, vel quia decima ad alios v̄sus sunt applicata, vel in plura Beneficia diuisa, &c. non tenentur parochianis oblationes exhibere.

D V B I V M L X V I I .

An vbi viget consuetudo offerendi aliquid in die
Dominica, alij que festis debet necessariò
a parochianis obseruari, si imbi
decima soluantur?

281 *O* bseruari necessariò non debet. Quia dum decimæ sufficiunt ad Parochorum obseruari sufficiationem, consuetudo offerendi alia quaque in Ecclesia debuit in suo principio esse spontanea, libera, & absque villa obligatione ex Concil. Cabilonensi sub Carolo Magno cap. 6. At consuetudo circa ea, quæ sunt spontaneæ legis obligationem non inducent, cum semper in offerentibus, seu donantibus animus se obligandi absit. Ergo consuetudo circa oblationes vim legis non inducit, & consequenter in conscientia non obligat. Sie Angel. verb. Olatio, num. 1. Rosel. ver. 1. Sotus lib. 9. de iustit. quest. 6. art. 1. & Innocent. ca. Ad Apostolicam de simonia. ac Butrius ibi afferentes, non posse Episcopum fideles cogere, vt consuetas oblationes importent. Azor. p. 1. l. 7. c. 7. q. 11. hanc sententiam ait esse probabilem, quod Palao tom. 2. rr. 10. punct. 17. n. 3. & 4. contestatur.

Debet necessariò obseruari hæc consuetudo, si per tempus, ad præscribendum, necessaria riuia fuerit continuata. Quia in Cap. Ad Apostolicam de simon. laudata consuetudine aliquid seruari in Ecclesia offerendi, pia ex devotione fideliū introducta, præcipitur eas consuetudines obseruari. Non e' permittendū, (ait textus) si delibus, vt has conuerdines landabiles infringant, aut immutent; sed compescendi sunt, qui hoc tentauerint. At non posset Episcopus fideles compescere, cogeréque ad oblationes gerendas, consuetudinis titulo, nisi consuetudo obligationem induceret. Ita D. Thom. 2. 2. quest. 86. articul. 1. & omnes Thomistæ. Abbas, Hostenl. ad cap. Suam, & ad cap. Ad Apostolorum, de simon. Sylvestr. v. Decime. q. 9. Couarruias l. 1. var. c. 17. n. 4. Palao citat. n. 4. Fagund. præcept. 1. l. 4. c. 1. n. 7. Trull. l. 3. Decal. c. 3. dub. 13. n. 4. adiiciens, sufficeret consuetudinem esse præteritam per decem annorum spatiū, vt vi eius populus ad oblationes offerendas teneatur. Gutierrez qq. Canon. libr. 1. cap. 21. n. 140. Leffius lib. 2. cap. 39. dub. 6. num. 34. Azorius vbi s. & c. 38. qu. 12.

Ego quidem propter tot Doctorum autoritatem astero probabilitatem esse secundam sententiam; nam si rationem perpendam, do, primæ planè hærendum putarem. Ut tamen mentem exponam, duplēcē propositionem accipe. Optimè potest introduci, vt oblationes, quæ à principio spontaneæ fuere vim fideles obligandi habeant, vt eas ex necessitate perfoluant. Quia optimè potest quis se ex necessitate obligare ad soluendum id, quod à principio liberè obtulit: ergo, & qui ab initio quædam certis diebus obtulit sponte, potest se obligare ad offerendum ex necessitate. Igitur in hoc casu consuetudo vim legis habebit, & consequenter in conscientia ad offerendum illis dieb. obligabit. Si certo, aut verisimiliter constiterit oblationes

Sectio II. Dubia De Præcepto V. 167

tiones fieri solitas esse ex libertate inducetas, & ex eadem continuatas, ac regentes tunc probabilius existimo, non teneri fideles eas perfolueret, etiam si per multos annos ea facerit confutudo feruatur. Et quamvis Pontifex in c. Ad apoliticam clare videatur precipere euangelio confuetudines obseruari, dum ait: Espias confuetudines præcipimus obseruari intelligendis tamen est, præcipere obseruati confuetudines has eo modo quo sunt introductæ, ita ut non ir mutentur, nec vaientur. Ex Lessio, & Azorio.

DVBIVM LXVIII.

An posse consuetudine introduci, ut in aliis quos festo, v. gr. Purificationis immaculata Virginis, Clerici tribuant laicis cereos albos, vel quid simile?

¹⁸⁴ *Invenit
no pugn.* **I**ntrudi non potest. Quia per huiusmodi consuetudinem Ecclesia laicis subiecti videtur: quod est plusquam irrationale. Sic Sylvestr. verb. Decima, quation. 7. Gutier. libr. 22. q. Can. cap. 21. m. 156. citans Menochium.

¹⁸⁵ *huc in-
mici.* Potest introduci. Quia non est ex se, ac intrinsecè irrationabilis: Potest igitur preualere,

Antecedens probatur. Quia candele albæ ille non impenduntur ab Ecclesia laicis per modum oblationis, aut tributi, sed per modum cuiusdam liberalis donationis, vt illas ad devotionem excitet: vnde per hoc Ecclesia laicis non subicitur, sed munus piæ matris, spiritualisque Magistræ gerit. Ita Suar. 10. i. de Relig. c. 7. n. 5. citans Federicum Senens. consil. 155. Rofel. v. De. i. ma Palao 10. 2. tr. 10. pun. 17. n. 6. Trull. 1. 4. Decal. c. 3. sub. 13. n. 10 Batbo. lib. 3. de iure Ecccl. c. 23. n. 7. & alij.

Hanc sententiam probabilem esse reor. ¹⁸⁶
Et quidem, auctore Barbosa, de facto huiusmodi consuetudo in tota Italia est introducta; & in Hispania videmus, in festo Purificationis laicos oblationem cereorum ab Ecclesiasticis in Templo recipere. Caevant autem Clerici huiusmodi cereos benedictos ad sacerularium domos transmitteres, sed iuxta ländabilem Ecclesiar. vsum in Templo populus eas recipere tenetur, vt censuit Sacra Congregatio negotiis Episcop. ac Regular. præposita in una Foglinen. de anno 1581. Denique nullam esse pœnam de iure impositam, sed imponendam, certum est. Nam qui negant oblationes ex testamento, aut donatione debitas, aut difficulter reddunt, excommunicari debent, & ab Ecclesia, quovsque impertiant, excludi. c. Qui oblationes 13. q. ii. & cap. sequenti. Lege Azorium 10. 1. l. 7. c. 27. q. 17.

Hanc sen-

tentiam pro-
tentiā pro-
babiliorem
esse reor.

AD

ICOPAR
et Mor.
SVI.VII.
TEN